POBRESA I MARGINACIÓ. Un estudi al bisbat de Vic.

362.5
(46.71)

POBRESA I MARGINACIÓ

Un estudi al bisbat de Vic

Càritas diocesana de Vic

Fundació Jaume Bofill

POBRESA I MARGINACIÓ

Un estudi al bisbat de Vic

Redacció:
Joan Costa i Antoni Junyent

Col·laboradors:
Mª Rosa Closa i Queralt
Marta Marquina i Arcos
Judit Montfort i Fradera
Maria Prat i Llussà
Margarita Vilarasau i Palacios

Gràfiques i Mapes:
Esther Benito i Serra.

Vic 1989

Amb el suport de:

CAIXA DE BARCELONA

© Joan Costa i Antoni Junyent
Propietat d'aquesta edició (incloent-hi el disseny de la coberta):
Publicacions de la Fundació Jaume Bofill, Provença, 324, pral. 08037 Barcelona i Càritas Diocesana de Vic.
Disseny de la coberta: Narcís Comadira, amb una xilografia d'Erich Heckel
ISBN: 84-8557-15-8
Dipòsit legal: B-789/89
Impressió: F&P Institut Gràfic, S.A. Quintana, 45, Esplugues de Llobregat (Barcelona)
Prohibida la reproducció total o parcial per qualsevol mitjà, sense l'autorització escrita de l'autor.

ÍNDEX

Paraules introductòries del Bisbe de Vic 7

PRESENTACIÓ 9

INTRODUCCIÓ 11

1. ALGUNS ACLARIMENTS CONCEPTUALS 13
   1.1. La realitat de la pobresa 13
   1.2. Es pot mesurar la pobresa estadísticament? 14
   1.3. Entrar i sortir de la pobresa 14
   1.4. Crisi, atur i pobresa 15

2. ASPECTES DEMOGRÀFICS 17
   2.1. Distribució de la població 17
   2.2. Concentració de la població 24
   2.3. Evolució de la població 25
   2.4. Estructura bàsica de la població 28
      2.4.1. Sexe i Estat Civil de la població 29
      2.4.2. Edat de la població 33
      2.4.3. Punts a tenir en compte a partir de l'anàlisi demogràfica .. 56
      2.4.4. Algunes dades significatives de les capitals de comarca 57

3. LES ENQUESTES A LES PARRÒQUIES 60
   3.1. Nombre d'enquestes contestades. Tipologia de municipis i parròquies que han contestat l'enquesta 61
   3.2. La problemàtica detectada 63
   3.3. Dimensionat dels municipis i problemàtica detectada 69
      3.3.1. Els municipis de menys de 1.000 habitants 69
      3.3.2. Els municipis de 1.000 a 5.000 habitants 75
      3.3.3. Els municipis de 5.000 a 10.000 habitants 80
      3.3.4. Els municipis de 10.000 a 25.000 habitants 82
      3.3.5. Els municipis de més de 25.000 habitants 88

Annex 1 - Quadres - resum de les dades de les enquestes 94

Annex 2 - Dades del Mapa de la pobresa a Catalunya 97

4. UNS COL·LECTIUS MOLT CONCRETS 102
4.1. Els beneficiaris del FAS 102
4.1.1. Els pensionistes del FAS en la Diòcesi de Vic 103
4.1.2. Els beneficiaris del FAS a la comarca de l'Anoia 105
4.1.3. Els beneficiaris del FAS a la comarca del Bages 105
4.1.4. Els beneficiaris del FAS a la comarca d'Osona 107
4.1.5. Els beneficiaris del FAS a la comarca del Ripollès 108
4.2. Els col·lectius de persones que han passat per Càritas 109
4.2.1. El nombre de persones que han passat per Càritas 109
4.2.2. Algunes característiques d'aquests col·lectius familiars 111
4.2.3. Les demandes que aquestes famílies han fet 116
4.2.4. Ubicació geogràfica dels demandants 117

5. REFLEXIONS A TALL DE CONCLUSIONS 122

Amb gran satisfacció poso unes paraules introductòries en aquest estudi, titulat «Mapa de Pobresa i Marginació», que la nostra Caritas Diocesana ha preparat amb il·lusió i encert, amb la col·laboració generosa, anònima i eficaç de molts membres de les comunitats parroquials de la nostra diòcesi.

Aquest estudi no dóna solució immediata a cap cas de pobresa o marginació. Però posa en les nostres mans i en les mans de les Caritas parroquials i diocesana un instrument molt útil per a orientar de manera adient i fer més eficaç llur acció d'ajuda i promoció.

*Fa més de trenta anys que el Papa Pius XII ja es queixava que en les activitats eclesials actuem massa «a cop d'ull». Per això insistia: «Eviteu la superficialitat, que engendra allò que podríem anomenar el criteri d'aproximació, els efectes desastrosos del qual trobem en tots els camps, àdhuc en el de l'apostolat. Per tal de prevenir aquestes conseqüències, cal un treball d'estadístic fet amb seriositat, amb realisme exigent, amb imparcialitat serena» (*Al·loc. als predicadors quaresmals, *10-III-1955). Quatre anys abans ja havia insistit en el mateix punt: (Cal) una visió segura... dels greus problemes i necessitats del poble que viu en el barri; i aquest coneixement exigeix, si vol ser complet i profund, una preparació tècnica (*Al·loc. als predicadors quaresmals, *6-II-1951).*

Això és el que pretén fer aquest estudi del «Mapa de pobresa i marginació» a la nostra diòcesi. Per tal de poder atacar amb certes garanties d'eficàcia la pobresa i marginació, abans cal saber de quin tipus és, on es troba, quines són les seves causes... Assegurat això, és més fàcil i segur de fer la diagnosi i prognosi justa, i escollir els mitjans pràctics més adequats per a posar remei a aquelles situacions.

Caritas ha d'atendre els casos que se li van presentant. Això és indispensable. Però és insuficient. Els arbres aquest i aquell marginat- no han d'impedir-li de veure el bosc: la pobresa i la marginació viscuda existencialment per grups de persones, encarnada en determinades situacions... Caritas ha de maldar per posar en pràctica aquella consigna de Jesús: «Cal fer això, sense deixar allò altre» (Mt 23, 23). Ha d'alleujar i ha de guarir de socarrel; ha de veure les manifestacions de la misèria, però també esbrinar-ne les causes; ha de preocupar-se de la situació de cada pobre, però també de la pobresa col·lectiva; ha d'atendre el present sense oblidar el futur, de la mateixa manera que el treball per un demà millor no pot descuidar els pobres d'avui: menysprear la caritat vers els pobres d'avui sota el pretext de preparar un règim social per al demà seria pecar contra l'amor.

En la societat de l'Antic Testament era una obsessió dels profetes l'afany de cridar l'atenció sobre els grups de persones menys afavorides i d'alçar la veu a favor seu: els pobres, les viudes, els orfes, els estrangers... D'altra banda, aquests profetes anuncien el Messies com aquell que defensarà el dret dels pobres. També Maria, en el seu cant del Magníficat, dóna gràcies al Senyor perquè «ha omplert de béns els pobres i els rics se'n tornen sense res» (Lc 1,53).

Els cristians d'avui ens hem de preguntar si som fidels a les exigències de la nostra fe. Una lectura atenta de la Bíblia deixa ben clar que els pobres hi ocupen un lloc important i que la seva condició econòmico-social és tot sovint conseqüència de la injustícia dels homes. Els autors sagrats es mostren plens de compassió davant d'aquesta immensa multitud de persones que pateixen fretura i que fan arribar el seu crit de queixa fins a Déu, que esdevé el seu defensor.

La pobresa i la marginació són un fenomen complex en el qual s'aiguabarregen les accions o influències de diferents factors econòmics, psicològics i sòcio-culturals. La pobresa no és només la carència o insuficiència de mitjans econòmics, sinó també la man-

ca de salut, la solitud afectiva, l'atur, el fracàs professional, l'absència de relacions, les tares físiques i mentals, les misèries humanes i familiars, les frustracions que brollen de la impotència per a integrar-se en el grup humà més pròxim...

L'esforç de Caritas ha d'orientar-se a impedir que determinats tipus de persones -víctimes, tot sovint, del creixement econòmic- no siguin menystingudes i es quedin al marge de la societat com a grups infrahumans empresonats en la seva pobresa.

Caritas ha de treballar també perquè la comunitat -la humana i, sobretot, la cristiana- no es tanqui avarament en el seu egoïsme fins a deixar de veure tants i tants llàtzers que jeuen a la porta de casa nostra o dels nostres pobles, de les nostres viles i ciutats, coberts de nafres -materials i/o espirituals- esperant satisfer la seva fam o sortir de la seva situació amb l'ajuda dels seus germans (cfr. Lc 16, 19 ss).

La societat hauria de ser jutjada pel lloc que reserva als seus membres més necessitats i per la cura que té de ferlos accedir a una vida plenament humana en la qual trobin motius per a viure i esperar. Això que diem de la societat en general val especialment per a la comunitat eclesial.

Tant de bo que aquest estudi de la nostra Caritas diocesana sigui un sotrac molt fort que ens desperti del nostre son tranquil. També nosaltres -com Pere, Jaume i Joan a l'Hort de Getsemaní- ens hem adormit durant l'agonia del Crist, vull dir del Crist místic que encara pateix en tants i tants dels seus pobres i marginats.

+ Jorge M. Grinz i Ferreres

Bisbe de Vic

PRESENTACIÓ

Al fer-nos càrrec de Caritas Diocesana el nou equip dirigent, vam creure convenient fer una radiografia, un «Mapa de Pobresa i Marginació». Era un dels objectius que ens proposàvem per tal de tenir un coneixement de la realitat que ens ajudés a copsar les situacions de marginació, carència, necessitat i pobresa a casa nostra, al nostre Bisbat. Comprendre també la problemàtica actual i així cercar camins més efectius d'adaptació de Caritas per fer possible el seu objectiu primer: «Caritas Diocesana és l'organisme oficial de l'Església per a promoure, orientar, coordinar i, en el seu cas, federar l'acció caritativa i social en la pròpia diòcesi» (art. 1er. dels Estatuts) o, en paraules de Joan Pau II: «Caritas Diocesana és a nivell d'Església particular, l'expressió i l'instrument de la caritat de la gran comunitat cristiana presidida pel Bisbe i, per tant, de totes les comunitats eclesials, parroquials o d'altres que a ella pertanyen» (Joan Pau II, 28-5-79).

Ha estat un treball llarg i laboriós, ja que un estudi com el que presentem no es pot dur a terme en pocs dies i és necessari l'ajut i col·laboració de moltes institucions i persones que, molt sovint en l'anonimat, hi han dedicat temps, il·lusió i treball.

Anomenar-los tots és gairebé impossible, però crec que és un deure d'honestedat i agraïment citar, en primer lloc, la Fundació de Cultura Popular que no sols va oferir-nos el seu suport moral i econòmic, sinó que també va obrir-nos les portes de la Fundació Jaume Bofill, que ha portat el pes feixuc de l'estudi: en els seus inicis, sota la direcció del sociòleg Raimon Bonal, i després amb la il·lusió i empenta del sociòleg Joan Costa.

Cal destacar també la bona acollida que, des del primer moment, aquesta proposta va trobar entre els professionals de Caritas en el nostre Bisbat, les assistents socials. Elles s'engrescaren amb aquesta iniciativa, la feren seva i han esmerçat il·lusió, professionalitat i temps, moltes vegades fora de l'horari laboral, per tal de fer realitat aquest estudi.

Vam començar a esbossar aquest treball amb la Judith i la Marta de la Interparroquial de Vic, la Maria de la Interparroquial de Manresa i, molt aviat, s'hi afegí la Marga que en un primer moment coordinà i impulsà, a nivell diocesà, l'estudi. Poc després, la M. Rosa es responsabilitzà de la comarca de l'Anoia i l'Esther, secretària de Caritas Diocesana, es cuidà de la graficació. Fruit del seu treball són els gràfics i els mapes.

No podem oblidar el treball i la col·laboració de moltes juntes de Caritas, Interparroquials i Parroquials, com també molts mossens que, amb gran interès, cercaven col·laboradors per tal d'estudiar i descobrir la problemàtica de pobresa ifmarginació en la seva parròquia i ara, molts d'ells, són equips de Caritas en aquests pobles i parròquies.

I agrair, finalment, la col·laboració de molts ajuntaments de molts pobles i ciutats del Bisbat.

D'aquest estudi n'hem tret més del que esperàvem. Mentre avançàvem en l'estudi ja se'ns presentava la crua realitat d'una bona colla de col·lectius amb greus problemes de marginació i pobres que esperaven resposta.

No hem pas esperat a tenir completat l'estudi. Un bon nombre dels programes que Caritas està promovent i elaborant, són ja fruit d'aquest estudi, com també ens ha fet reforçar i impulsar programes que la intuició ja havia detectat i es duien a

terme. També s'han format molts grups de Caritas en Parròquies en les quals no hi existia.

L'estudi ja està fet, però de cap manera podem dir que hem acabat la tasca. Cal continuar. L'estudi és sols un pas. Malgrat la fredor de les xifres i tants per cents, se'ns ha obert un extens camp de treball. Són uns llums vermells, uns indicadors d'uns col·lectius que cal analitzar més d'aprop i donar-hi resposta.

Situacions de marginació, carència, necessitat i pobresa són aquí, a casa nostra. I és greu la seva problemàtica. Davant de situacions de pobresa extrema tots experimentem un sentiment de compassió i de solidaritat, però les situacions extremes no són altra cosa que la punta d'un gran iceberg. Hi ha molta marginació i pobresa que resta amagada... Tenim tendència a amagar la pobresa. Quantes vegades, en fer la proposta de l'estudi se'ns ha dit: «Aquí, de pobres no n'hi ha», «En aquest poble no hi ha problemes», i tanquem els ulls a aquesta punyent realitat.

El gran pecat dels cristians d'avui no són sols les entrebancades i caigudes que puguem tenir en el nostre camí cap a la Casa del Pare, sinó la nostra mania de buscar dreceres creient que el que interessa és aconseguir la salvació a l'altra vida, vivint tant bé com puguem en aquesta i, tancats en nosaltres mateixos, no vivim la germanor. «Quan la tranquil·litat es converteix en norma, l'esperança es converteix en quimera».

Posem-nos a la feina. Fem visible l'Església que estima, que creu en l'evangeli que predica i celebra.

Sentim-nos germans i corresponsables de tots els marginats que una societat injusta ha posat fora de circulació.

Caritas vol endinsar-se pel feixuc camí de la denúncia i el compromís: no hem d'acontentar-nos a resoldre uns problemes concrets, cal anar a les causes, intentar guarir el mal en la mateixa arrel, en les estructures del pecat de què ens parla Joan Pau II en la Sollicitudo Rei Socialis. Aquesta és, en bona part, la responsabilitat que l'Església Diocesana ha confiat a Caritas. No vol ser altra cosa que l'animadora de la germanor, l'encarregada de recordar-nos cada dia que som germans, fills d'un mateix Pare, i que estimar elsfgermans és tan important, ens recorda Sant Joan, com estimar Déu. «L'amor de Déu passa pel sagrament del germà».

ANTONI JUNYENT I SERRA
Delegat Episcopal de Caritas

INTRODUCCIÓ

Parlar d'un «Mapa de Pobresa i Marginació» pot donar lloc a crear unes expectatives que, un cop llegit l'informe o estudi, produeixin una decepció en la persona interessada ja que no ha trobat, en la lectura, allò que ella n'esperava.

Per aquest motiu, creiem que és del tot necessari deixar molt clar què és el que ens hem proposat, què hem fet i com ho hem fet per aconseguir-ho. Així tothom, des d'un començament, sabrà què en pot esperar de l'estudi que té a les mans.

A vegades és més útil explicar el que no hem pretès, que fer esforços per definir acuradament l'objectiu de l'estudi. Segurament que en el nostre cas es més aconsellable fer-ho així, ja que els conceptes de «mapa, pobresa i marginació», donen opció a diferents interpretacions.

No és l'objectiu de l'estudi fer un recompte de pobres i marginats, i ubicar-los en els diferents punts de la geografia del Bisbat de Vic. No hem comptat pobres i no podem dir, ni ho volem, que a tal municipi de la comarca del Ripollès, de l'Anoia, del Bages o d'Osona, hi ha 7, 12, 14 o 32 pobres i marginats.

El que sí hem intentat és apropar-nos a situacions que per les seves connotacions poden ésser simptomàtiques de pobresa i marginació per a totes aquelles persones que les pateixen. Aquesta aproximació no la fem a nivell teòric, sinó en una àrea geogràfica molt concreta: el territori que comprèn el Bisbat de Vic.

Aquest ha sigut el nostre objectiu: apropar-nos a una realitat des de la perspectiva de quines carències, dèficits i privacions s'hi intueixen o constaten i que són detonadors d'uns col·lectius amb dificultat per viure, o sobreviure, dins el que la nostra societat ha establert com «a normal».

Determinar qui les pateix, concretament, aquestes situacions i com les pateix ha d'ésser fruit d'un altre plantejament ja més concret i determinat. L'operativitat d'aquest nostre estudi vol ésser, precisament, aportar elements que siguin capaços de conduir a les institucions interessades en aquests plantejaments concrets.

El procés seguit per apropar-nos a aquesta realitat ha seguit dos camins paral·lels. Per una part hem fet ús de fonts secundàries d'informació que ens aportessin dades referents a la realitat que ens interessava conèixer. Aquestes fonts secundàries van des del Padró del 1986, fins a recollir el cens de les persones que cobren el F.A.S., passant per veure quins han sigut els col·lectius i persones que durant els darrers anys han passat pels departaments d'atenció de Caritas.

Una part important de la informació ens l'ha facilitada el «Mapa de la pobresa a Catalunya» que està realitzant el Gabinet d'Estudis Socials i que está patrocinat pel Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya. Aquest treball ens ha aportat dades referents a les comarques i municipis del Bisbat que han ajudat a la concreció del nostre estudi.

A la vegada que es treballava per aconseguir tota aquesta informació, es portava a terme una enquesta en totes i cadascuna de les parròquies del Bisbat.

Amb aquesta enquesta preteníem recollir dades i informació de primera mà sobre diferents aspectes del col·lectiu que englobava la parròquia. Es feia referència tant a aspectes de persones com aspectes d'equipaments i serveis necessaris que aquestes persones tenien, o no, a l'abast, i també a les situacions de «com vivien» (habitatge).

En el capítol dedicat a l'anàlisi de les dades obtingudes a través de l'enquesta, farem una valoració del seu procés, dels seus resultats i de les dificultats que ha comportat la seva realització.

Voldríem que tot aquest treball fos útil per a la finalitat que va provocar la seva demanda.

No hem pretès escriure cap tractat «filosòfic» o «científic» sobre la pobresa. Senzillament realitzar, dins les limitacions, tant objectives com subjectives, un treball empíric correcte, coherent i operatiu.

1. ALGUNS ACLARIMENTS CONCEPTUALS.

No és la nostra intenció entrar en un debat teòric sobre els conceptes de pobresa i marginació. Per una part, no creiem que aquest sigui el lloc idoni per aquesta mena de discussions, i, per altra part, pensem que seria una fal·làcia pensar que hem trobat la definició estàndard del que és la pobresa.

Sociològicament, tenim uns paràmetres que ens defineixen sectors de la nostra societat com a marginats. Tenint aquests com a base, portarem a terme aquesta reflexió sobre els conceptes de pobresa i marginació, per situar mínimament un marc de referència on ubicar posteriorment tota l'anàlisi empírica que portarem a terme.

Podríem dir que, qui més qui menys, està marginat de segons què dins el context de la societat en què ens movem. Es parla de la marginació dels vells, de la marginació de les dones,etc., i també podem considerar que les persones ens podem automarginar quan no ens interessa en absolut res del que la societat ens proposa o ens ofereix. Estar marginat vol dir senzillament no participar ni activament ni passiva dels components del cos social.

Però per emmarcar teòricament el nostre estudi hem de moure'ns en uns altres nivells, acotant més concretament els elements que defineixen l'univers del nostre estudi.

Voler conèixer la població en situació de pobresa, vol dir que ens volem apropar a un col·lectiu que està fora dels nivells de benestar acceptats com a mesura de vida digna i normal. El benestar s'identifica amb la riquesa, el diner; llavors el pobre és el que té les pitjors condicions econòmiques.

El que és realment difícil és determinar el llistó indicatiu d'on comença aquesta «pitjor situació econòmica».
s molt important no oblidar que el criteri de la pobresa passa sempre per la riquesa que tenen els altres.

1.1. La relativitat de la pobresa

Ens agradi o no, hem d'acceptar aquesta relativitat del concepte de pobresa. Segurament que això no tranquil·litzarà la nostra consciència; és més fàcil quedar-nos amb uns esquemes tradicionals que ens permetin identificar clarament «els pobres de tota la vida».

No oblidem que la pobresa és una conseqüència de la desigualtat, una forma de desigualtat. Una desigualtat que com més forta és més impossibilita la cobertura de les necessitats bàsiques. Però en parlar de necessitats bàsiques, no ens podem quedar en la pura supervivència biològica, sinó que hem d'entendre un nivell de vida «humanament digna». És aquí on rau un dels elements que relativitzen la definició i el concepte de pobresa.

La cobertura d'unes necessitats bàsiques per disfrutar d'un nivell de vida humanament digna pot tenir un sentit diferent segons el lloc, la regió, el poble, o comarca on situem el col·lectiu pobre.

És possible que una persona considerada pobra en les nostres comarques, fos una persona amb un nivell de vida humanament digne en un país del Tercer Món. Aquestes diferències les podem trobar també més a prop: dins el marc de la C.E.E., dins el context de l'Estat Espanyol, dins el marc geogràfic del nostre país, Catalunya. Per aquest motiu és molt difícil estandarditzar el concepte de pobresa: cal situar-la i ubicar-la.

1.2. Es pot mesurar la pobresa estadísticament?

No hi ha dubte que podem elaborar uns indicadors que determinin els pressupostos mínims necessaris per la cobertura de les necessitats bàsiques, i a partir d'aquí portar a terme les anàlisis de la població. Això ens permetria comptabilitzar estadísticament el nombre de persones que no arriben a aquests pressupostos. Certament que pot ésser útil i a vegades cal fer-ho per tenir un punt de referència. Pero també aquí la relativitat entra en joc; on situem el nivell, el llistó estadístic, vàlid a tot arreu, per determinar un habitatge digne, uns nivells de salud, d'educació, etc., que ens permetin obtenir uns indicadors vàlids?

Si només ens fixem en aquesta dimensió mesurable estadísticament i l'apliquem al Bisbat de Vic, hi trobarem els pobres que nosaltres volguem. Tot depèn del patró de mesura que determinem.

La manca, la insuficiència d'ingressos ocupa el centre de qualsevol reflexió sobre la pobresa, però les circumstàncies variables, els criteris diferents a l'hora d'establir uns indicadors estadístics, fa que la reducció de la pobresa a una dada estadística, no sigui la millor manera d'apropar-nos a la realitat humana de la pobresa.

Si ens quedem únicament en aquesta perspectiva, és molt possible que se'ns escapin el gran nombre de factors que la manca de recursos pot anar acumulant en les famílies i persones que pateixen aquesta situació. La pobresa té una dimensió acumulativa que no podem ignorar.

Per altra part, seria bo superar aquesta visió purament quantitativa i descriptiva de la pobresa i aprofundir més en la seva anàlisi qualitativa. Cal entrar en la pregunta clau i que moltes vegades s'amaga des de les esferes de les Administracions Públiques que es volen ocupar del Benestar Social:

Per què hi ha pobres?

Davant d'aquesta pregunta i si volem ésser mínimament honestos no podem respondre de manera simplista. Hi ha unes causes explícitament declarades de la pobresa i que més o menys són evidents per a tothom. A les darreries de l'any 1985, en una enquesta d'opinió realitzada a l'Estat Espanyol, el 72% dels enquestats atribuien la pobresa a l'organització de la societat espanyola.

Cal aprofundir una mica més i veure què hi ha darrera de tot aquest món de la pobresa. Quines són les situacions que hi juguen fort i que no podem oblidar a l'hora de plantejar una anàlisi seriosa; nivells educatius, situacions laborals, nivells professionals, ubicacions geogràfiques..., variables totes elles que ens situen sens cap mena de dubte en el marc de la desigualtat.

1.3. Entrar i sortir de la pobresa

La situació de pobresa, precisament per tots els aspectes esmentats anteriorment, pot presentar una mobilitat que encara dificulta més la seva acotació quantitativa.

Això pot semblar contradictori amb el que anomenem «el cercle viciós de la pobresa», que quan hi quedes atrapat difícilment en pots sortir. Penso que aquesta contradicció no existeix. Hi ha un element que és molt important contemplar quan parlem de romandre o no, en una situació de pobresa. És el que se'n diu la igualtat d'oportunitats. No oblidem que la pobresa és un problema de desigualtat.

No només és important que la igualtat d'oportunitats existeixi legalment, és molt

més important que aquesta igualtat d'oportunitats sigui realment accessible per part dels grups més desafavorits. No podem parlar d'igualtat d'oportunitats mentre tinguem necessitat de posar com exemple «un que ara és advocat i en la seva infantesa netejava sabates pel carrer».

Per altra part, aquest entrar i sortir de la pobresa, està sempre en funció del progrés de la resta de la societat. Ja hem dit que quan parlem de pobresa ho fem per referència a la riquesa dels altres. Situacions que anys enrera podien ésser considerades més o menys normals, poden ésser avui situacions d'autèntica pobresa.

La línia a l'entorn de la qual situem els sectors pobres, és molt oscil·lant. Elements tan simples com un treball segur, permanent i mínimament ben remunerat poden situar a la persona per sota o per sobre de la línia que defineix la pobresa. El tenir o no tenir uns certs coneixements pot facilitar-te l'accés a una ocupació que et permeti un nivell de vida digna.

De la pobresa se'n pot entrar i sortir, depèn que la igualtat d'oportunitats sigui accessible realment per tothom i que el progrés de la nostra societat no aguditzi encara més les diferències.

1.4. Crisi, atur i pobresa.

En la dècada dels anys 70 va aparèixer el fet de la crisi. No hi ha dubte que ha sigut una realitat frapant, però també és cert que aquest fet de la crisi ha servit per justificar l'empobriment de molts i l'enriquiment d'uns quants.

Com a conseqüència d'aquesta crisi va aparèixer de manera esclatant el fet de l'atur, que va anar prenent unes dimensions considerables. La por quasi única per la majoria dels treballadors era quedar atrapat per aquesta xarxa de l'atur.

Una de les primeres preocupacions que el fet de l'atur va provocar, va ésser la dels joves aturats. Era, potser, el col·lectiu que més afectat quedava per la situació que es vivia. El treball com a element integrador i socialitzador els era impedit. Les conseqüències de tot ordre que això va comportar per als joves, varen posar a primer pla el que podríem dir-ne «la moda del problema de la joventut». Darrerament sembla que això ha quedat ja a segon pla.

El que ha sortit, en els darrers anys, a primer pla ha sigut el tema de la pobresa. Es torna a parlar dels pobres. De fet caldria veure quines han sigut les instàncies que realment han lluitat per sensibilitzar la societat, a les diferents Administracions, que no podíem amagar el cap sota l'ala i oblidar-nos que la crisi l'estaven pagant uns col·lectius anònims que vivien situacions d'autèntica misèria.

Als anys 50, després de la segona guerra mundial, els països capdavanters d'Europa, inicien la política dels Estats del Benestar, que es volien caracteritzar per la redistribució de la riquesa i l'erradicació de la misèria. Es volia i es creia que això seria possible per tothom. En aquest sentit es pretenia:

— la cobertura de tot un seguit de necessitats, vellesa, educació..., per impedir que el ciutadà es tornés pobre.
— que la redistribució de la riquesa s'aconseguís també afavorint el consum, adquirint béns per a l'ús personal o familiar.

Però resulta que han sortit «uns nous pobres». Dic «nous pobres», perquè són

fruit d'aquesta nova societat: baixos salaris, treball precari...

La nostra societat ha creat una manera de viure «standarditzada», i que marca les pautes per una vida digna. Vivim en una cultura de la riquesa, en la qual moltes vegades es pressuposa que la gent té a la mà els elements necessaris per viure.

Aquesta lectura que fem de la societat provoca que moltes vegades pensem que la societat funciona molt bé, llàstima que surtin alguns problemes.

Crec que hem de capgirar aquesta lectura i no parlar de «problemes», sinó realment d'una societat problemàtica, que no funciona i que està generant una gran injustícia social i que ha creat una nova pobresa.

Cal parlar d'injustícia, perquè aquests col·lectius pobres estan privats dels seus drets econòmics i socials, que també formen part dels drets humans.

Avui dia, quan parlem de drets humans, s'ens fan veure únicament els drets individuals de la lliure expressió, associació..., però s'amaguen totalment tots aquests drets econòmics i socials del treball, d'una vida humanament digna...,etc.

El fet de la crisi és el que explica tota aquesta situació i allò que ha fet variar la tendència anteriorment apuntada de la societat del benestar i d'erradicació de la misèria. De fet, el pastís era més fàcil de repartir quan era abundant, però el respecte als drets de la persona a una vida digna s'han de respectar tant ara com abans.

Darrerament es parla de la reactivació econòmica, de progrés, de la nova situació creada i que es va creant per la revolució tecnològica..., etc. És cert. Però cal parlar d'aquesta pobresa existent, i no des d'una perspectiva «benèfica», sinó des d'una perspectiva de justícia. És en aquesta perspectiva que haurien d'entendre la situació els Departaments de Benestar Social. Si no es així, cal posar en situació de judici crític tota aquesta modernització i progrés de què es parla. Ho serà per segons qui, i amb la condició que uns col·lectius gens menyspreables es conformin a ésser pobres.

La situació actual ha trencat també les actituds solidàries i generat uns instints individualistes molt forts, de conservació «del que és propi».

No es gens estrany que la pobresa existent al nostre costat ens passi totalment desapercebuda, i que, a vegades, els que estem més a prop dels pobres, siguem els que més els acusem de la seva pobresa.

2.- ASPECTES DEMOGRÀFICS

No tenim la pretensió de portar a terme una anàlisi demogràfica del Bisbat de Vic. Però sí que creiem necessari aportar algunes dades que permetin situar en el seu context poblacional les problemàtiques que seran l'objecte del nostre estudi.

Ens mourem a nivell purament descriptiu sense anar més enllà del que les dades aportin.

Els aspectes que tindrem en compte seran:

— la distribució de la població en tot el llarg i ample del territori del Bisbat.
— l'evolució de la població entre el padró de la població del 1981 i el padró del 1986.
— l'estructura de la població en base a les dades demogràfiques.

Aquest darrer aspecte serà tractat amb més amplitud i profunditat en algunes de les poblacions que superen els 10.000 habitants: Manresa, Igualada, Vic i Ripoll.

Aquestes dades convenientment ordenades seran suficients per situar el marc demogràfic de l'estudi.

2.1.- Distribució de la població

Segons les dades del Padró de 1986, el Bisbat de Vic té 343.181 habitants distribuïts en 129 municipis.

La composició geogràfica del Bisbat és una mica complexa, ja que s'ajusta molt poc a les unitats bàsiques (les comarques) que configuren l'ordenació territorial de Catalunya. La distribució, per comarques, dels municipis que formen el Bisbat es la següent:

OSONA	47 municipis (tota la comarca)	111.931
RIPOLLÈS	19 municipis	28.119
BAGES	29 municipis	124.535
ANOIA	20 municipis	60.751
V. ORIENTAL	8 municipis	8.642
V. OCCIDENTAL	4 municipis	2.725
LA SELVA	3 municipis	5.147
BERGUEDÀ	1 municipi	445
	131 municipis	343.181

Tot seguit donem la relació de cadascun dels municipis de les diferents comarques que configuren el Bisbat de Vic. El número que els donem correspon a la seva ubicació en el mapa-gràfic que tot seguit adjuntem, i en el qual, de manera gràfica, s'hi expressa la configuració del Bisbat.

COMARCA D'OSONA

1.	Alpens	252 hab. (Padró 1986)
2.	Balenyà	3.166 »
3.	El Brull	182 »

SITUACIÓ DEL BISBAT DE VIC A CATALUNYA

CONFIGURACIÓ DEL BISBAT DE VIC

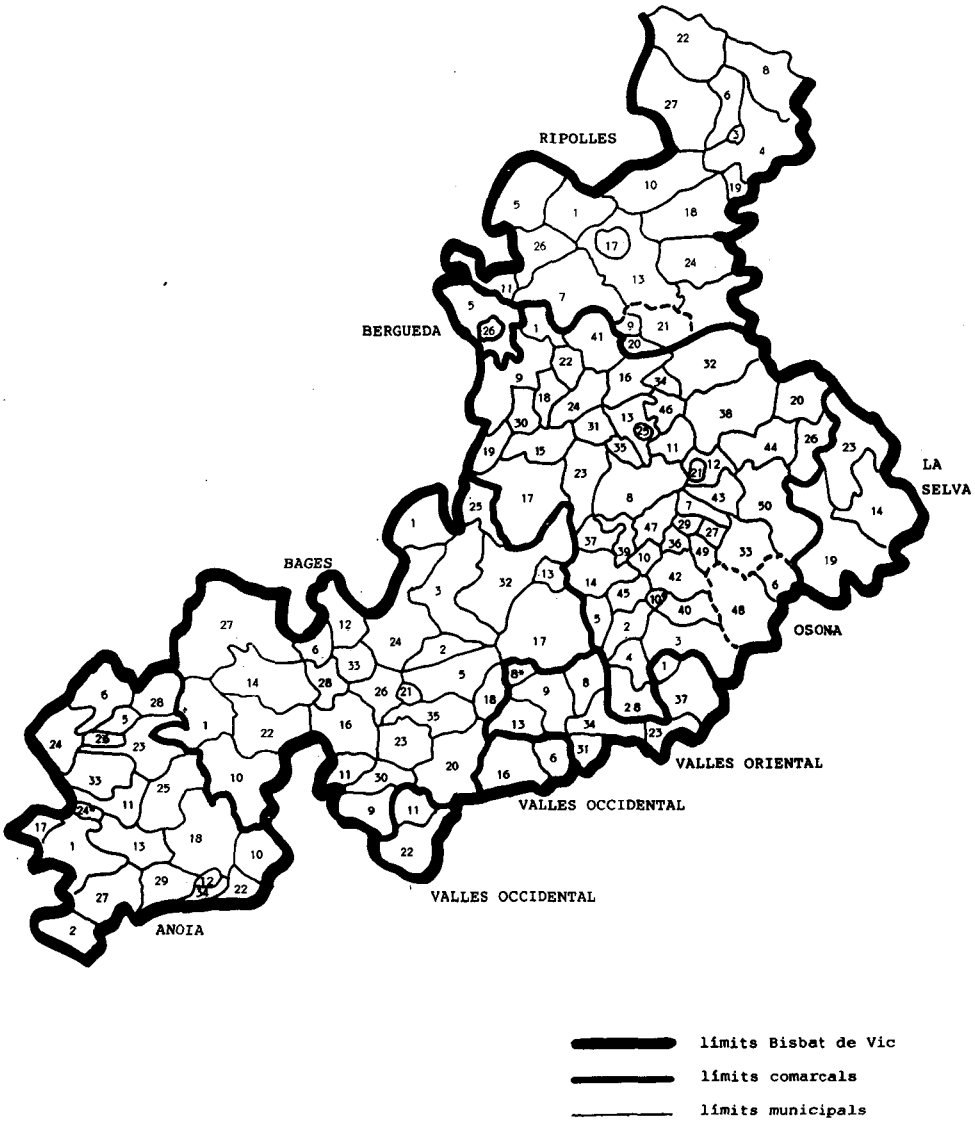

COMARCA D'OSONA (continuació)

4.	Centelles	5.632 hab. Padró (1986)
5.	Collsuspina	220 »
6.	Espinelves	239 »
7.	Folgueroles	1.066 »
8.	Gurb de la Plana	1.625 »
9.	Lluçà	299 »
10.	Malla	257 »
11.	Manlleu	16.190 »
12.	Masies de Roda	612 »
13.	Masies de Voltregà	2.455 »
14.	Muntanyola	163 »
15.	Olost	948 »
16.	Oris	229 »
17.	Oristà	912 »
18.	Perafita	362 »
19.	Prats de Lluçanès	2.470 »
20-26.	Rupit-Pruit	370 »
21.	Roda de Ter	4.702 »
22.	Sant Agustí de Lluçanès	130 »
23.	Sant Bartomeu del Grau	1.081 »
24.	Sant Boi del Lluçanès	522 »
25.	Sant Hipòlit de Voltregà	3.022 »
27.	Sant Julià de Vilatorta	1.721 »
28.	Sant Martí de Centelles	715 »
29.	Sant Martí de Riudeperes	1.408 »
30.	Sant Martí d'Albors	139 »
31.	Sobremunt	77 »
32.	Sant Pere de Torelló	2.089 »
33.	Sant Sadurní d'Osomor	79 »
34.	Sant Viçenç de Torelló	1.783 »
35.	Sta. Cecília de Voltregà	188 »
36.	Sta. Eugènia de Berga	1.313 »
37.	Sta. Eugènia de Riuprimer	809 »
38.	Sta. Maria de Corcó	1.961 »
39.	Senfores (agregat a Vic)	
40.	Seva	1.610 »
41.	Sora	228 »
42.	Taradell	4.259 »
43.	Tavèrnoles	214 »
44.	Tavertet	114 »
45.	Tona	5.289 »
46.	Torelló	11.132 »
47.	Vic	28.583 »
48.	Viladrau	802 »
49.	(agregat a S.Julià de Vilatorta)	
50.	Vilanova de Sau	312 »
	TOTAL COMARCA	111.931 hab.

A la comarca d'Osona hi trobem 25 municipis de menys de 1.000 habitants, 17 municipis entre mil i 5.000 habitants, 2 municipis entre 5 i 10.000 habitants, 2 municipis entre 10 i 25.000 habitants i 1 municipi de més de 25.000 habitants.

COMARCA DEL RIPOLLÈS

1.	Campdevànol	3.565 hab.
3-4.	Camprodon	2.289 »
5.	Gombreny	258 »
6.	Llanars	386 »
7.26.	Les Lloses	402 »
8.	Molló	388 »
9.	Montesquiu	932 »
10.	Ogassa	285 »
11.	Palmerola	20 »
13-17.	Ripoll	11.670 »
18.	Sant Joan de les Abadesses	4.072 »
19.	Sant Pau de Seguries	609 »
20.	Sant Quirze de Besora	2.017 »
21.	Sta. Maria de Besora	200 »
22.	Setcases	161 »
24.	Vallfogona	250 »
25.	Vidrà	178 »
27.	Vilallonga de Ter	437 »
	TOTAL POBLACIÓ DE LA COMARCA QUE PERTANY AL BISBAT DE VIC	28.119 hab.

A la comarca del Ripollès hi trobem 13 municipis de menys de 1.000 habitants, 4 municipis entre mil i 5.000 habitants i un municipi entre 10 i 25.000 habitants.

COMARCA DEL BAGES

1.	Aguilar de Segarra	216 hab.
2.	Artés	4.037 »
3.	Avinyó	2.000 »
5.	Calders	482 »
6.	Callús	1.499 »
9.	Castellnou i Vilar	3.316 »
10.	Castellfullit del Boix	317 »
11.	Castellgalí	705 »
12.	Castellnou de Bages	107 »
13.	L'Estany	386 »
14.	Fonollosa	641 »
15.	Gaià	149 »
16.	Manresa	65.274 »
17.	Moià	3.164 »
18.	Monistrol de Calders	617 »

COMARCA DEL BAGES (Continuació)

20.	Mura	163 hab.
21.	Navarcles	5.010 »
22.	Rajadell	286 »
23.	Pont de Vilomara	2.203 »
24.	Sallent	7.856 »
25.	Sant Feliu Saserra	633 »
26.	Sant Fruitós de Bages	4.631 »
27.	Sant Mateu de Bages	581 »
28.	Sant Joan de Vilatorrada	7.620 »
30.	Sant Vicenç de Castellet	7.625 »
32.	Santa Maria d'Oló	1.050 »
33.	Santpedor	3.909 »
35.	Talamanca	58 »
	TOTAL POBLACIÓ DE LA COMARCA QUE PERTANY AL BISBAT DE VIC	124.535 hab.

A la comarca del Bages hi trobem 14 municipis de menys de 1.000 habitants, 9 municipis entre 1.000 i 5.000 habitants, 4 municipis de 5 a 10.000 i 1 de més de 25.000 habitants.

COMARCA DE L'ANOIA

1.	Argensola	192 hab.
2.	Bellprat	93 »
5.	Calaf	3.205 »
6.	Calonge de Segarra	195 »
10.	Castellolí	447 »
11.	Copons	309 »
12.	Igualada	30.878 »
13.	Jorba	498 »
17.	Montmaneu	282 »
18.	Odena	2.581 »
22.	La Pobla de Claramunt	1.685 »
23.	Prats de Rei	584 »
24.	Pujalt	182 »
25.	Rubió	136 »
26.	Sant Martí Sesgaioles	399 »
27.	Sant Martí de Tous	1.002 »
28.	Sant Pere Sallavinera	194 »
29.	Santa Margarida de Montbui	9.088 »
33.	Veciana	192 »
34.	Vilanova del Camí	8.609 »
	TOTAL POBLACIÓ DE LA COMARCA QUE PERTANY AL BISBAT DE VIC	60.751 hab.

A la comarca de l'Anoia hi trobem 13 municipis de menys de 1.000 habitants, 4 entre 1.000 i 5.000 habitants, 2 de 5 a 10.000 habitants i un de més de 25.000 habitants.

COMARCA DEL VALLÈS ORIENTAL

1.	Aiguafreda	2.019 hab.
8.	Castellcir	211 »
9.	Castelltersol	1.982 »
13.	Granera	5 »
23.	Montmany-Figaró	632 »
31.	Sant Feliu de Codines	3.360 »
34.	Sant Quirze Safaja	252 »
37.	Tagamanent	135 »
	TOTAL POBLACIÓ DE LA COMARCA QUE PERTANY AL BISBAT DE VIC	8.642 hab.

Dels municipis de la comarca del Vallès Oriental que pertanyen al Bisbat de Vic, 5 tenen menys de 1.000 habitants i 3 entre 1.000 i 5.000 habitants.

COMARCA DEL VALLÈS OCCIDENTAL

6.	Gallifa	80 hab.
11.	Rellinars	178 »
16.	Sant Llorenç Savall	1.873 »
22.	Vacarisses	594 »
	TOTAL POBLACIÓ DE LA COMARCA QUE PERTANY AL BISBAT DE VIC	2.795 hab.

Dels municipis de la comarca del Vallès Occidental pertanyents al Bisbat de Vic, 3 tenen menys de 1.000 habitants i 1 entre 1.000 i 5.000.

COMARCA DE LA SELVA

14.	Osor	517 hab.
19.	Sant Hilari Sacalm	4.505 »
23.	Susqueda	125 »
	TOTAL POBLACIÓ DE LA COMARCA QUE PERTANY AL BISBAT DE VIC	5.147 hab.

Dels municipis de la comarca de la Selva pertanyents al Bisbat de Vic, dos tenen menys de 1.000 habitants i un entre 1.000 i 5.000.

COMARCA DEL BERGUEDÀ

5.	Borradà	445 hab.

L'única comarca que pertany íntegrament al Bisbat de Vic, és la d'Osona. El Ripollès, el Bages i l'Anoia tot i que queden escapçades són les altres tres comarques que configuren el gruix fort del Bisbat de Vic. Les incursions que el Bisbat fa a la

resta de comarques, són molt poc rellevants tant a nivell territorial com a nivell poblacional.

En el mapa que segueix, podem veure de manera gràfica tot el que hem descrit.

Si tenim en compte la dimensió dels municipis, la població del Bisbat queda distribuïda de la manera següent:

— Municipis fins a 1.000 hab.	77 - 59'7
— Municipis de mil a 5.000 hab.	38 - 29'4
— Municipis de 5 a 10.000 hab.	8 - 6'2
— Municipis de 10 a 25.000 hab.	3 - 2'3
— Municipis de més de 25.000 hab.	3 - 2'3
TOTAL	129 - 100

(La diferència en la suma del total de municipis, amb la que anteriorment hem donat, que era de 131, ve donada per l'agregació que ha tingut lloc de diferents municipis).

2.2.- Concentració de la població

L'interès en assenyalar el fenomen de la concentració i de la dispersió de la població en tot el llarg i ample del territori del Bisbat, és degut al fet que la problemàtica que l'estudi vol abordar -col·lectius pobres i marginats- pot tenir unes o altres connotacions, segons sigui el seu marc sòcio-demogràfic. No volem en absolut predeterminar unes àrees problemàtiques en funció únicament del fet que acumulen grans quantitats de població; però, cal tenir present que les característiques de les zones densament poblades, el tipus de vida i de relacions socials que s'hi donen, fa que els problemes i les situacions marginals (i marginadores) siguin no solament diferents de les àrees poc denses i poc poblades, sinó també més abundants i a la vegada potser també més amagades.

El Bisbat de Vic, té només una ciutat que supera els 50.000 habitants i és Manresa, capital de la comarca del Bages, que té 65.274 habitants. Aquesta ciutat sola acumula el 19% de tota la població del Bisbat. La segueixen Igualada, capital de l'Anoia amb 30.878 habitants, i Vic, capital d'Osona amb 28.583 habitants. Aquests tres municipis -ciutats- acumulen el 36'3% de tota la població del Bisbat, més de la tercera part, i representen solament el 2'3% dels municipis.

Els municipis de Manlleu i Torelló , de la comarca d'Osona, i Ripoll, capital de la comarca del Ripollès, són el grup de municipis que tenen més de 10.000 habitants. Acumulen l'11'4% de la població del Bisbat i representen el 2'3% dels municipis. Es important remarcar que aquests sis municipis Manresa, Igualada, Vic, Manlleu, Torelló i Ripoll- que només representen el 4'6% de tots els municipis del Bisbat acumulen el 47'7% de la població.

Les desproporcions són significatives i poden ajudar a configurar el pes real dels punts de concentració de la població.

Hi ha un altre grup de municipis -Sta. Margarida de Montbui, Vilanova del Camí, de la comarca de l'Anoia; Sallent, Sant Vicens de Castellet, Sant Joan de Vilatorrada, Navarcles, de la comarca del Bages; Centelles i Tona de la comarca d'Oso-

na -que tenen entre 5 i 10.000 habitants. Representen un 6'2% dels municipis del Bisbat i acumulen el 16% de la seva població.

El col·lectiu de tots aquests municipis anteriorment esmentats -els de més de 25.000 hab., entre 10 i 25.000 i entre 5 i 10.000- que suposen el 10'7% de tots els municipis del Bisbat, acumulen el 55'5% de tota la població. El 89'3% restant de municipis acumulen únicamnet el 44'5% de la població.

La proporció més equilibrada entre municipis i població la trobem entre els pobles que formen el grup d'entre 1 i 5.000 habitants. Aquests municipis acumulen el 27'6% de la població i representen el 30'2% del total de municipis.

Si tenim en compte els municipis de menys de 1.000 habitants, veurem que representen el 58'9% de tots els municipis i i solament acumulen el 8'7% de la població del Bisbat.

En el mapa No. 2 posem de manera gràfica aquesta concentració-dispersió de la població sobre el territori del Bisbat de Vic.

2.3.- Evolució de la població

En el darrer quinqueni -1981-1986- l'evolució demogràfica de l'àrea del Bisbat de Vic, ha seguit la tònica general observada a Catalunya, accentuant més els seus aspectes negatius. Així mentre a Catalunya la diferència entre el Padró del 1981 i el de 1986 és solament de 15 persones, percentatge inapreciable, en l'àrea del Bisbat de Vic la diferència és de 725 persones, que representa un descens del 0'2%.

Aquesta ha sigut la tònica general del Bisbat, però no tots els municipis han seguit el mateix ritme. Dels 129 municipis que componen el Bisbat, 57 (el 43'5%) han experimentat un creixement positiu. Però cal que matisem molt aquest creixement. Les que podríem anomenar les tres grans ciutats -Manresa, Igualada i Vic- cap d'elles mostra un creixement positiu durant aquest quinqueni: Manresa perd un 2'6% dels seus habitants, Igualada un 2,1% i Vic el 5'2%. Cal recordar que aquestes tres ciutats acumulen més de la tercera part de la població de tot el Bisbat, exactament el 36'3%. Això sol ja ens pot fer entendre que el creixemnt negatiu d'aquestes ciutats té molta més importància en l'evolució de la població que els 57 municipis que han experimentat un creixement positiu. Té molta més importància quantitativa un 1% en un col·lectiu de 60.000 habitants que un 10% en un col·lectiu de 1.000.

Perquè això quedi més clar veiem quines són les dimensions poblacionals dels municipis que han experimentat un creixement. La relació la fem tenint en compte dues variables: per una part, el seu embalum de població i per l'altra el seu índex de creixement.

Tipus de municipis que han experimentat increment:

— Fins a 1.000	habitants	28 muni.	- 49'1%
— De 1 a 5.000	»	22 »	- 38'6%
— De 5 a 10.000	»	5 »	- 8'8%
— De 10 a 20.000	»	2 »	- 3'5%
TOTAL		57 municipis	

Si tenim en compte l'índex de creixement, les dades presenten el quadre seguent:

Diferents índexs de creixement:

1. Municipis de menys de 1.000 habitants:
   — 16 municipis fins a un 5% de creixement
   — 5 » entre un 6 i un 10%
   — 3 » entre un 11 i un 15%
   — 2 » entre un 16 i un 20%
   — 2 » més del 20%

2. Municipis entre mil i 5.000 habitants
   — 13 municipis fins a un 5% de creixement
   — 4 » entre un 6 i un 10%
   — 3 » entre un 11 i un 15%
   — 1 » entre un 16 i un 20%
   — 1 » més del 20%

3. Municipis entre 5 i 10.000 habitants
   — 4 municipis fins a un 5% de creixement
   — 1 » entre un 11 i 15%

4. Municipis entre 10 i 20.000 habitants
   — 2 municipis fins a un 5% de creixement

Total 57 municipis

Les dades són molt clares. Si tenim en compte els tipus de municipis segons el seu nombre d'habitants, veiem que dels 57 municipis que han crescut, el 49'1% tenen menys de 1.000 habitants, i el 38'6% entre mil i 5.000 habitants. Total que dels municipis que han experimentat un augment de població, el 87'7%, tenen menys de 5.000 habitants.

La questió encara queda més evident si tenim en compte els índexs de creixement. El 61'4% de municipis no han superat el 5% de creixement. Només un 5'3% ho han fet amb índexs del 20%; però aquests índexs tant elevats es donen en municipis que no superen els 5.000 habitants.

Més que de creixement de la població, aquestes dades poden ésser simptomàtiques d'uns desplaçaments residencials de la mateixa que poden ésser provocats per diferents motius: laborals, preus de l'habitatge...

Per altra part, encara que es tractés d'un creixemnt vegetatiu d'aquestes poblacions, la seva incidència en la globalitat de la població del Bisbat és nul·la, ja que les dades del Padró del 1986, en comparaciò a les del 1981, són clares i evidents.

La relació d'aquests 57 municipis segons el seu índex de creixement és la següent:

Fins a un 5% de creixement: Sant Bartomeu del Grau, Santa Eugènia de Riuprimer, Taradell, Folgueroles, Sant Pere de Torelló, Torelló, Les Masies de Voltregà,

CONCENTRACIÓ-DISPERSIÓ DE LA POBLACIÓ AL BISBAT DE VIC

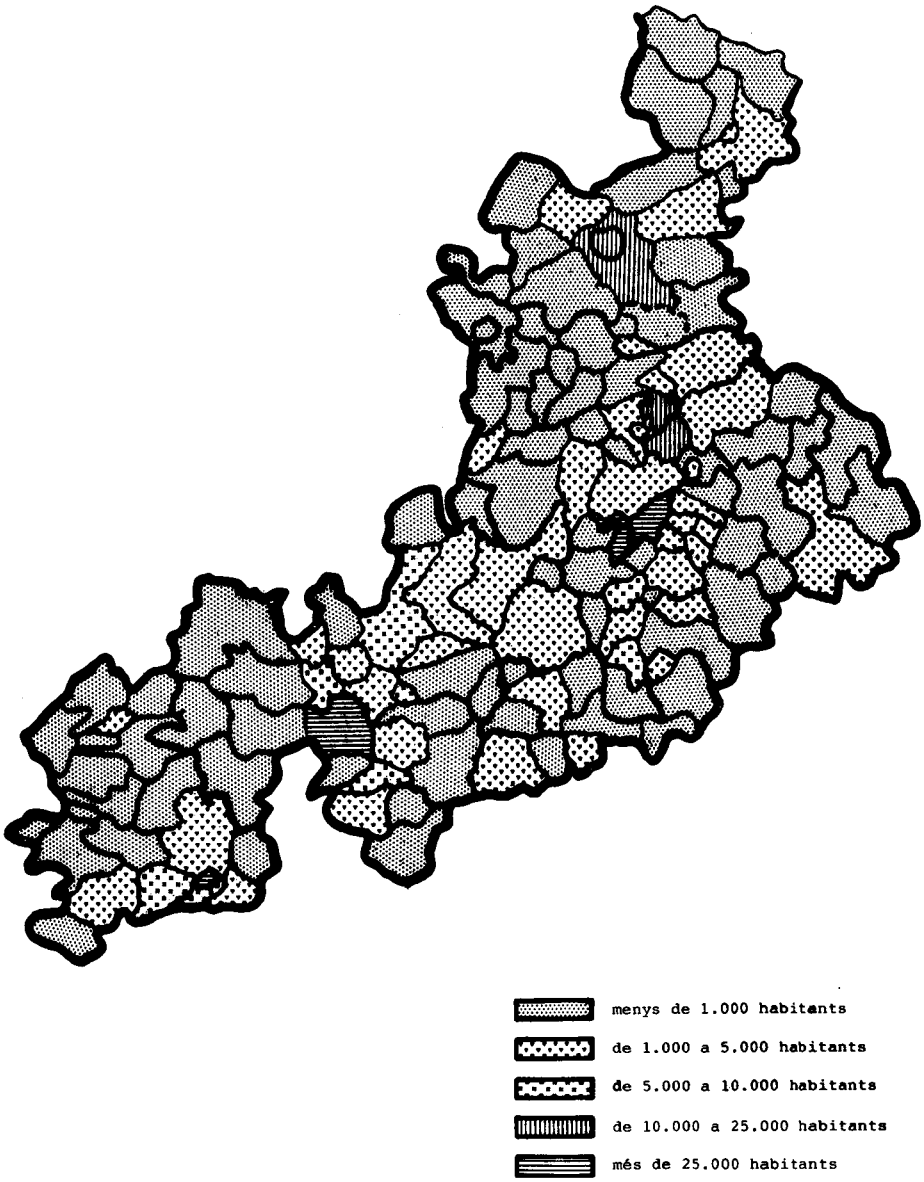

Lluçà, Perafita, Sant Boi del Lluçanès, Viladrau, Centelles, Tona, Roda de Ter, Manlleu, Santa Maria de Corcó, Sant Pau de Seguries, Llanars, L'Estany, Moià, Avinyó, Sant Joan de Vilatorrada, Navarcles, Fonollosa, Monistrol de Calders, Castellgalí, Gaià, Pont de Vilumara, Vilanova del Camí, Jorba, La Pobla de Claramunt, Vacarisses, Sant Feliu de Codines, Tagamanent, Sant Hilari Sacalm.

Entre un 6 i un 10% de creixement: Gurb de La Plana, Prats de Lluçanès, Seva, Balenyà, Masies de Roda, Setcases, Sant Pere Sallavinera, Pujalt , Osor.

Entre un 11 i un 15% de creixement: Calldetenes, Sant Julià de Vilatorta, Tavèrnoles, Santpedor, Rajadell, Santa Margarida de Montbui, Gallifa.

Entre un 16 i un 20% de creixement: Santa Eugènia de Berga, Tavertet, Rellinars.

Mes d'un 20% de creixement: Sobremunt, Castellnou de Bages, Sant Fruitós de Bages.

En el mapa No. 3 es pot apreciar gràficament aquesta evolució de la població.

2.4.- Estructura bàsica de la població

Hem fet una descripció de la distribució territorial de la població i de la seva evolució en el darrer quinqueni.

Serà també molt útil fer una descripció de l'estructura bàsica de la població, ja que ens aportarà els elements per veure quina imatge té aquesta població en base a les dades demogràfiques.

Les dificultats provinents tant de les fonts d'informació com dels límits territorials del Bisbat dificulten l'elaboració d'una anàlisi demogràfica més detallada. Aquestes dificultats es concretitzen, per part de les fonts d'informació, en el fet que les dades elaborades i publicades fan referència únicament a les edats, sexe, estat civil de la població, i això a nivell de comarques, ciutats i poblacions grans. Les poblacions de menys de 5.000 habitants les considera totes globalment per cada comarca; en una Diòcesi com la de Vic, on són moltes les poblacions d'aquesta dimensió, ens trobem que la majoria de municipis queden englobats en aquestes grans unitats. Aquest aspecte, o millor dit, aquesta dificultat provinent de les fonts d'informació té relació amb les dificultats provinents de l'ordenació territorial del Bisbat. Només una comarca, Osona, forma part de manera total del Bisbat, les altres estan partides. Això fa que quan considerem els col·lectius de població de menys de 5.000 habitants de cada una de les comarques del Bisbat, s'hi inclouran tots els municipis d'aquesta dimensió tant si formen part del Bisbat, com si estan situats fora dels seus límits.

Tot això ens obliga a situar les nostres anàlisis a uns nivells que permetin homogeneïtzar les dades. Per aquest motiu, en la descripció de l'estructura bàsica de la població ens situarem:

— a un nivell comarcal, però excloent aquelles comarques que tenen molt poca incidència en el territori del Bisbat.

— a nivell de capitals de comarca, seguint el mateix criteri anterior.

— a nivell de poblacions grans de cada una de les comarques tingudes en compte.

— a nivell de municipis de menys de 5.000 habitants de les comarques esmentades.

Estem segurs que aquesta no és ni l'única ni la millor manera de portar a terme l'anàlisi de l'estructura bàsica de la població, però amb els condicionants anteriorment esmentats creiem que és la més factible.

2.4.1. Sexe i Estat Civil de la població.

La distribució de la població del Bisbat de Vic, per sexes, és la que ens mostren els quadres següents:

Osona	48'9%	homes	51'1%	dones
Bages	48'7%	»	51'3%	»
Anoia	49'5%	»	50'5%	»
Ripollès	49'	»	51'	»
CATALUNYA	49'	»	51'	»

Aquesta distribució de la població per sexes, a nivell de capitals de comarca, és la següent:

Vic	47'6%	homes	(Osona 48'9)	52'4%	dones (Osona 51'1)
Manresa	48'3%	homes	(Bages 48'7)	51'7%	dones (Bages 51'3)
Igualada	48'6%	homes	(Anoia 49'5)	51'4%	dones (Anoia 50'5)
Ripoll	48'7%	homes	(Ripoll. 49')	51'3%	dones (Ripoll 51'-)

A nivell de municipis de cadascuna d'aquestes comarques, l'estructura de la població a partir de la variable sexe, és la següent:

Municipis de la comarca d'Osona:

— Manlleu	49'2%	homes	50'8%	dones
— Torelló	48'9%	»	51'1%	»
— Municipis de menys de 5.000 habitants	49'6%	»	50'4%	»
— COMARCA D'OSONA	48'9%	»	51'1%	»

Municipis de la comarca del Bages:

— Sallent	48'3%	homes	51'7%	dones
— S. J. de Vilatorrada	50'2%	»	49'8%	»
— S. V. de Castellet	48'	»	52'-	»
— Municipis de menys de 5.000 habitants	49'1%	»	50'9%	»
— COMARCA DEL BAGES	48'7%	»	51'3%	»

Municipis de la comarca de l'Anoia:

— Sta. Mgda. de Montbui	49'9%	homes	50'1%	dones
— Vilanova del Camí	49'7%	»	50'3%	»
— Municipis de menys de 5.000 habitants	50'2%	»	49'8%	»
— COMARCA DE L'ANOIA	49'5%	»	50'5%	»

Municipis de la comarca del Ripollès:

— Municipis de menys de 5.000 habitants	49'2%	homes	50'8%	dones
— COMARCA DEL RIPOLLÈS	49'	»	51'	»

La lectura dels quadres anteriors, pot ajudar a detectar algunes de les característiques demogràfiques de la població del Bisbat de Vic.

Si ens quedem a nivell de comarques, l'estructura de la població a partir de la variable sexe, segueix la tònica general de Catalunya. Són molt petites les diferències que s'insinuen a les comarques de l'Anoia, Bages i Osona. No arriben ni a un punt.

La situació canvia quan ens movem a nivell de capitals de comarca. Vic, capital de l'Osona, presenta uns percentatges clarament diferents dels de la comarca. Mentre a nivell comarcal la diferència entre homes i dones és de 2'2 punts, a la ciutat de Vic aquesta diferència és de 4'8 punts a favor de les dones.

Si tenim en compte els municipis de les diferents comarques hem d'assenyalar les següents característiques:

— a la comarca d'Osona, Manlleu i els municipis de menys de 5.000 habitants, insinuen un índex més elevat de presència masculina per respecte a l'índex global de la comarca.

— a la comarca del Bages, un dels municipis esmentats sobresurt de manera molt notòria per damunt dels altres; és el municipi de Sant Joan de Vilatorrada. Quant a la comarca la diferència és de 2'6 punts a favor de les dones, el municipi esmentat presenta 0'4 punts a favor dels homes. Els municipis de menys de 5.000 habitants també insinuen una tendència cap a una presència més notòria del sexe masculí.

— dins la comarca de l'Anoia són els municipis de menys de 5.000 habitants els que marquen una clara diferència amb el conjunt de la comarca. A nivell comarcal la diferència és d'un punt a favor del sexe femení, mentre als municipis de menys de 5.000 habitants s'inverteix la situació i la diferència és de 0'4 punts a favor del sexe masculí. En aquesta mateixa tendència cal situar-hi els municipis de Santa Margarida de Montbui i Vilanova del Camí.

— a la comarca del Ripollès, no hi ha cap característica que cridi l'atenció. El fet de treballar amb grans agrupacions de municipis, ja que a la comarca no n'hi ha cap, llevat de la capital, que pasi dels 5.000 habitants, fa que no es puguin apreciar les possibles diferències existents entre els diferents municipis.

Estat civil de la població

En la descripció de l'estructura bàsica de la població, utilitzem tot seguit la va-

riable demogràfica que fa referència a l'estat civil. Els criteris que han orientat l'anàlisi són els mateixos que hem utilitzat en l'apartat anterior quan hem parlat de la variable sexe. En els quadres que segueixen a continuació es reflecteix molt clarament com es distribueix i com s'estructura la població del Bisbat de Vic a partir del seu estat civil.

Comarques	Solters		Casats		Vidus		Divorciats		Separats	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
Osona	45'8	39'8	50'9	48'9	2'3	10'	0'2	0'2	0'4	0'6
Bages	43'5	37'	52'7	51'5	2'5	11'1	0'3	0'4	0'6	0'8
Anoia	45'9	39'2	50'3	49'4	2'5	9'7	0'1	0'2	0'6	1'
Ripollès	42'6	34'7	53'3	51'4	3'4	13'	0'1	0'1	0'5	0'6
CATALUN.	46'4	40'1	50'	48'	2'2	9'9	0'3	0'4	0'5	0'7

Si prenem com a punt de referència els índexs globals de Catalunya, dues comarques presenten unes diferències notables. La comarca del Bages, en l'estat civil de solter, tant en homes com en les dones, esta tres punts per sota l'índex global de Catalunya; en canvi, l'estat civil de viudetat i principalment en les dones té uns índexs més elevats. L'altra comarca és la del Ripollès que presenta les mateixes característiques que la comarca del Bages, però accentua encara més les diferències; índexs de solters molt més baixos i els índexs de viudetat molt més alts.

Les capitals de comarca:

	Solters		Casats		Vidus		Divorciats		Separats	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
Vic	46'7	42'4	50'7	46'3	1'9	10'1	0'2	0'2	0'4	0'6
(comarca)	45'8	39'8	50'9	48'9	2'3	10'	0'2	0'2	0'5	0'9
Manresa	43'9	37'5	52'8	49'3	2'3	11'5	0'4	0'8	0'6	0'9
(comarca)	43'5	37'5	2'7	51'5	2'5	11'1	0'3	0'4	0'6	0'8
Igualada	46'3	9'5	50'6	48'1	2'3	10'8	0'1	0'2	0'6	1'
(comarca)	45'9	39'2	50'3	49'4	2'5	9'7	0'1	0'2	0'6	0'8
Ripoll	41'5	35'5	4'8	52'2	2'9	11'8	0'1	0'2	0'5	0'6
(comarca)	42'6	34'7	53'3	51'4	3'4	13'	0'1	0'1	0'5	0'6

Com a característiques més remarcables de les diferents capitals de comarca, podem esmentar:

— a la capital de l'Osona són rellevants els índexs de dones solteres, més elevat a la capital que a la comarca, i l'índex de dones casades inferior en més de dos punts al de la comarca.

— a Manresa, capital de la comarca del Bages, sobresurt l'estat civil de les dones casades, inferior en més de dos punts al de la comarca.

— a Igualada, capital de la comarca de l'Anoia, hem de remarcar la presència d'un índex més elevat de dones vídues, i també de dones separades.

— a Ripoll, es constaten uns índexs de dones solteres i casades lleugerament su-

perior al de la comarca, mentre que l'índex de viudetat de les dones és inferior, quasi dos punts menys, al global de la comarca.

Els municipis de cada comarca:

Comarca d'Osona.

Comarques	Solters		Casats		Vidus		Divorciats		Separats	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
Manlleu	44'8	38'4	52'5	50'7	2'1	9'9	0'4	0'6	0'2	0'3
Torelló	43'3	37'8	53'4	51'1	2'5	10'2	0'2	0'1	0'4	0'7
Menys de 5.000h.	46'2	39'	50'	49'6	2'5	10'1	0'1	0'1	0'3	0'3
Comarca	45'8	39'8	50'9	48'9	2'3	10'	0'2	0'2	0'4	0'6

Comarca del Bages

Comarques	Solters		Casats		Vidus		Divorciats		Separats	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
Sallent	42'2	34'5	54'	50'7	3'	13'3	0'1	0'2	0'6	1'1
S.Joan Vilató.	45'3	8'4	52'	52'6	2'2	8'4	0'1	0'1	0'6	0'5
S.Vicens de Cas.	43'3	7'1	53'1	48'9	2'5	12'1	0'2	0'2	0'8	1'5
Menys de 5.000h.	43'5	37'2	51'9	50'3	2'6	10'2	0'1	0'1	0'7	0'7
Comarca	43'5	37'	52'7	51'5	2'5	11'1	0'3	0'4	0'6	0'8

Comarca de l'Anoia

Comarques	Solters		Casats		Vidus		Divorciats		Separats	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
Sta. Margarida Montbui	48'3	41'5	49'1	50'	1'4	6'3	0'1	0'3	0'5	1'
Vilanova del Camí	48'2	42'7	49'4	49'3	1'8	7'1	0'1	0'2	0'5	0'6
Menys de 5.000 h.	43'9	37'2	50'8	50'4	3'4	10'3	0'1	0'1	0'6	0'5
Comarca	45'9	39'2	50'3	49'4	2'5	9'7	0'1	0'2	0'6	0'8

Comarca del Ripollès

Comarques	Solters		Casats		Vidus		Divorciats		Separats	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
Menys de 5.000 h.	43'2	34'5	52'4	51'	3'7	13'6	0'1	0'1	0'4	0'5
Comarca	42'6	34'7	53'3	51'4	3'4	13'	0'1	0'1	0'5	0'6

En els municipis que hem contemplat de la comarca d'Osona, cal remarcar la diferència que s'observa en els índexs de solters, entre els municipis de Manlleu i Torelló i el global de la comarca. En els municipis esmentats aquests índexs són més baixos. Com a contrapartida trobem que els índexs de persones casades són més alts.

A la comarca del Bages, es repeteix la situació en els municipis de Sallent i de Sant Vicens de Castellet. En canvi en el municipi de Sant Joan de Vilatorrada, l'índex de persones solteres , tant d'homes com de dones, es dispara quasi dos punts del que podem observar en la comarca.

A la comarca de l'Anoia, Sta. Margarida de Montbui i Vilanova del Camí, accentuen encara amb més força el fenomen d'una presència molt important de persones solteres. Aquests índexs superen en quasi tres punts als globals de la comarca. En aquesta comarca, cal també tenir present que en els municipis de menys de 5.000 habitants, els índexs de persones solteres són molt més baixos que els globals, i, en canvi, els de viudetat superen als de la comarca.

En el Ripollès, els municipis de menys de 5.000 habitants, que són tots, excepte la capital de comarca, remarquen la presència d'uns alts índexs de viudetat.

L'estat civil de «separat», té una presència més remarcable en les comarques del Bages i de l'Anoia. Això tant si tenim en compte la comarca globalment considerada, com si ens fixem en les capitals de comarca i en els municipis considerats de cada una de les comarques.

2.4.2.- Edat de la població

De totes les variables demogràfiques que hem tingut en compte, l'edat és sens dubte la que més pot ajudar a donar una imatge de l'estructura de la població del Bisbat.

Si quan hem analitzat les altres variables, sexe i estat civil, podíem estimar que la presència més pronunciada de persones vídues en una població, podia significar una presència també més pronunciada de dones, el descriure ara l'estructura de la població a partir de la variable de l'edat, aquestes estimacions quedaran molt més clares.

Malgrat que pugui semblar una mica carregós de llegir, hem preferit mantenir els grups d'edat quinquenals, ja que queda molt més clara la imatge que la població presenta. Podíem trobar altres agrupacions, a partir d'altres criteris, com per exemple, edat escolar, període adolescent i jove, edat laboral..., però ens ha semblat més útil i significatiu de cara a comprendre l'estructura de la població, mantenir els grups d'edat quinquenals.

Els quadres que presentem a continuació, segueixen el mateix ordre que hem utilitzat en analitzar les altres variables. Presentem en primer lloc un quadre que comprèn les diferents comarques del Bisbat mantenint com a punt de referència l'estructura per edat que presenta la població de Catalunya, i tot seguit, un quadre de cadascuna de les comarques, tenint en compte la capital de comarca i les seves poblacions més importants.

Estructura de la població per edats, a nivell comarcal

	Osona		Anoia		Bages		Ripollès		Catalunya	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
0-4	5'9	5'4	*6'2*	6'	*5'4*	5'	5'	4'4	5'8	5'3
5-9	8'	7'3	*8'7*	7'9	7'6	6'9	6'6	6'2	8'	7'2
10-14	8'1	7'5	8'8	8'	7'9	7'	6'8	6'3	8'9	8'1
15-19	7'7	7'	7'9	7'6	7'8	6'9	6'6	6'1	8'4	7'7
20-24	8'4	7'8	8'	7'6	7'8	7'3	7'4	7'2	8'1	7'5
25-29	8'3	*8'*	7'6	7'3	7'9	7'4	7'5	6'7	7'6	7'3
30-34	7'8	6'9	7'	6'7	7'1	6'3	6'9	6'4	7'	6'8
35-39	6'7	6'3	6'8	6'6	6'6	6'1	6'7	5'8	6'9	6'7
40-44	5'6	5'3	6'1	5'5	5'6	5'6	5'5	5'3	6'3	6'
45-49	4'9	4'8	4'9	5'1	4'9	5'1	5'1	5'2	5'6	5'3
50-54	6'1	6'2	5'9	5'8	6'5	6'6	*6'9*	*7'*	6'2	6'1
55-59	*6'2*	*6'5*	5'7	5'8	6'2	*6'7*	*7'4*	*7'*	5'8	5'9
60-64	*5'9*	*5'9*	5'1	5'4	6'1	*6'2*	*7'1*	*7'1*	5'1	5'4
65-69	3'7	4'6	*3'8*	*4'6*	*4'2*	*4'9*	*5'*	*5'7*	3'5	4'4
70-74	2'8	3'9	*3'1*	*3'9*	*3'4*	*4'6*	*4'*	*5'*	2'8	3'8
75-79	2'1	3'2	2'2	3'1	*2'5*	*3'8*	*3'*	*4'3*	*2'*	3'1
80-84	1'1	2'	1'3	1'9	*1'3*	*2'2*	*1'4*	*2'6*	1'1	2'
<85	0'5	1'2	0'5	1'	*0'7*	*1'2*	*0'8*	*1'5*	0'5	1'2

Una lectura mínimament atenta del quadre anterior, ens dóna una imatge clara de l'estructura de la població del Bisbat de Vic, tenint en compte la seva edat.

No creiem que aquesta imatge quedés alterada si tinguéssim en compte les poblacions de les altres comarques, que també formen part del Bisbat. La seva importància és molt poca, tant si tenim en compte el nombre de pobles com el nombre d'habitants que aquests pobles acumulen.

Els trets més significatius que ens mostra el quadre, fan referència als grups d'edat majors de 50 anys. Es a partir d'aquesta edat quan clarament podem observar que les diferents comarques del Bisbat de Vic presenten uns índexs superiors als de Catalunya. En aquesta situació s'hi troben principalment les comarques del Bages i del Ripollès. Són també aquestes dues comarques les que presenten uns índexs més baixos, per comparació als globals de Catalunya, en els grups d'edat menors de 20 anys. Aquests fets són uns clars exponents de l'envelliment de la població d'aquestes comarques.

A la comarca d'Osona, tot i que presenta també unes lleugeres diferències en els grups d'edat majors de 55 anys, aquestes diferències no són tan accentuades com en les altres dues comarques. La comarca d'Osona segueix molt la tònica de la piràmide d'edats global de Catalunya.

Estructura de la població per edats a nivell comarcal

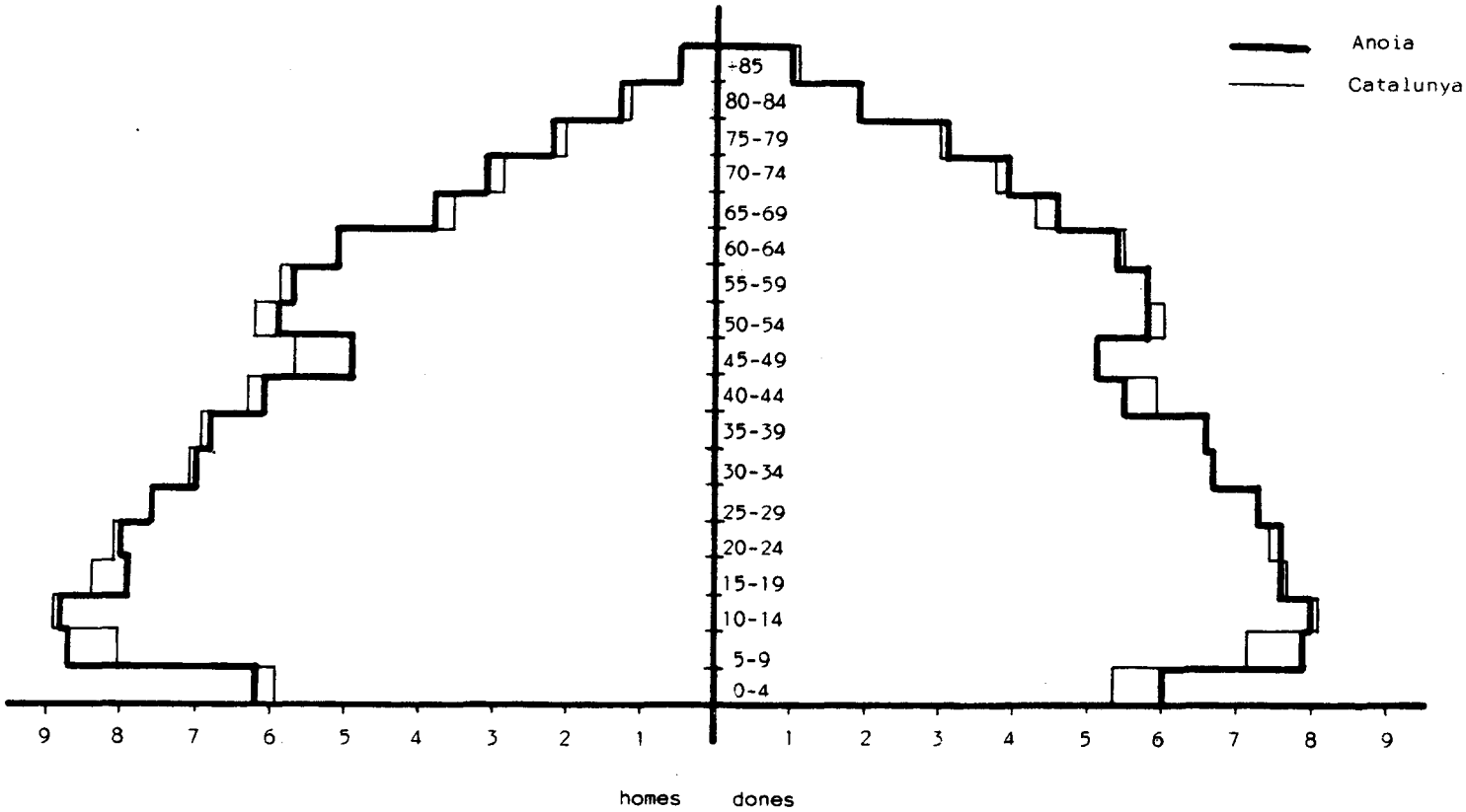

Estructura de la població per edats a nivell comarcal

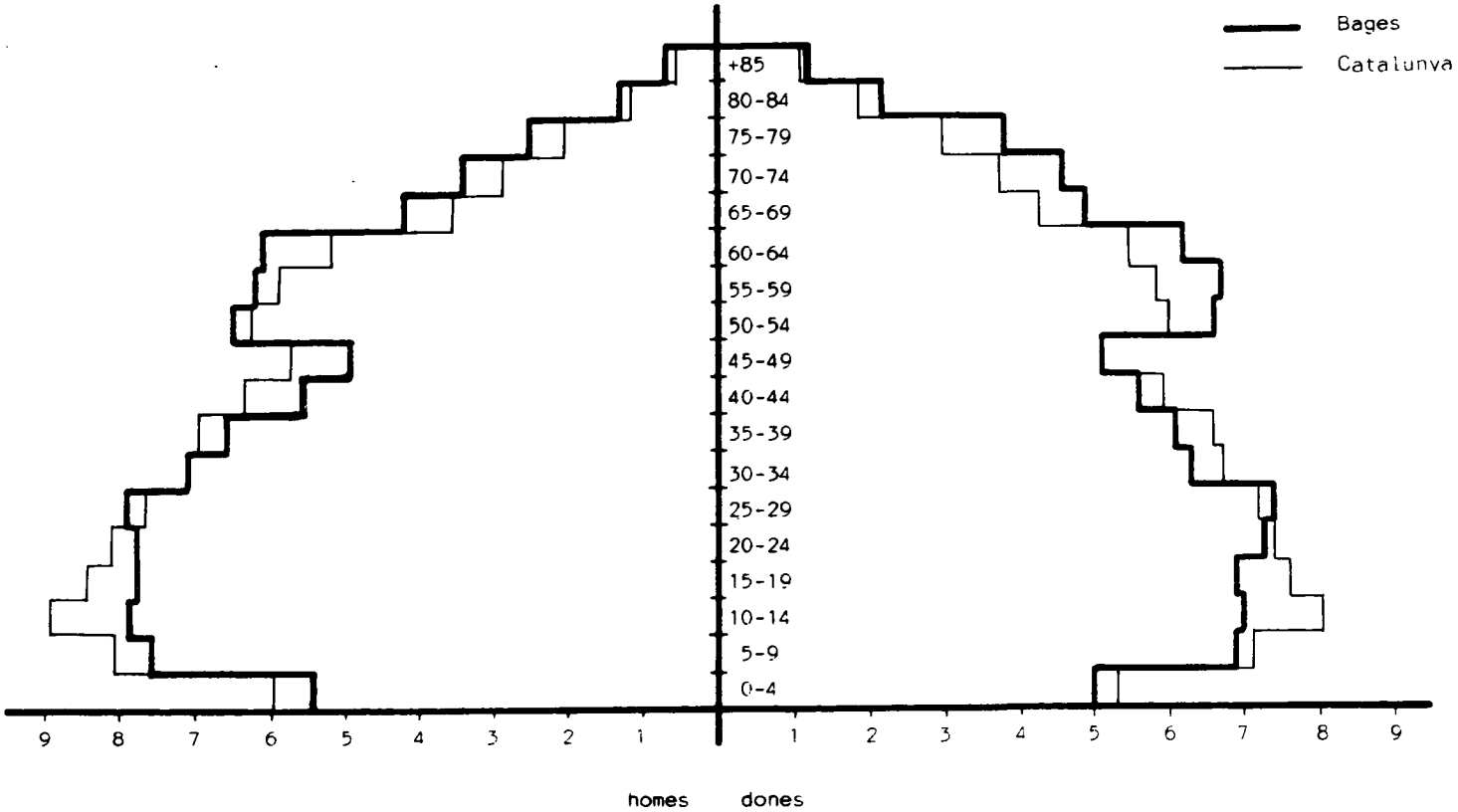

Estructura de la població per edats a nivell comarcal

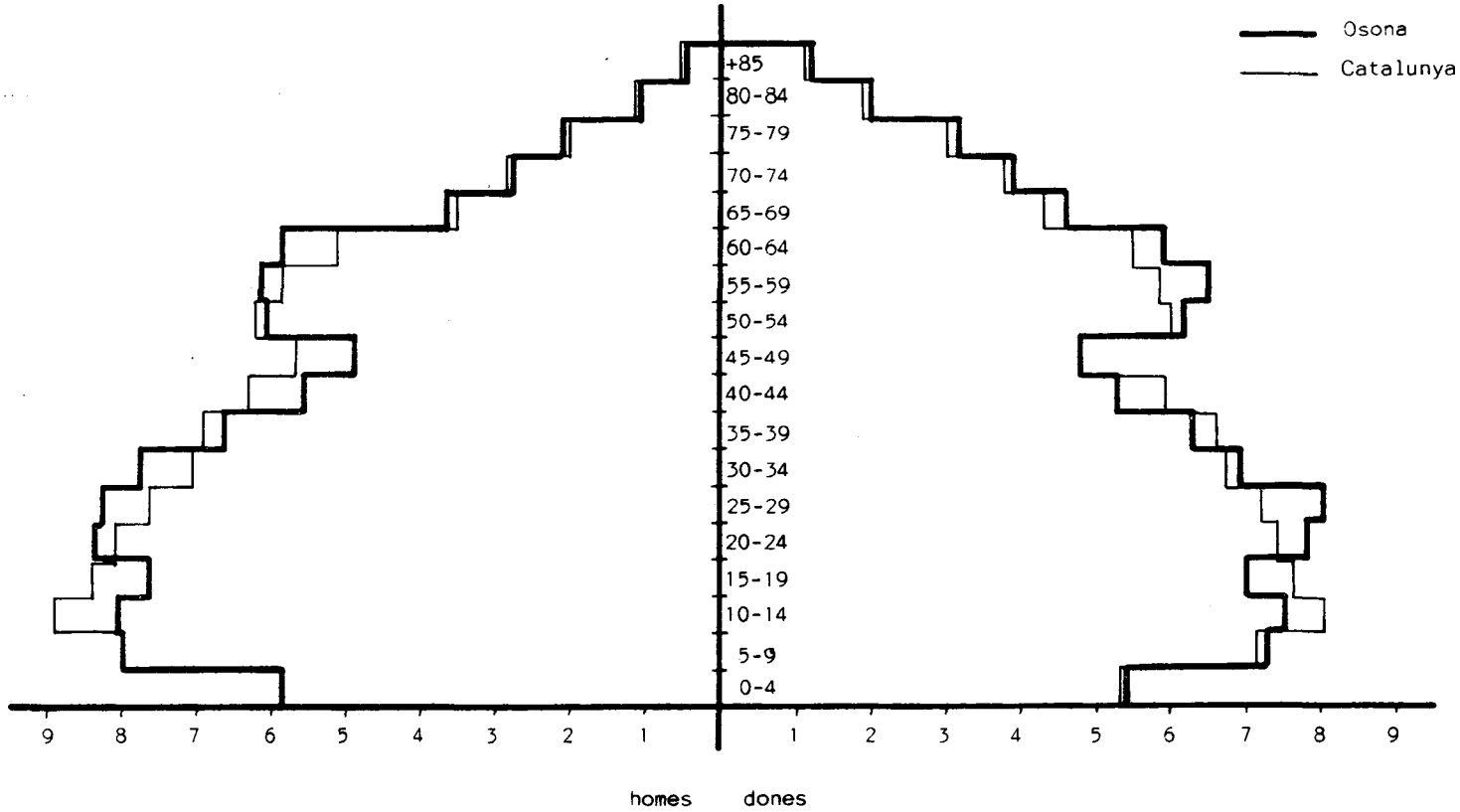

Estructura de la població per edats a nivell comarcal

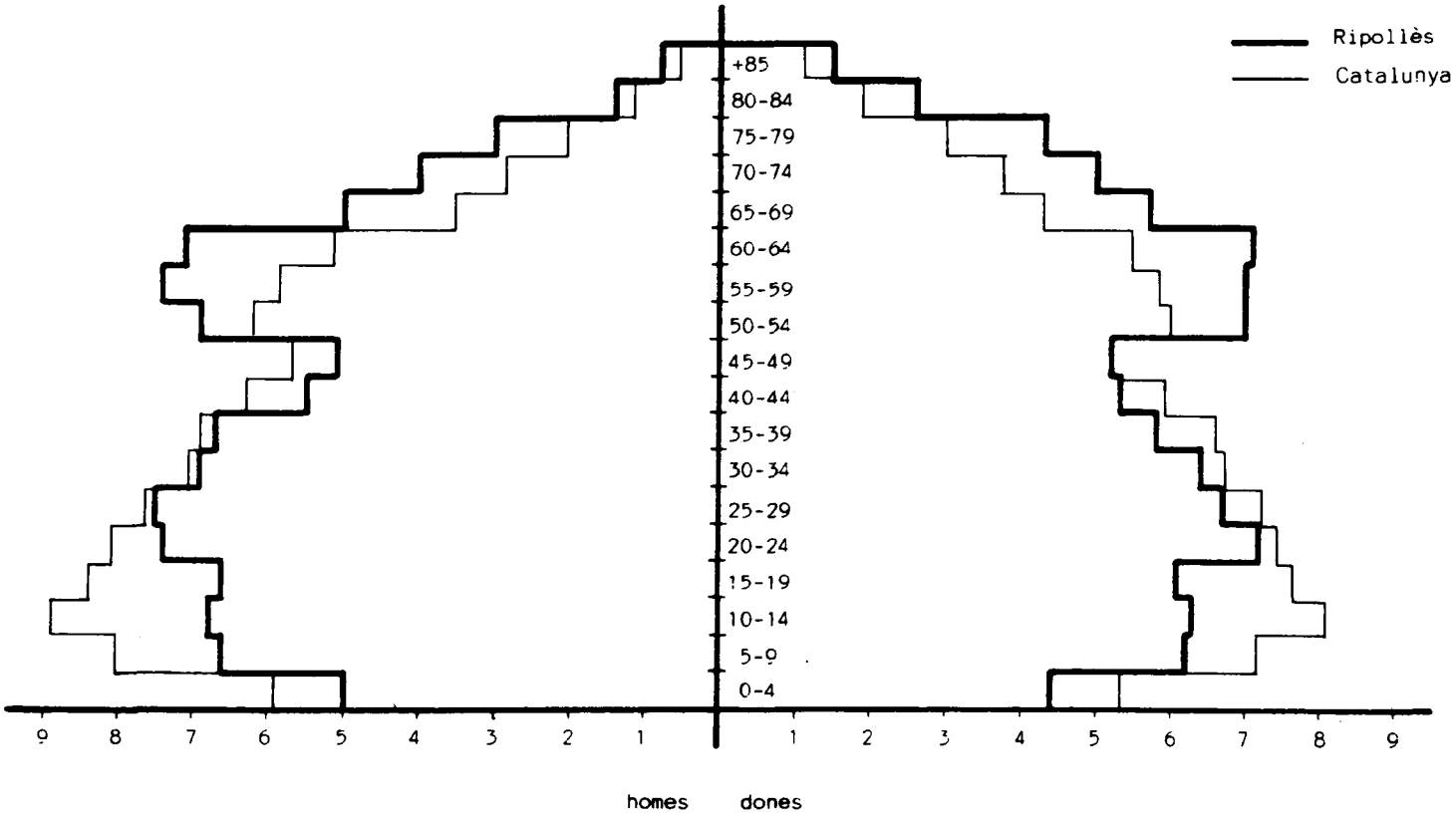

La comarca de l'Anoia és l'única que presenta uns índexs lleugeramnet més alts en els grups d'edat de 0 a 10 anys. Això no obsta al fet que també en els grups d'edat majors de 65 anys mantingui uns índexs lleugerament superiors als de Catalunya. En els quadres que presentarem per cadascuna de les comarques, podrem apreciar amb més detall quins són els punts concrets i quins són els municipis que presenten la població més jove o més envellida. El que sí queda molt clar, és que la població del Bisbat de Vic presenta una clara tendència a l'envelliment, molt més accentuada que a la resta de Catalunya.

Estructura de la població, per edats, a la comarca d'Osona

Amb els mateixos criteris utilitzats per confeccionar el quadre global de la Diòcesi, hem elaborat els quadres de cadascuna de les comarques tenint en compte, a més de la capital, les seves poblacions més importants. El punt de comparació per poder apreciar l'incidència dels diferents grups d'edat en cadascuna de les unitats de població analitzades, serà la comarca globalment considerada.

	Vic		Torelló		Manlleu		Resta M.		Comarca	
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D
0-4	5'4	4'8	6'1	5'3	6'	5'8	6'	5'4	5'9	5'4
5-9	7'7	6'6	*8'5*	*8'3*	8'3	7'8	7'9	7'3	8'	7'3
10-14	8'8	7'3	8'	7'5	7'9	7'4	7'5	7'4	8'1	7'5
15-19	8'1	7'3	7'3	6'9	8'1	7'4	7'3	6'7	7'7	7'
20-24	8'5	7'8	7'6	7'5	8'4	7'2	8'4	8'3	8'4	7'8
25-29	8'	7'3	8'8	8'8	8'6	8'6	8'5	8'2	8'3	8'
30-34	7'4	6'5	*8'7*	*7'9*	7'8	7'	8'	6'9	7'8	6'9
35-39	6'5	6'3	7'4	6'2	6'7	6'3	6'5	6'1	6'7	6'3
40-44	5'7	5'5	5'6	5'	5'8	5'3	5'3	5'3	5'6	5'3
45-49	4'7	5'2	4'9	4'5	5'	4'9	4'9	4'6	4'9	4'8
50-54	6'1	6'	5'2	6'2	6'2	6'5	6'3	6'3	6'1	6'2
55-59	6'2	6'6	6'2	5'9	6'1	6'4	6'4	6'6	6'2	6'5
60-64	5'9	5'7	6'3	6'4	5'5	5'9	6'1	5'8	5'9	5'9
65-69	4'	5'	3'6	4'3	3'1	4'3	3'9	4'6	3'7	4'6
70-74	3'	4'4	2'	3'5	2'6	3'6	2'9	3'9	2'8	3'9
75-79	2'	3'6	2'	3'1	2'1	2'9	2'2	3'2	2'1	3'2
80-84	1'	2'2	1'1	1'6	1'	1'8	1'1	2'	1'1	2'
+ 85	0'5	1'7	0'4	1'	0'5	0'9	0'5	1'1	0'5	1'2

En el quadre només apareixen subratllats uns grups d'edat de la població de Torelló, que són els que més sobresurten comparant-los amb els de la comarca. Pero una lectura del quadre, ens pot fer apreciar que tant a Torelló com a Manlleu, en els grups d'edat de menys de 35 anys, apareixen unes lleugeres diferències. Tant Torelló com Manlleu s'insinuen com les poblacions de la comarca on la població jove hi té una presència més notòria, sense que això signifiqui una tendència al rejoveniment de la població.

Estructura de la població per edats a la comarca d'OSONA

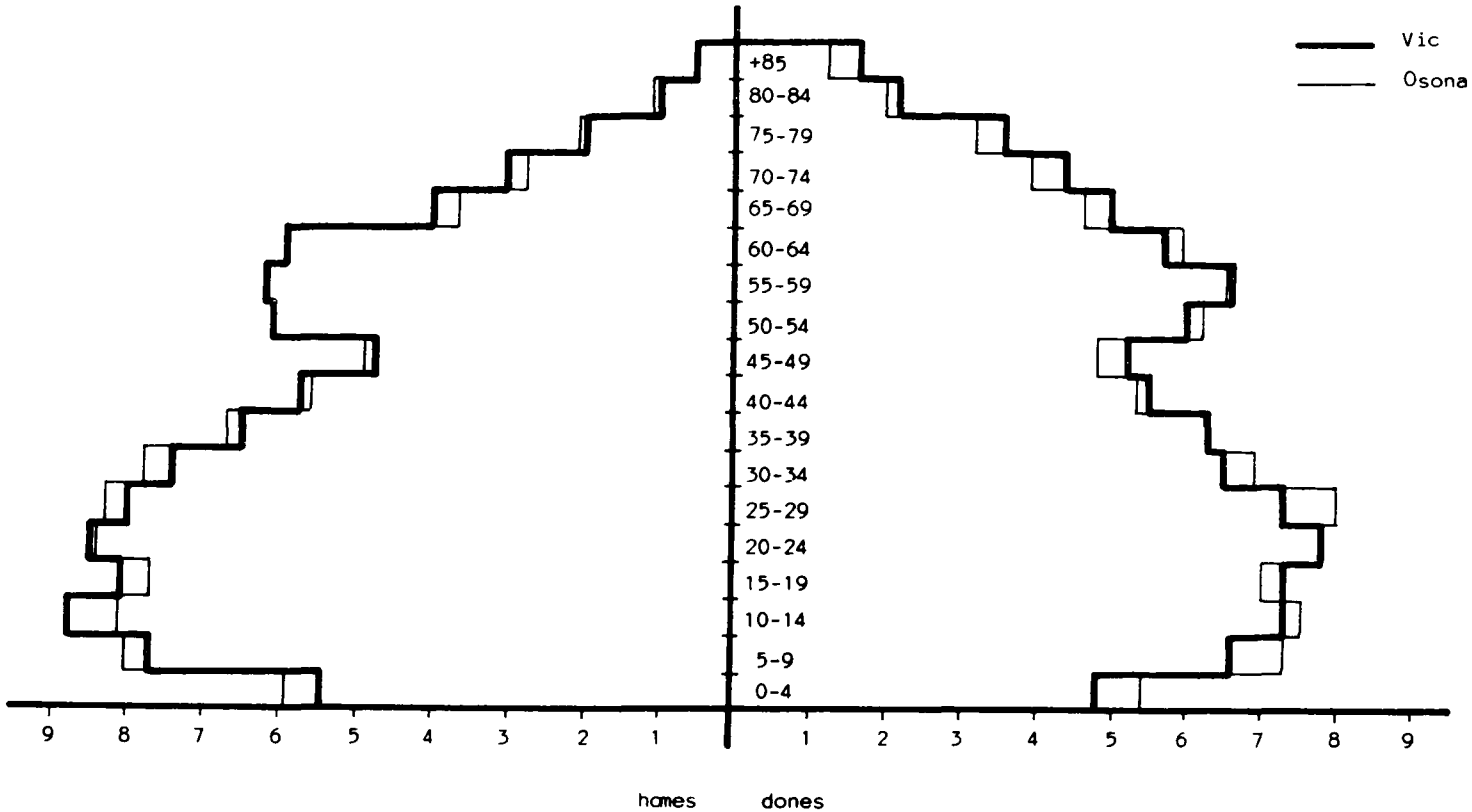

Estructura de la població per edats a la comarca d'OSONA

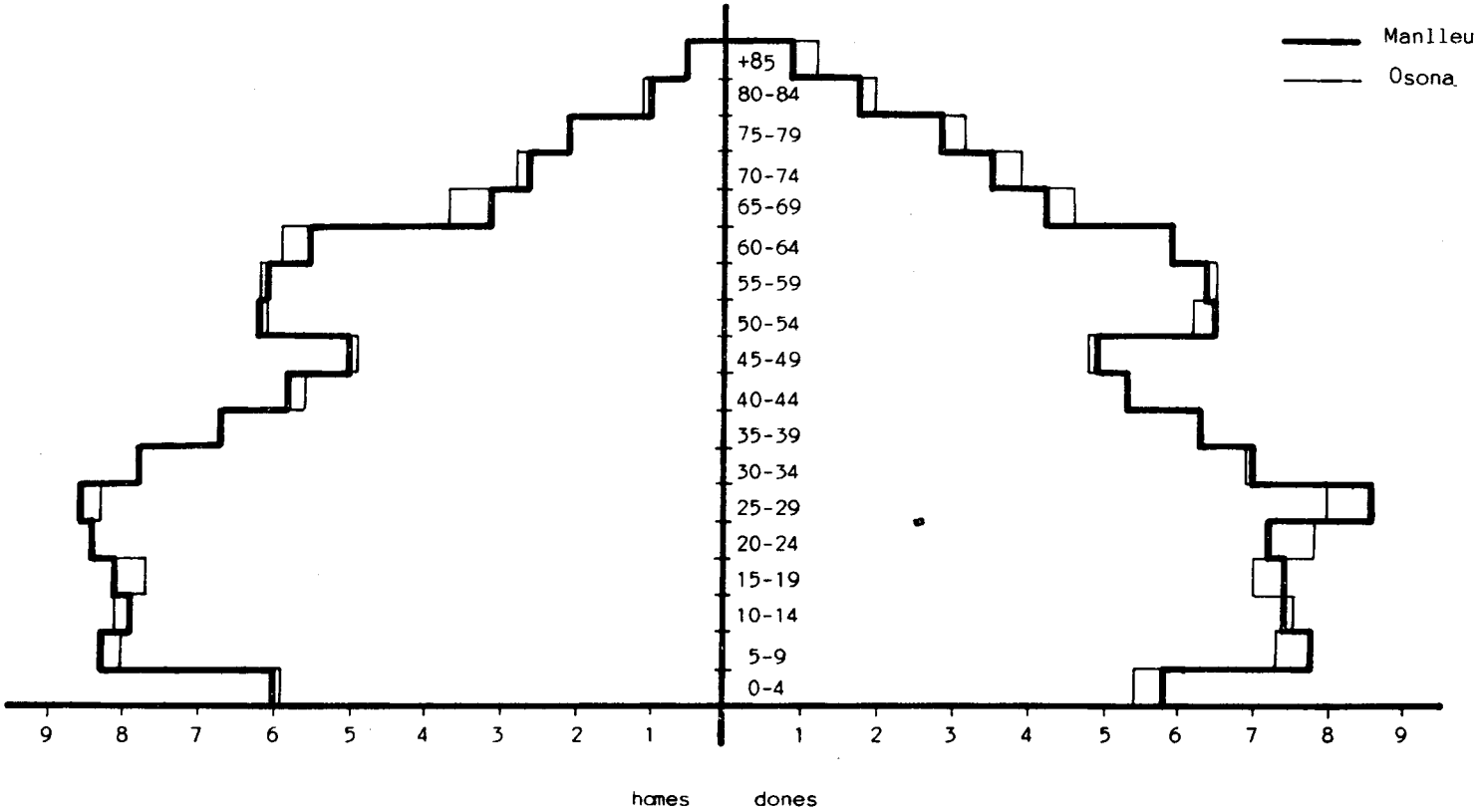

Estructura de la població per edats a la comarca d'OSONA

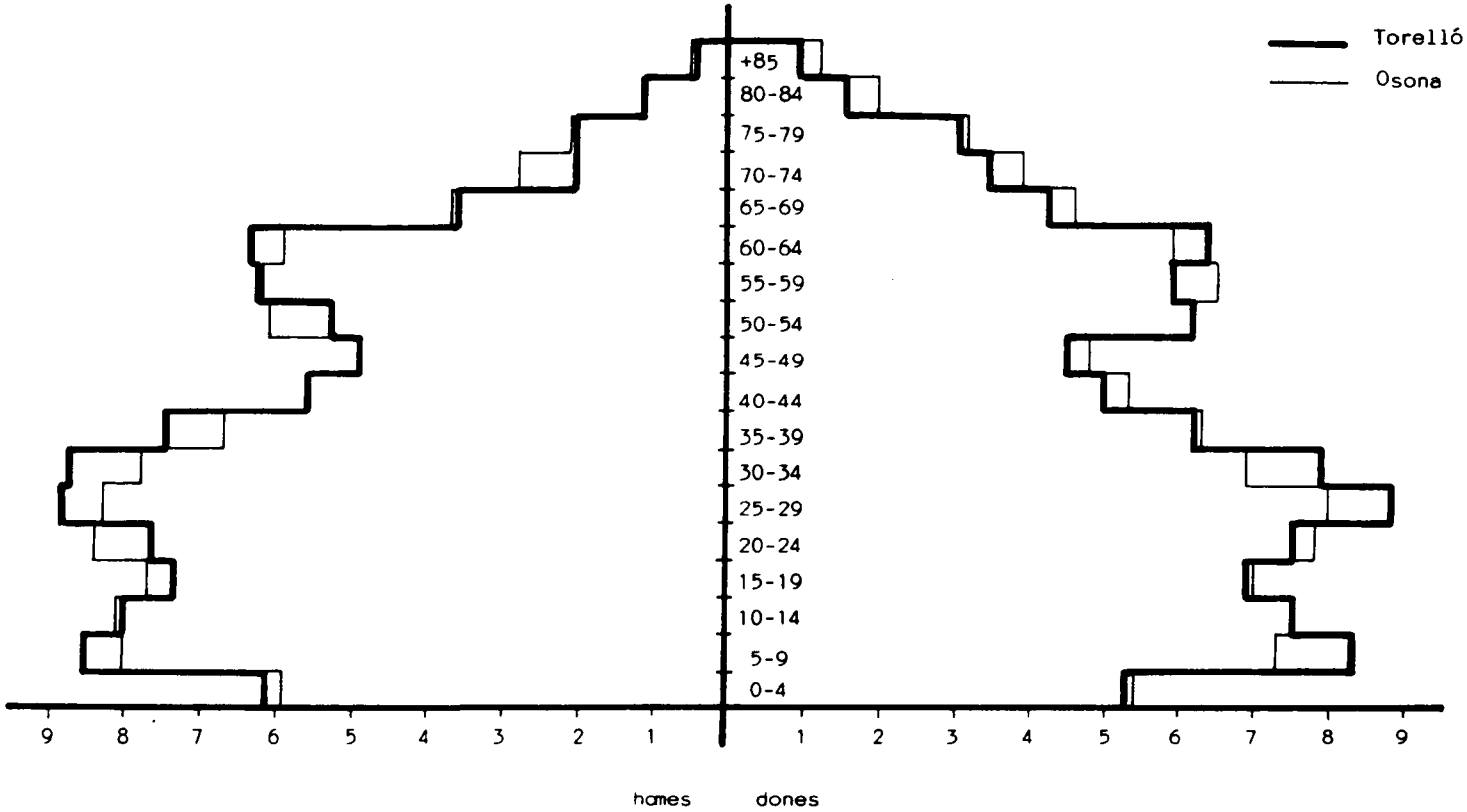

Estructura de la població per edats a la comarca d'OSONA

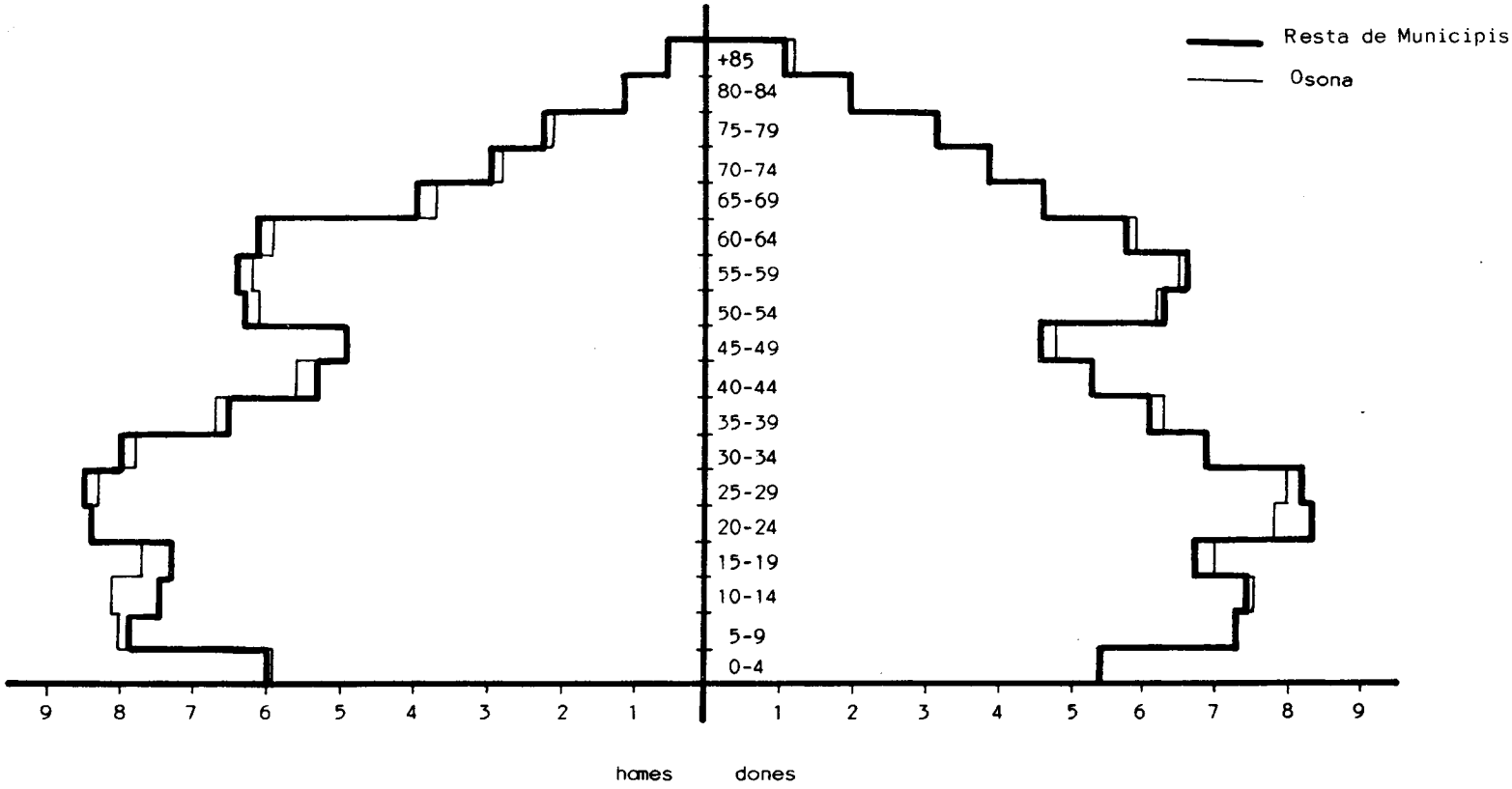

Estructura d'edats de la població a la comarca de l'Anoia

	Igualada		Montbui		V. Camí		Resta M.		Comarca	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
0-4	6'	5'5	*8'2*	*8'1*	*7'5*	*7'5*	5'5	5'5	6'2	6'
5-9	8'3	7'5	*11'2*	*10'*	*10'5*	*9'6*	7'7	7'1	8'7	7'9
10-14	8'7	7'7	*9'1*	*9'2*	*9'7*	*9'3*	8'4	7'7	8'8	8'
15-19	8'3	7'1	*8'2*	*8'3*	*8'4*	*8'9*	7'2	7'7	7'9	7'6
20-24	7'7	7'3	*8'2*	*9'2*	*8'5*	*8'6*	8'2	7'1	8'	7'6
25-29	7'6	7'	*9'*	*9'2*	*8'*	*9'1*	7'	6'6	7'6	7'3
30-34	6'7	6'6	*8'9*	*8'2*	*7'8*	*7'5*	6'3	5'8	7'	6'7
35-39	6'9	6'3	7'3	6'7	*7'4*	*7'2*	6'6	6'9	6'8	6'6
40-44	5'9	5'6	6'1	5'5	7'	5'8	6'1	5'5	6'1	5'5
45-49	4'9	5'3	5'6	4'9	4'7	4'3	4'8	5'1	4'9	5'1
50-54	6'	5'9	5'	5'	5'	4'5	6'4	6'1	5'9	5'8
55-59	5'9	6'2	4'3	4'2	4'6	4'7	6'4	5'9	5'7	5'8
60-64	5'5	5'8	3'4	3'1	3'4	3'9	*5'7*	*6'1*	5'1	5'4
65-69	3'9	4'9	2'2	2'9	3'	3'1	*4'4*	*5'3*	3'8	4'6
70-74	*3'3*	*4'3*	1'6	2'4	1'7	2'1	*3'9*	*4'5*	3'1	3'9
75-79	*2'3*	*3'4*	1'3	1'5	1'4	1'9	*2'8*	*3'5*	2'2	3'1
80-84	*1'3*	*2'2*	0'6	0'7	0'6	1'1	*1'7*	*2'2*	1'3	1'9
+ 85	*0'6*	*1'3*	0'1	0'5	0'3	0'5	*0'7*	*1'1*	0'5	1'

La comarca de l'Anoia presenta una estructura per edats de la seva població, que permet situar clarament unes poblacions diferenciades del que és la tònica normal de la comarca. Els elevats índexs de població de menys de 35 anys que trobem a Santa Margarida de Montbui i a Vilanova del Camí mostren clarament quins són els indrets on cal situar la població jove. Aquests índexs contrasten amb els que , en les mateixes poblacions, trobem de majors de 65 anys.

La situació és totalment a la inversa en la capital de comarca i en la resta dels municipis. Tant la capital com la resta de municipis accentuen de manera notable els índexs de la població vella. Aquest contrast entre les diferents poblacions contemplades fa que sobresurti encara més el fort contingent del col·lectiu jove que acumulen les poblacions de Santa Margarida i Vilanova del Camí.

Estructura de la població per edats a la comarca del Bages

	Manresa		Sallent		S.J.Vila.		Resta M.		Comarca	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
0-4	5'3	4'7	4'4	4'1	*6'9*	*5'9*	5'6	5'3	5'4	5'
5-9	7'7	6'6	6'7	6'3	*9'*	*7'8*	7'5	7'1	7'6	6'9
10-14	8'2	6'7	7'2	6'4	*9'6*	*9'3*	7'5	6'3	7'9	7'
15-19	8'2	7'	7'8	6'4	7'9	7'3	7'4	6'8	7'8	6'9
20-24	7'9	7'1	7'6	7'5	7'7	8'1	7'8	7'5	7'8	7'3
25-29	7'5	7'1	7'7	7'	7'6	7'7	8'1	7'6	7'9	7'4

Estructura de la població per edats a la comarca d'ANOIA

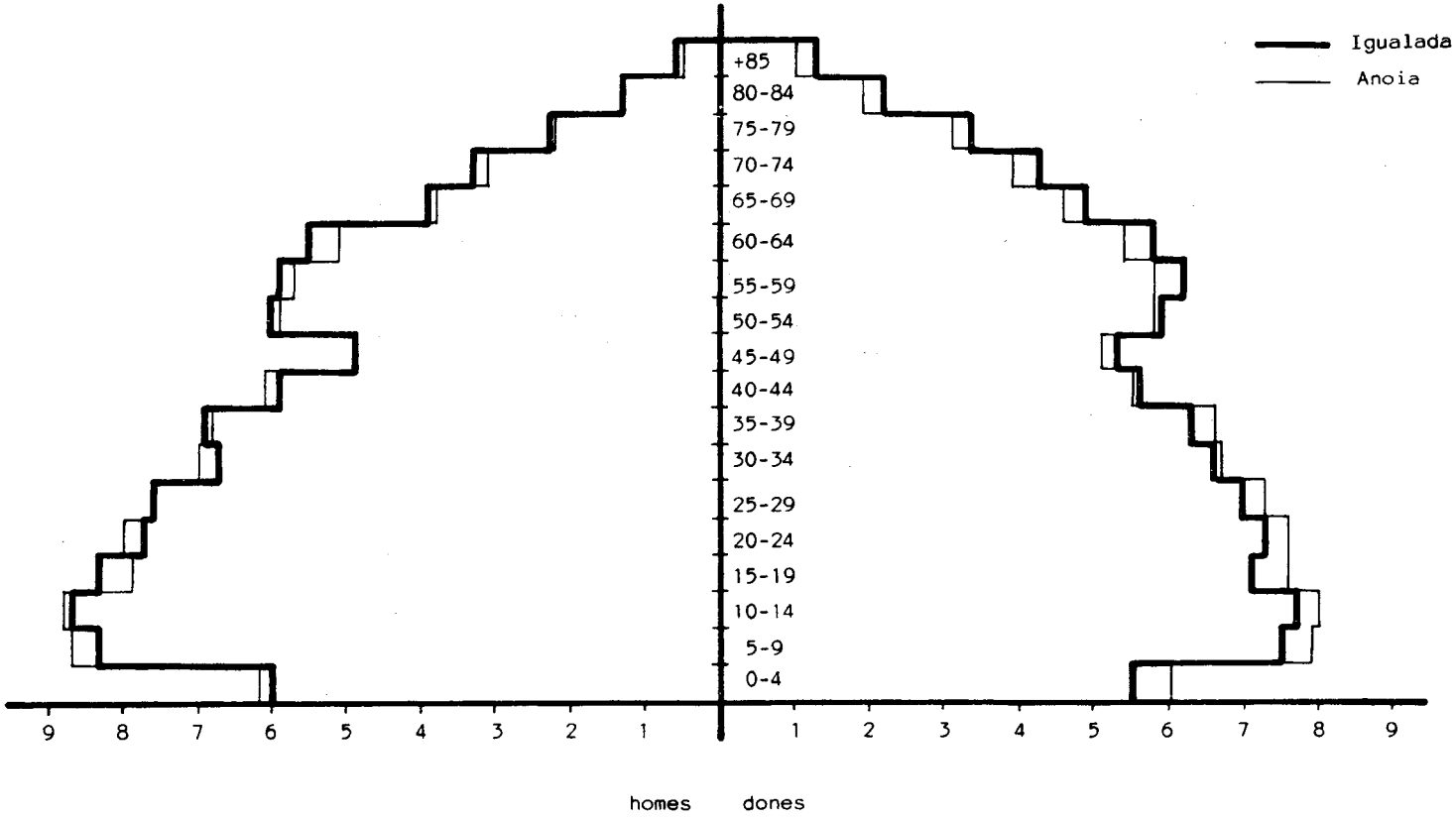

Estructura de la població per edats a la comarca d'ANOIA

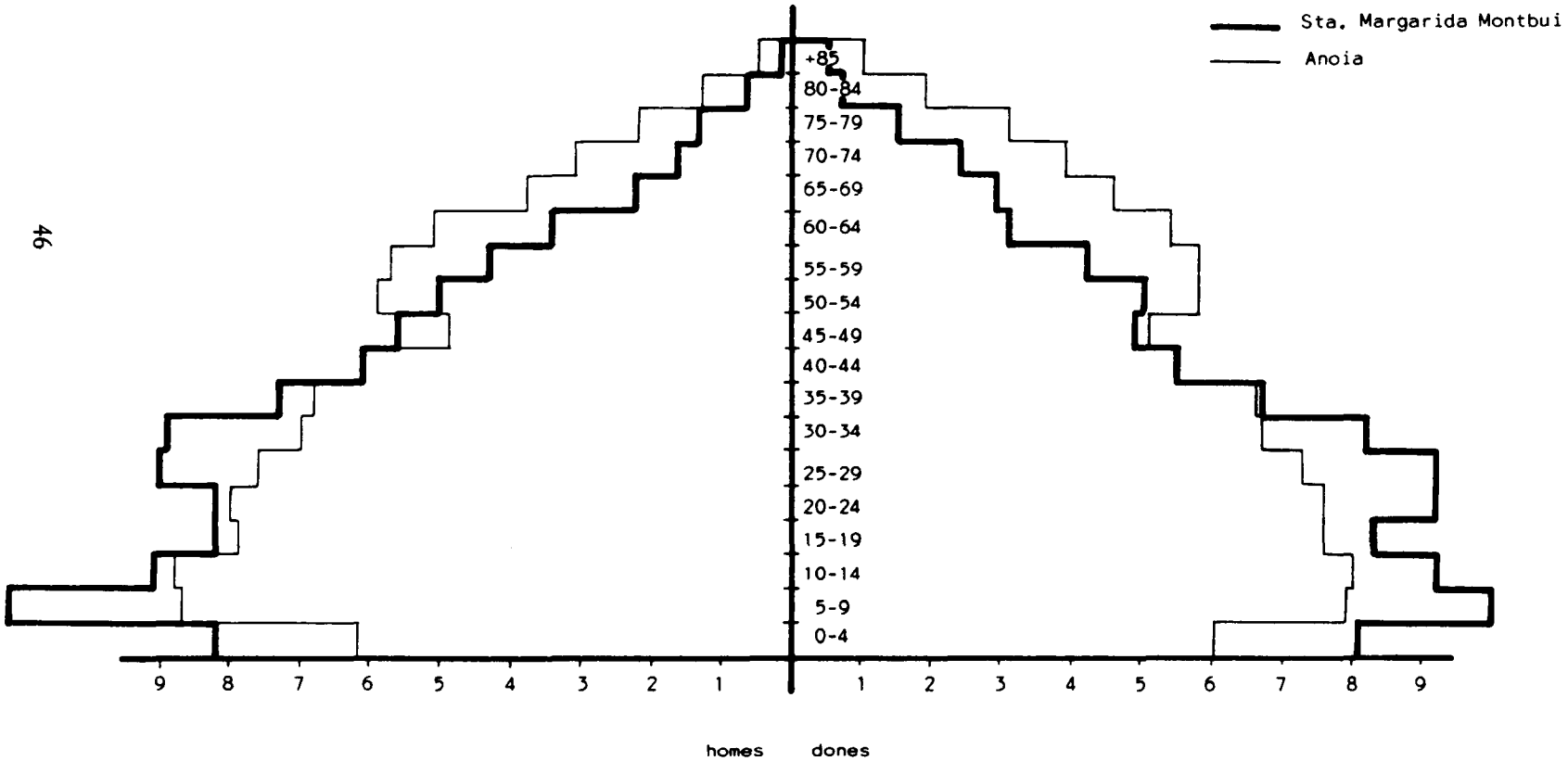

Estructura de la població per edats a la comarca d'ANOIA

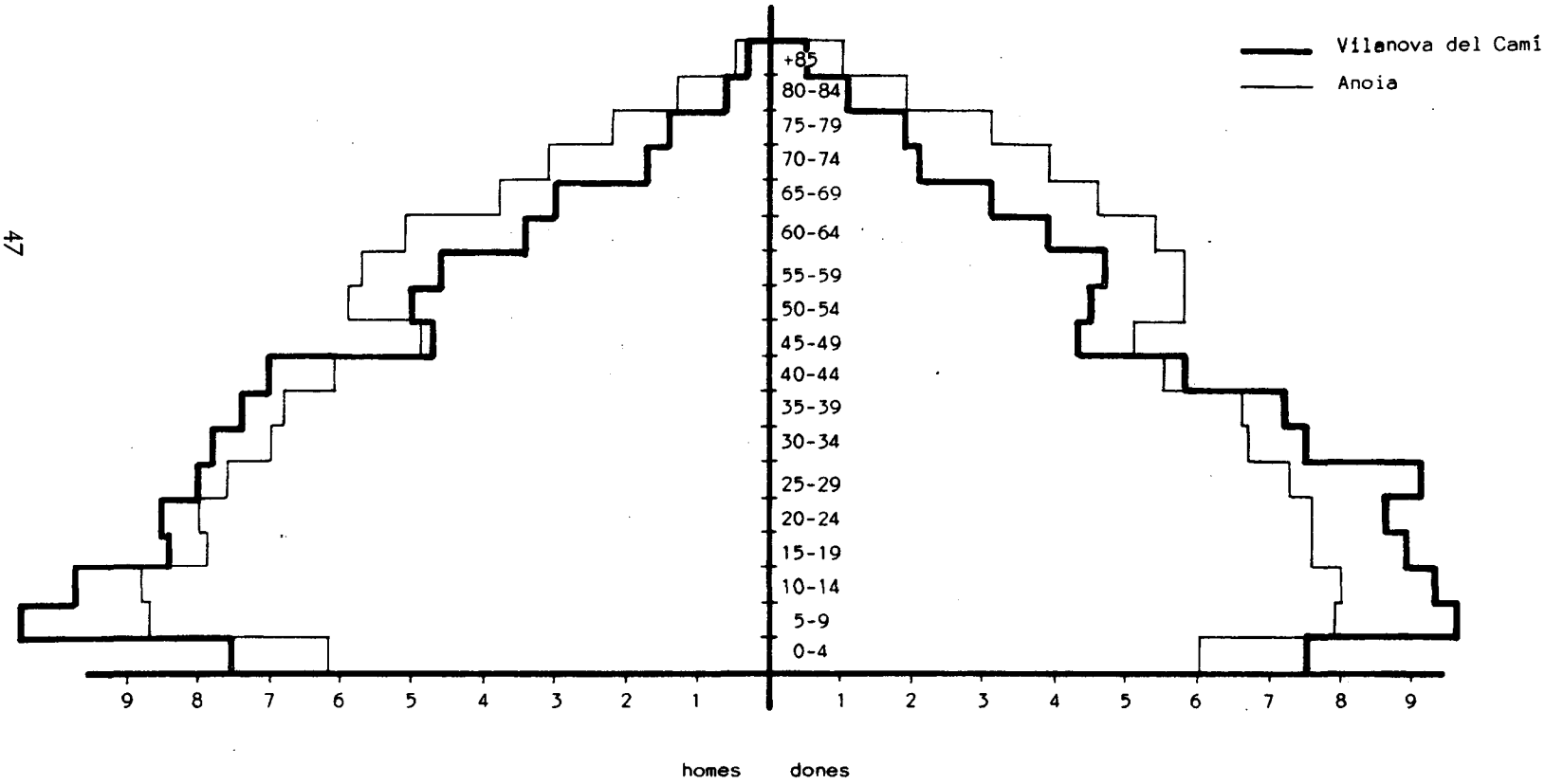

Estructura de la població per edats a la comarca d'ANOIA

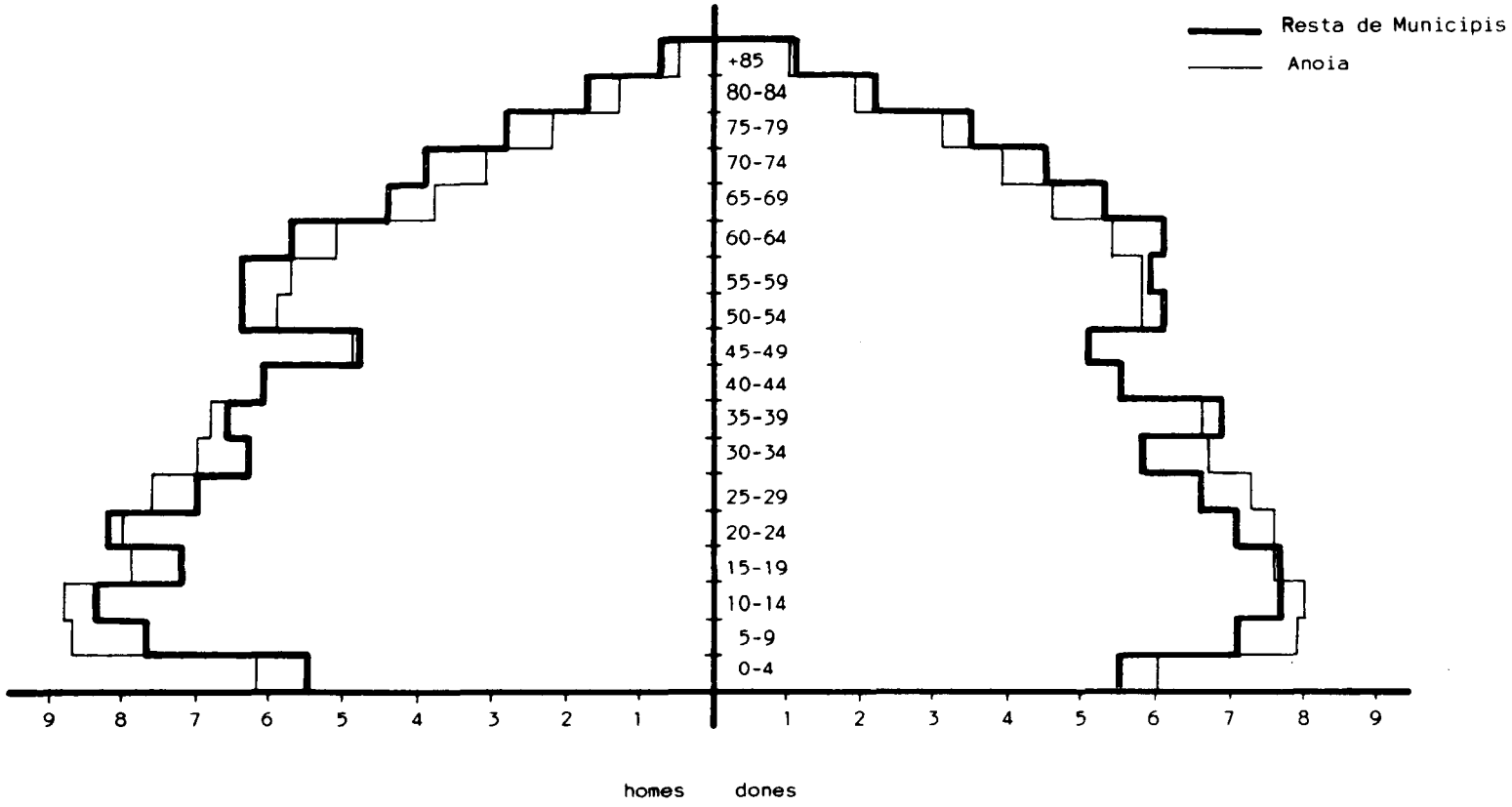

	Manresa		Sallent		S.J.Vila.		Resta M.		Comarca	
	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.	H.	D.
30-34	6'8	6'1	7'2	5'7	7'1	7'	7'3	6'4	7'1	6'3
35-39	6'6	6'1	6'7	6'1	7'3	7'2	6'5	5'9	6'6	6'1
40-44	5'7	5'5	5'7	5'7	6'	6'3	5'6	5'7	5'6	5'6
45-49	5'	5'2	4'7	5'3	*5'9*	*5'4*	4'7	5'	4'9	5'1
50-54	6'4	6'7	6'8	7'5	6'4	6'1	6'4	6'3	6'5	6'6
55-59	6'	6'7	*7'*	*7'1*	5'2	5'1	6'4	6'8	6'2	6'7
60-64	6'2	6'5	*7'*	*6'8*	4'4	4'7	6'2	6'	6'1	6'2
65-69	4'2	5'	*4'7*	*5'1*	3'2	3'6	4'4	4'4	4'2	4'9
70-74	3'4	4'9	*3'7*	*5'*	2'5	3'5	3'4	4'4	3'4	4'6
75-79	*2,6*	*4'1*	*3'1*	*3'9*	1'7	2'7	2'4	3'4	2'5	3'8
80-84	1'3	2'2	1'2	2'7	0'8	1'4	1'4	2'1	1'3	2'2
+ 85	0'6	1'3	0'6	1'6	0'5	0'6	0'8	1'3	0'7	1'2

A la comarca del Bages dos nuclis de població queden clarament diferenciats de la resta de la comarca. Per una part, Sant Joan de Vilatorrada, on hi trobem els índexs de població jove més diferenciats dels globals de la comarca, i per altra part el municipi de Sallent, en els quals els grups d'edat a partir dels 55 anys fins als 80 presenten uns índexs relativament alts. En aquesta mateixa tendència hi podríem situar la capital de la comarca, malgrat que els índexs que presenta no tinguin la rellevància dels de Sallent.

Estructura de la població per edats a la comarca del Ripollès

	Ripoll		Resta M.		Comarca	
	H.	D.	H.	D.	D.	H.
0-4	*5'6*	*4'8*	4'7	4'2	5'	4'4
5-9	*7'1*	*6'6*	6'4	6'	6'6	6'2
10-14	7'	6'7	6'7	6'	6'8	6'3
15-19	6'9	6'2	6'4	6'1	6'6	6'1
20-24	7'8	7'4	7'2	7'	7'4	7'2
25-29	*7,9*	*7,3*	7'2	6'4	7'5	6'7
30-34	7'4	6'5	6'6	6'3	6'9	6'4
35-39	6'7	6'5	6'8	5'4	6'7	5'8
40-44	5'4	5'4	5'6	5'3	5'5	5'3
45-49	5'2	5'1	5'1	5'3	5'1	5'2
50-54	6'8	6'4	*7'*	*7'3*	6'9	7'
55-59	7'	7'	*7'6*	*7'*	7'4	7'
60-64	6'9	6'9	*7'2*	*7'3*	7'1	7'1
65-69	4'3	5'4	*5'4*	*5'9*	5'	5'7
70-74	3'4	4'2	*4'3*	*5'5*	4'	5'
75-79	2'7	3'8	*3'1*	*4'6*	3'	4'3
80-84	1'1	2'5	*1'5*	*2'6*	1'4	2'6
+ 85	0'6	1'1	*0'8*	*1'7*	0'8	1'5

Estructura de la població per edats a la comarca del BAGES

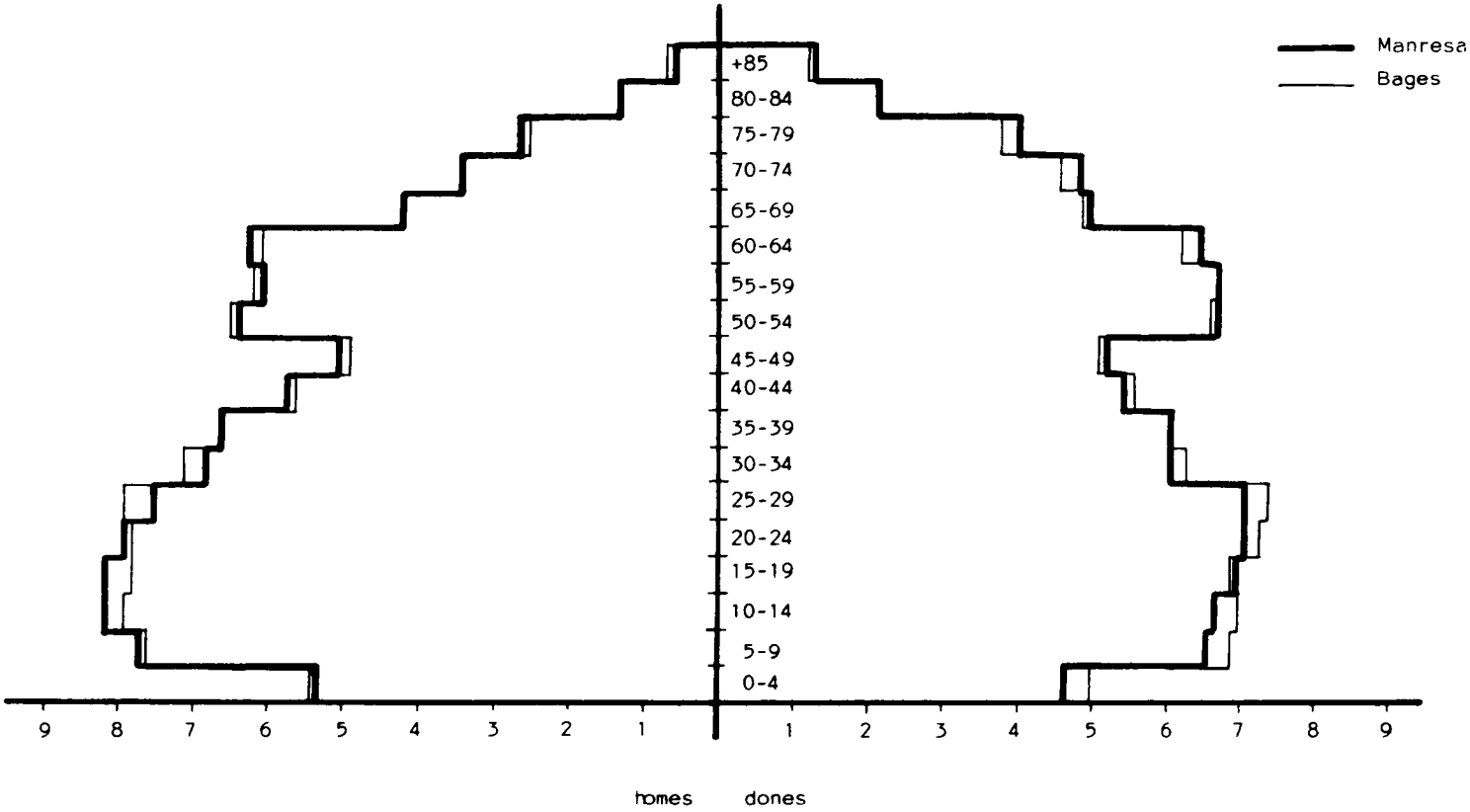

Estructura de la població per edats a la comarca del BAGES

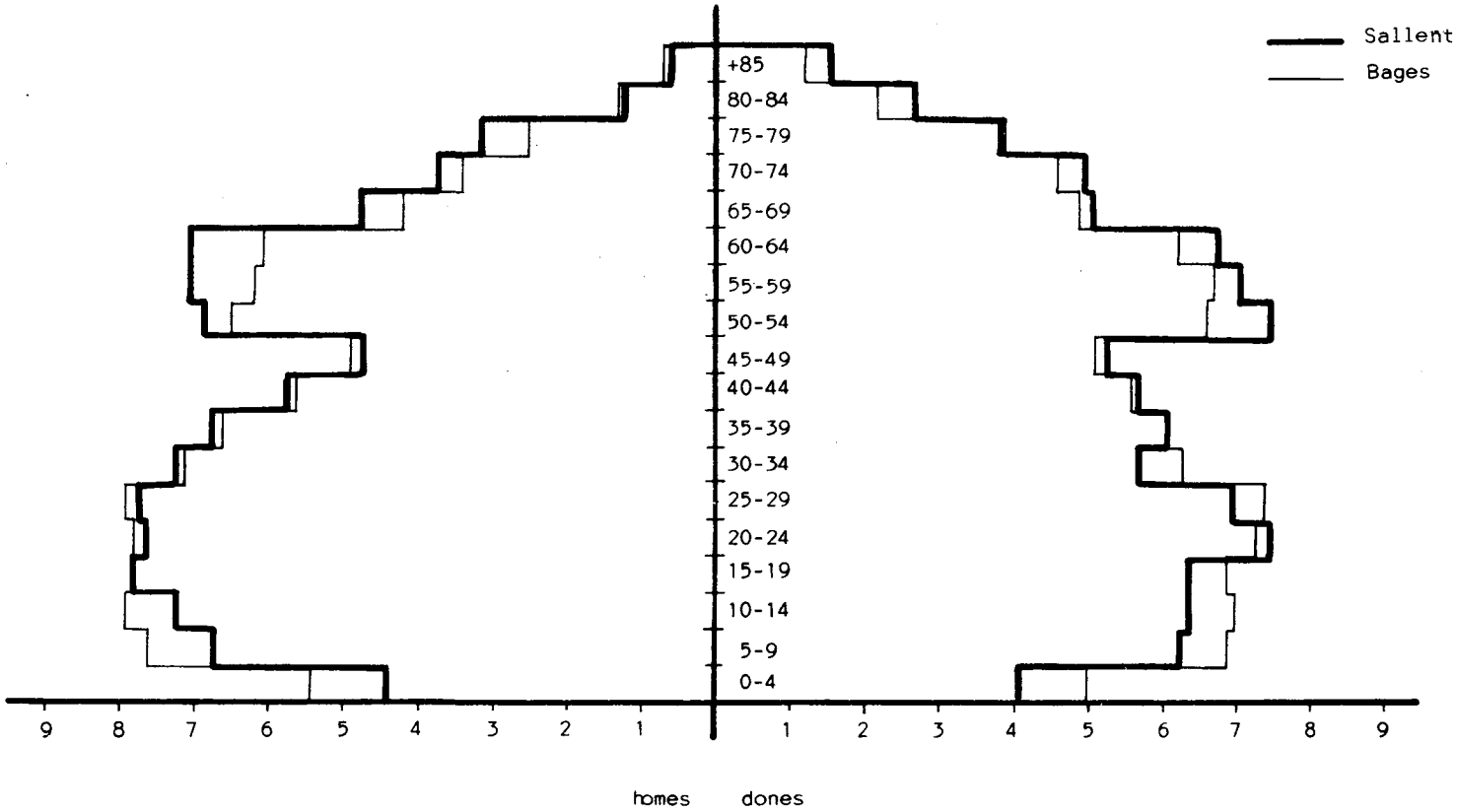

Estructura de la població per edats a la comarca del BAGES

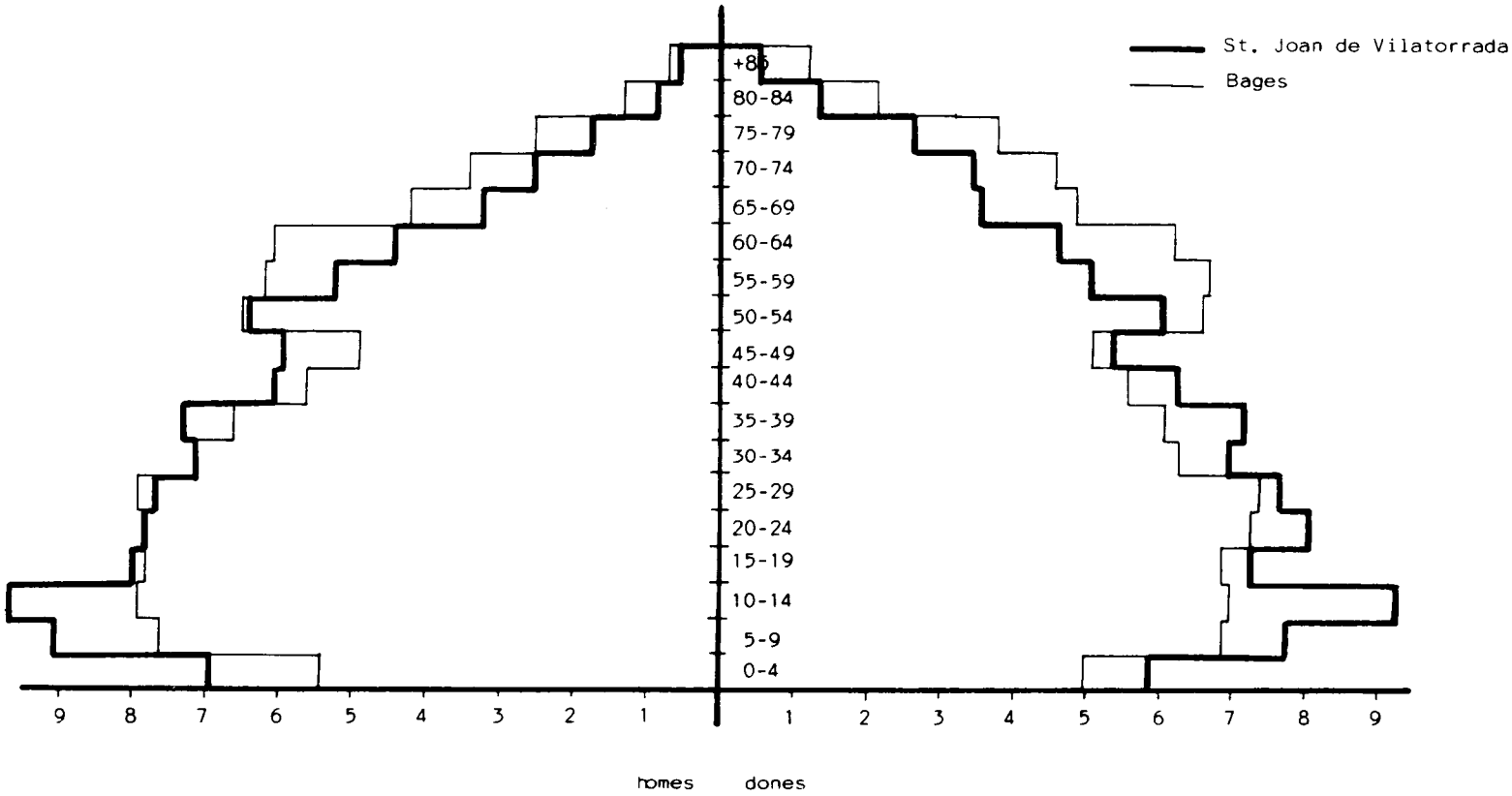

Estructura de la població per edats a la comarca del BAGES

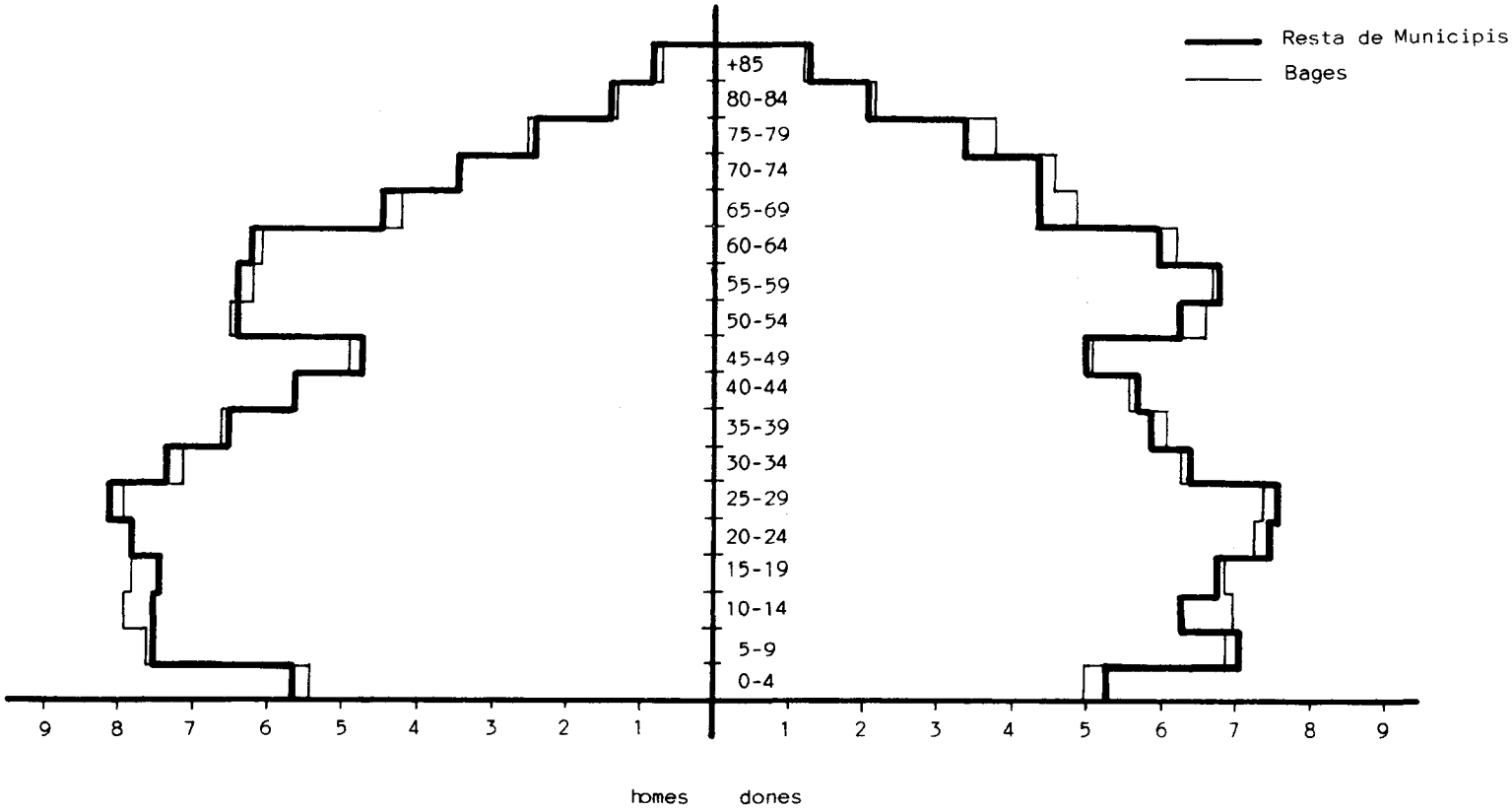

Estructura de la població per edats a la comarca del RIPOLLÈS

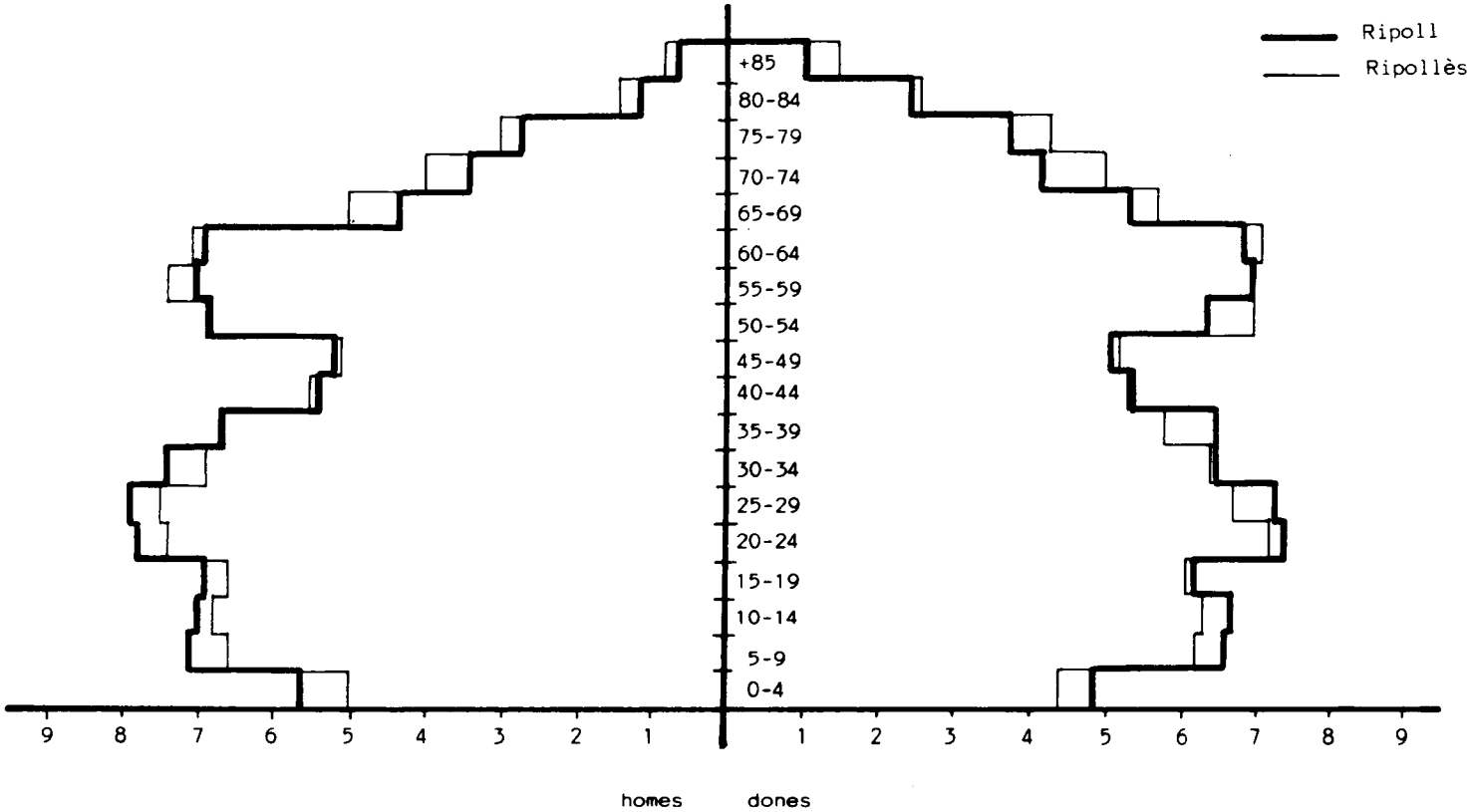

Estructura de la població per edats a la comarca del RIPOLLÈS

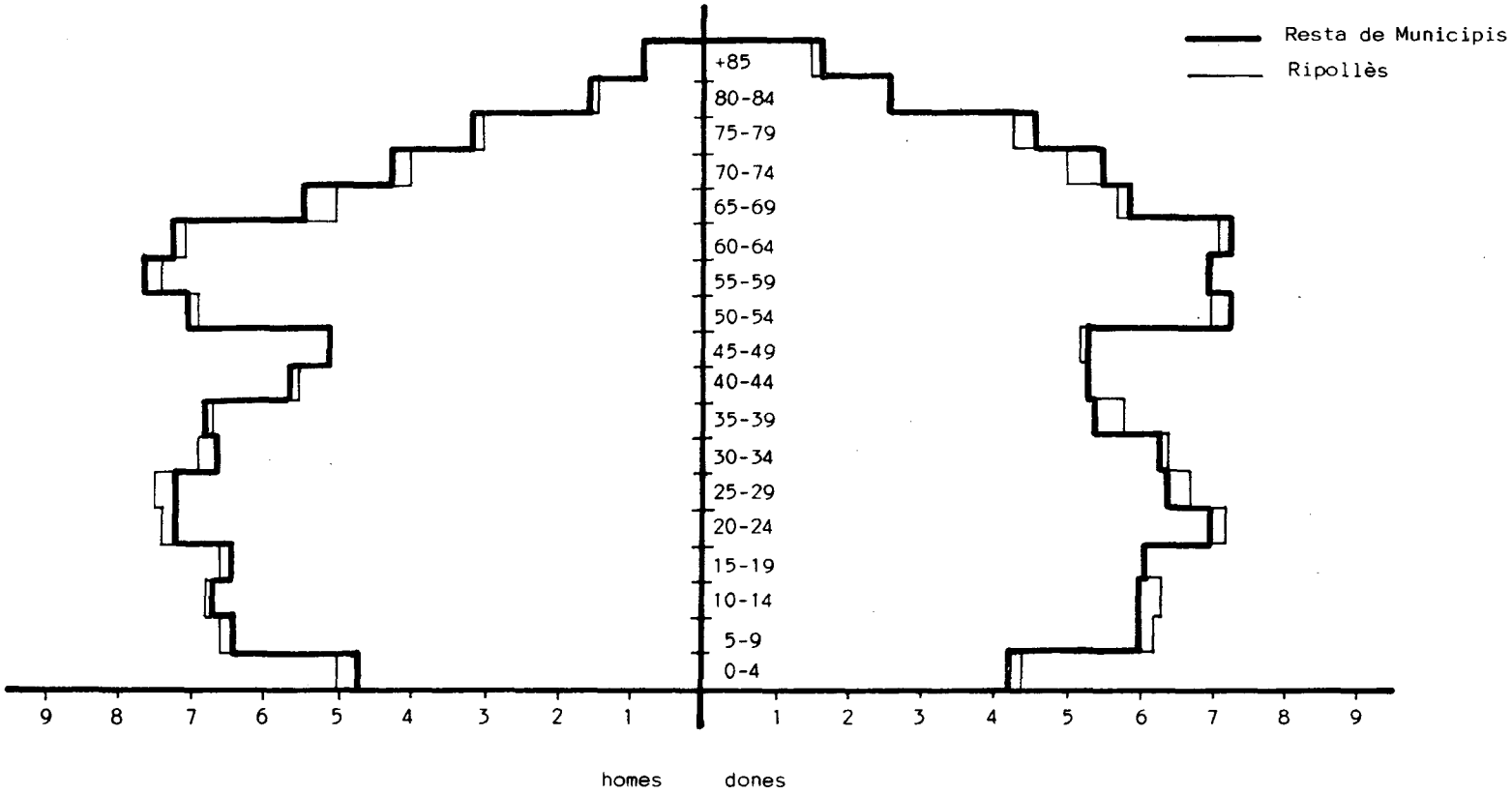

En el quadre general, per comarques, ja es detectava clarament que la comarca del Ripollès era la que presentava els índexs d'envelliment més elevats. La capital de comarca, és l'únic municipi que presenta uns índexs de les edats més joves, lleugerament més elevats que els globals de la comarca. No hi ha cap mena de dubte que és la capital, la que manté encara un cert equilibri. A la resta de municipis, és evident que la població es va acumulant cada vegada més en els grups compresos a partir dels 50 anys.

Les piràmides d'edats que tot seguit oferim per comarques, pot donar la imatge gràfica del que fins ara hem anat comentant.

2.4.3 Punts a tenir en compte a partir de l'anàlisi demogràfica

La descripció demogràfica que hem portat a terme en els apartats anteriors ens assenyala alguns trets que cal retenir. No es tracta tant de grans conclusions com de les característiques demogràfiques més rellevants de la població del Bisbat.

1. En primer lloc, cal tenir molt present que 6 municipis (el 4'6 del total de municipis) acumulen quasi el 50% de tota la població del Bisbat; exactament el 47'7%.

Aquesta gran concentració de la població en pocs municipis, ens porta forçosament a una gran dispersió de l'altre 50% de la població. Ens trobem que el 95% de municipis restants han d'acollir aquest 50% restant. Pensem també que la dimensió de municpi més abundant en tot el llarg i ample del Bisbat és el que no sobrepassa els 1.000 habitants.

Aquestes característiques ens donen a entendre que qualsevol acció social que es pensi programar ha de tenir en compte que el tipus de vida i relacions que es poden donar en una o altra situació són totalment diferents i que fins i tot, el que en un lloc pot ésser símptoma de privació, marginació, pobresa etc..., en un altre context aquesta significació pot canviar i tenir unes connotacions plenament diferents.

2. El Bisbat de Vic, ha seguit la tònica general de Catalunya, en el que es refereix a l'evolució o creixement de la població. Però també és cert que no tots els municipis han seguit la mateixa dinàmica. Hi ha uns municipis que han crescut. Aquest fenomen es dóna en municipis de dimensions molt reduïdes; el 50% tenen menys de 1.000 habitants i el 38% es situen entre 1 i 5000 habitants. Per altra part, el tipus de creixemnt experimentat en la majoria dels casos supera el 10%, clar símptoma de què la influència en la dinàmica global de la població és insignificant. Pensem que es tracta més de canvis de domicili que no d'un autèntic creixemnt de població. Aquests canvis tant poden ésser de gent de la mateixa comarca, com de persones d'altres comarques, i els motius poden també tenir un ample ventall de possibilitats; des de buscar un habitatge més barat fins a raons de feina.

3. Referent a l'estructura demogràfica bàsica de la població, la variable de l'edat és que la ens dona els trets més significatius. Ens trobem amb la presència molt notable de persones de més de 50 anys, principalment en les comarques del Ripollès i del Bages. Relacionant les tres variables analitzades ens podem adonar que la presència d'uns elevats percentatges de dones coincideix amb la presència, també, d'ele-

vats percentatges de població vella, i que percentatges més elevats d'homes coincideixen amb percentatges més elevats de població jove i també de solters.

Cal remarcar uns punts clau que s'escapen de la tònica global del Bisbat; per una part Santa Margarida de Montbui, Vilanova del Camí, de la comarca de l'Anoia, i Sant Joan de Vilatorrada de la comarca del Bages, on hi trobem els punts de concentració de la població jove del Bisbat, amb molta diferència dels altres municipis. Manlleu i Torelló de la comarca d'Osona, tot i que també es signifiquen per aquesta tendència, s'insinua ja clarament un estancament de la població en les edats joves. Per altra part, la comarca del Ripollès apareix com la gran concentració de la població vella de tot el bisbat.

Aquest punts clau que hem remarcat, no pretenen dir en absolut que els joves únicament es troben en els municipis esmentats i que la gent gran només és present a la comarca del Ripollès. A tot arreu hi ha de tot, però aquesta presència no és igual ni té el mateix pes a tots i cadascun dels municipis.

2.4.4 Algunes dades significatives de les capitals de comarca

Mantenint-nos en la tònica que no estem portant a terme cap anàlisi demogràfica de la població del Bisbat, sinó que tan sols pretenem ressituar un marc poblacional, creiem necessari apuntar algunes dades de les capitals de comarca, que ens poden ajudar en la configuració real de la imatge de la població.

Aquestes dades són del Padró del 1986 i fan referència al nivell cultural i a la situació laboral de la població. Les dades estadístiques, no són per elles mateixes qualificadores d'una situació marginal, però sí que són indicatives de l'existència d'uns col·lectius que moltes vegades en pasen desapercebuts, principalment en les ciutats que acumulen un fort nombre de persones.

L'exposició i el tractament de les dades no serà idèntic per cadascuna de les capitals de comarca, pel fet que les fonts informatives que ens han facilitat les dades, les han elaborat de diferent manera. Per exemple, quan es tracta del nivell d'instrucció assolit per la població, no tothom ha tingut en compte l'edat de la població, i llavors és realment impossible detectar, per exemple, quants menors de 15 anys hi ha entre els que estadísticament consten com a analfabets o amb la primària incompleta. Això fa que la informació d'algunes capitals de comarca sigui molt imprecisa i genèrica.

El nivell d'instrucció. Per tenir més o menys notícia de si és important un cert nivell d'instrucció en la nostra societat, només cal veure els anuncis de la premsa diària quan demanen personal per ocupar un lloc de treball. Per a feines, com per exemple dones de neteja, peonatge..., etc., sempre hi consta el graduat escolar, estudis primaris... etc., i no diguem ja per treballs més qualificats. Per aquest motiu creiem molt important fer una aproximació per veure quins són els paràmetres en què es mou la població de les capitals de comarca del Bisbat. La manca d'un cert nivell d'instrucció no hi ha dubte que comdemna a una situació de marginació i d'impossibilitat d'accés i d'integració a la dinàmica normal de la nostra societat.

La capital del Bages, Manresa, segons el Padró de 1986, té un col·lectiu d'analfabets de més de 15 anys que acumula 2.642 persones , de les quals quasi el 45% té menys de 65 anys. Aquest col·lectiu d'analfabets representa el 5% de la població ma-

jor de 15 anys de la ciutat de Manresa. Aquesta xifra es dispara encara molt més quan es tracta del col·lectiu que no té la Primària completa. Les persones majors de 15 anys que es troben en aquesta situació són 14.349, que representa el 27'4% de la població major de 15 anys.

Aquestes dades fan referència a la globalitat de població de la ciutat. Si aquestes mateixes dades les considerem a nivell dels diferents barris, es detecten uns nuclis en els quals la situació pren unes dimensions encara més serioses. L'índex d'analfabetisme total més elevat el trobem en el barri de Sant Pau, on el 14'6% de les persones majors de 15 anys són analfabetes totals. Segueixen, per ordre d'importància, el barri de La Balconada amb el 12'9%, Viladordis amb el 9'3%, el Xup amb el 9'2%, Font dels Capellans amb el 7'8%, Farreres i el barri Mion amb el 7'5%, Escodines amb el 7'3% el barri Antic amb el 6'8% i Pont Nou amb el 6'5%.

Pel que fa referència a la Primària incompleta, també uns barris es signifiquen molt més que altres, i en part no coincideixen amb els que presenten alts índexs d'analfabetisme total. El barri de Farreres, amb el 52'8% de persones majors de 15 anys que no tenen la Primària completa es situa en primer lloc . Segueixen, Viladordis amb el 46'9%, el barri Antic amb el 44'2%, Pont Nou amb el 41'8%, Barri Mion amb el 38'8%.

La capital de la comarca de l'Anoia, Igualada, presenta un índex d'analfabetisme del 5'6% de la població major de 15 anys, i un 22% de la mateixa població major de 15 anys no ha acabat la Primària.

L'index d'analfabetisme té una presència molt més notòria en el districte III, el 7'8% de la població major de 15 anys, i en el districte I, el 7'1% de la població major de 15 anys. Pel que fa referència a les persones que no han acabat els estudis primaris, sobresurt el districte I amb un 26'4% de persones que es troben en aquesta situació i el districte IV amb un 24'9%.

Aquesta situació representa que a la capital de l'Anoia hi ha, en nombres absoluts, 1402 persones majors de 15 anys que són analfabetes totals, de les quals quasi un 50% són menors de 65 anys. El col·lectiu que no ha acabat els estudis primaris, en nombres absoluts significa 5.491 persones.

A la capital d'Osona, els índex d'analfabetisme cal també tenir-los en compte. El col·lectiu que hem contemplat compren les persones entre 15 i 65 anys; sumen un total de 20.090. El 2,2% d'aquest col·lectiu, o sigui 448 persones, són analfabets totals segons les dades del Padró de 1986.

L'analfabetisme funcional, persones que no han acabat els estudis primaris, sumen un total de 4.023, el 20,2% del col·lectiu de 15 a 65 anys. Això ens permet dir que a la ciutat de Vic un 22,4% de persones entre 15 i 65 anys (4.471 persones) no han assolit els nivells mínims de l'ensenyament obligatori.

Aquesta situació no és homogènia a tota la ciutat. Existeixen uns punts negres que cal remarcar. El casc antic de la ciutat presenta un índex d'analfabets totals del 3,1% i acumula el 16,9% de tots els analfabets de la ciutat. L'analfabetisme funcional en aquest mateix sector, incideix en un 25,4% sobre el col·lectiu esmentat.

En el barri de les Cases del Sindicat, aquest índex encara es dispara més i l'analfabetisme total afecta a un 5,7% de la població entre 15 i 65 anys; l'analfabetisme funcional a un 33,1%. Els dos nivells d'analfabetisme sumen un total de 332 persones.

El barri de Santa Anna encara presenta una situació més greu. L'analfabetisme total afecta a un 6,6% de la població entre 15 i 65 anys i l'analfabetisme funcional a un 36,8%. Això suma un total de 409 persones.

De la capital del Ripollès no és possible portar a terme una anàlisi com les anteriors ja que les dades que ens han facilitat fan referència a la totalitat de la població i no és possible destriar els grups d'edat. No obstant creiem que la situació es manté més o menys en els mateixos nivells.

Les dades que fan referència a la situació laboral, extretes del Padró del 1986, poden haver variat substancialment. En primer lloc l'espai de temps que ha transcorregut des d'el Padró és suficienment llarg com perquè la situació sigui diferent. Per altra part, les dades sobre la situació laboral de la població mai no són prou fiables sigui quina sigui la seva font. Es una situació en què tothom intenta espavilar-se de la millor manera prescindint de quina és la seva qualificació en les estadístiques.

No obstant, pensem que les dades del Padró poden ésser orientatives, i que si realment el problema de la situació laboral (atur) cal afrontar-lo, s'han de pensar altres fonts que permetin una aproximació més real a la problemàtica. En una situació que anomenem de crisi, com la que estem vivint, i en què les mutacions i canvis són constants, cal revisar constantment les quantificacions que es fan dels problemes com els de l'atur. Pensem, per altra part, que moltes vegades aquestes quantificacions no ens reflectiran la qualificació de la problemàtica.

En el Padró del 1986, l'índex de persones majors de 16 anys que constaven com aturades o cercant la primera ocupaciófa la capital del Bages, Manresa, era del 8'3%. Si la mateixa situació la considerem per barris, trobem que el barri del Xup en el Padró del 1986 presentava un índex del 22'3% de persones majors de 16 anys en la situació d'atur: el barri de La Balconada, el 13'6%, el barri de La Font dels capellans el 12'7%, el barri de Sant Pau el 10'3%, el barri Antic el 10'2%, Pont Nou el 9'9%, el barri Mion el 9'4% i el barri del Guix el 9'2%. Recordem que molts d'aquests barris també han sigut citats quan hem donat les dades referents als índexs d'analfabetisme.

A Igualada, la capital de l'Anoia, el Padró de 1986 dóna un índex de persones aturades o que busquen la primera ocupació, del 9'4% Aquest índex es dispara en el sector del districte I, pujant a 10'5%, i en el sector del V amb un 10'1%. També el districte I era un dels sectors de la ciutat d'Igualada, on hi hem trobat un índex d'analfabetisme important.

A la capital d'Osona, Vic, aquest índex era del 8%. Tenint en compte la població major de 16 anys, en tots els districtes de la ciutat, aquest índex sempre el trobem situat en valors inferiors. En el districte IV el 7'6%, en el districte III el 7'7%, en el districte II el 7'8%, però aquest índex es dispara quan arribem al Districte I: aquí hi trobem un 11'8% de persones que, o bé estan aturades o bé busquen la primera feina.

A Ripoll, on no disposem de dades disgregades, sinó que fan referència a la totalitat de la ciutat, l'índex d'atur arriba al 9'3% de la població major de 16 anys. No creiem que aquesta situació sigui homogènia en el conjunt dels diferents barris o sectors de la ciutat, ni tampoc en la resta de les poblacions-colònies de la comarca: però no ens és possible anar més enllà ja que només disposem d'aquestes dades.

Cal remarcar també que en les dades del Padró s'hi reflecteix també una presència, amb més o menys rellevància segons la ciutat , de la immigració nord-africana. No cal fer grans reflexions sobre aquesta qüestió. Però si la immigració dels anys 60, provinent de les diferents províncies de l'Estat Espanyol, va crear situacions de marginació i pobresa, no hi ha dubte que aquest nou tipus d'immigració encara les pot crear més accentuades.

3. LES ENQUESTES A LES PARRÒQUIES

Una de les tècniques que es va creure oportú utilitzar per detectar les possibles situacions de pobresa i marginació existents, va ésser l'enquesta.

L'estudi s'ha portat a terme, com a conseqüència de les inquietuds que Caritas Diocesana de Vic tenia per conèixer la seva realitat i amb la intenció de marcar unes noves línies d'actuació tot adequant les accions a les necessitats que la realitat imposa en cada moment. Per aquest motiu es va pensar que unes persones qualificades per aportar dades podien ésser els responsables de les parròquies junt amb els grups que assumien les tasques de Caritas a nivell parroquial.

De bon començament es tenia consciència que les parròquies, els seus responsables i els grups que col·laboren en les tasques pastorals, no són els professionals ni els centres que disposen d'unes dades estadístiques ni d'un coneixement sistemàtic de la realitat i la seva problemàtica.

Segurament que entre el que es pretenia i l'instrument que s'ha utilitzat per aconseguir l'objectiu pretès hi ha hagut un desfasament important. Això ens ho han fet notar algun dels grups que han intervingut en la realització de l'enquesta. Tal com s'ha estructurat l'enquesta, les dades que es demanaven, la manera com es demanaven, etc., exigia la presència i la feina d'un professional que portés la tasca a terme.

Per una part es volia conèixer la percepció que els grups d'Església tenien de la realitat que els envolta, principalment en els aspectes més carencials, problemàtics i deficitaris. Volguem o no, això exigeix un cert esforç per sortir de la closca que normalment ens envolta i que no ens deixa veure més enllà d'allò a què la rutina de cada dia ens ha acostumat. Era necessari en molts aspectes fer un esforç per connectar amb altres espais que normalment es situen al marge de la nostra pròpia realitat viscuda.

Això presenta una colla de dificultats perquè ens demana trencar els motlles que tots portem de veure i llegir constantment la realitat a partir d'uns criteris i valors determinats que moltes vegades no ajuden a l'objectivitat. Aquestes dificultats es fan més paleses en qüestions com la que abordem a l'estudi i més encara quan aquesta qüestió intenta abordar-se des d'una perspectiva molt determinada i concreta com es la parròquia. Els pobres, els marginats si nomes son percebuts des de l'òptica de la caritat, poden quedar en el grup reduït que truca a la porta i no possibilita l'obertura a unes realitats que encara que no truquin a la porta son tan o mes punyents que les conegudes habitualment. Es possible que si no ens movem d'aquesta òptica ens quedem tranquil·lament en la coneguda sentència que «de pobres sempre n'hi haurà».

Ja hem fet esment de que alguns grups que han intentat treballar l'enquesta amb molta voluntat, ens han criticat l'estructura mateixa de l'enquesta tenint en compte que ells, els encarregats de portar-la a terme, eren un grup de persones de bona voluntat, amb ganes de fer les coses bé, però que es veien incapaços de fer un treball mínimament correcte. Les dificultats que ells han expressat fan referència a dues qüestions; per una part, respondre i buscar tota la informació que l'enquesta demanava, exigia el treball d'un professional que s'hi dediques, i per altra part el poc temps del que es disposava per contestar l'enquesta impossibilitava encara més fer un treball mínimament correcte. Aquestes dificultats no han sigut obstacle perquè més d'un grup es prengués seriosament el treball i malgrat les seves limitacions, hagi

aportat una informació i unes dades totalment vàlides per apropar-nos a la realitat problemàtica de la Diòcesi de Vic.

L'enquesta presentava dificultats reals. Es una enquesta molt extensa, a vegades imprecisa i que ho demana tot. Per respondre-la amb un mínim de precisió exigia temps, dedicació, treball de camp seriós, disposicions que son pròpies d'un professional del camp social. Respondre correctament l'enquesta podia significar fer la història i la radiografia de la situació actual de totes i cada una de les parròquies del Bisbat.

Realment això no s'ha aconseguit, però si que per primera vegada es disposa d'un material que sense cap mena de dubte pot ajudar a l'anàlisi de la realitat de la Diòcesi, provocar una reflexió sobre aquesta mateixa realitat i aportar elements de cara a la programació de noves actuacions per part de les institucions implicades en els afers socials.

Les dificultats anteriorment exposades que es desprenien de la mateixa configuració de l'enquesta, no excusen, en absolut, les respostes que s'han rebut sense cap mena de coherència i que invaliden totalment la informació donada. Una cosa es la incapacitat de poder contestar correctament tota l'enquesta i l'altra es donar unes respostes que no reflecteixen en absolut, la realitat i que son contestades de memòria.

3.1. Nombre d'enquestes contestades. Tipologia de municipis i parròquies que han contestat l'enquesta.

L'enquesta es presentava amb dues modalitats: una era específicament pensada i dissenyada per les parròquies dites urbanes (més de 6.000 habitants) i les altres eren pensades i dissenyades per les parròquies rurals, (menys de 6.000 habitants).

El contingut era fonamentalment el mateix, però algunes de les qüestions sobre les que es demanava informació eren pròpies d'un tipus de parròquia urbana, o rural, segons fos la qüestió que es plantejava.

Segons les fonts d'informació consultades, les parròquies del Bisbat de Vic son 246. A totes elles s'els va fer arribar l'enquesta apropiada segons la seva qualificació d'urbana o rural. El total d'enquestes rebudes el dia 1 d'octubre de 1988 era de 88. Això vol dir que han contestat un 35,8% de les parròquies del Bisbat. Han contestat una tercera part de les parròquies enquestades.

No podem valorar tota la informació rebuda tenint únicament en compte aquesta perspectiva global dels que han contestat l'enquesta. Cal veure quin tipus de parròquia ha sigut el que ha contestat. No és el mateix, que les enquestes hagin sigut contestades majoritàriament per parròquies rurals, que acumulen la mínima part de població, que si les enquestes contestades responen a les parròquies urbanes on s'hi concentra la quasi totalitat de la població del Bisbat.

Per veure més exactament quina es la distribució de les enquestes segons la seva procedència ens fixarem no solament en les parròquies sinó també en el municipi on es situa aquesta parròquia. En la majoria dels casos coincideixen les dues administracions, tan l'eclesiàstica com la civil: però en les grans ciutats la cosa és diferent, una sola unitat civil, el municipi, engloba un nombre important de parròquies. Amb menys quantitat aquesta situació es dona també en el món rural. En el primer capítol, en el que hem situat el marc demogràfic de l'estudi, hem treballat i analitzat

a partir de la unitat del municipi, establint una tipologia que, si per una part ens venia imposada per les fonts d'informació, per l'altra ens servia dibuixar de manera clara les característiques demogràfiques del Bisbat. La tipologia contemplava;

— municipis de menys de 1.000 habitants
— municipis de mil a 5.000 habitants
— municipis de cinc a 10.000 habitants
— municipis de deu a 25.000 habitants
— municipis de més de 25.000 habitants

Aquesta mateixa tipologia es la que ara utilitzarem per veure a quins tipus de població corresponen les enquestes contestades. Junt amb aquesta tipologia de municipis hi ubicarem les parròquies que s'hi inclouen.

Distribució de les enquestes contestades, segons dimensió dels municipis i parròquies

De menys de 1.000 habitants	25	municipis	32	parròquies
De mil a 5.000 habitants	21	»	22	»
De cinc a 10.000 habitants	6	»	7	»
De deu a 25.000 habitants	3	»	5	»
Més de 25.000 habitants	3	»	22	»
TOTAL	58	municipis	88	parròquies

Quin era el pes específic de les parròquies que han contestat l'enquesta ja hem vist que era d'un 35'8%. Pel que fa referència als municipis la distribució es la següent

— En el bisbat de Vic hi han 77 municipis de menys de 1.000 habitants, que representen el 59'7% de la totalitat dels municipis del bisbat de Vic. D'aquest tipus de municipis han contestat l'enquesta 25, que representen el 32'4%.

— Entre mil i 5.000 habitants hi han 38 municipis, el 29'4% del total. Han contestat l'enquesta, 21 municipis, que representen el 55'3% dels municipis d'aquest dimensió.

— Entre cinc i 10.000 habitants hi han en el Bisbat de Vic, 8 municipis que representen el 6'2% dels municipis del Bisbat. L'enquesta l'han contestada 6 , que representen el 75% dels municipis d'aquesta dimensió.

— Entre deu i 25.000 habitants hi han 3 municipis que representen el 2'3% del total i han contestat l'enquesta el 100% dels municipis d'aquesta dimensió.

— De més de 25.000 habitants hi ha també 3 municipis i també han contestat el 100%.

Es podria donar el fet que encara que a nivell de municipis hagin contestat el 100%, com és el cas de les dues darreres tipologies, que això no respongués realment a la totalitat de les parròquies existents en el mateix municipi. Pel que fa referència a les ciutats importants, que son les que acumulen la població i que la seva absència podria distorsionar la informació, creiem que totes les parròquies ubicades en aquestes ciutats, més bé o més malament han contestat l'enquesta.

Per fer una valoració de tot aquest procés i dels seus resultats, cal fer unes matisacions i aclariments. Es evident que si tenim en compte el percentatge tant de municipis com de parròquies que han contestat l'enquesta, en absolut podem parlar d'uns resultats satisfactoris. En cap dels dos nivells arribem al 50% de respostes. Però si tenim en compte la tipologia dels municipis que han contestat l'enquesta és evident que hem obtingut la resposta dels municipis que acumulen i concentren la població del Bisbat.

Ens queda pobra la informació que fa referència al món rural. Els municipis de menys de mil habitants són els més abundants i són també els que menys respostes han donat. No ens podem atrevir a parlar d'una representativitat a partir dels 25 municipis que ens han fet arribar les moltes o poques dades sobre tot el que s'els demanava. Malgrat que tots podem tenir criteris formats sobre el que passa en el món rural, continuem amb l'interrogant de quines son les problemàtiques viscudes i sentides per la població del món rural del Bisbat de Vic.

Això no vol dir que, per contrapartida, els municipis que tenen un dimensionat de població més gran i que són els que majoritàriament han contestat l'enquesta, les respostes rebudes siguin el fidel reflex de tota la problemàtica que existeix en aquests nuclis de població. Aquest terreny entra ja plenament en la dimensió de la qualitat de les respostes, i és aquesta una qüestió difícilment mesurable per els motius anteriorment explicats, i que fan referència tant a l'enquesta en ella mateixa com a les persones encarregades de portarla a terme.

Amb tot el que estem dient, pot semblar que desestimem totalment la validesa de les respostes. No és això precisament el que pretenem dir. Estem segurs que per primera vegada es disposa d'un material capaç de generar una seriosa reflexió i que aporta elements que poden originar noves programacions de cara a l'acció. La relativitat del món de la pobresa de la que n'hem parlat extensament queda una vegada més reflectida en l'anàlisi dels resultats de les enquestes, però les situacions problemàtiques que poden demanar urgentment una atenció i un coneixement més profund de quines són realment les necessitats també queden suficienment clarificades.

3.2.- La problemàtica detectada

L'enquesta de què en trobareu un exemplar com a apèndix de l'estudi, centrava la problemàtica en un grans blocs temàtics. Aquests blocs feien referència a:

— Problemàtica en les formes de convivència
— Problemàtiques referents al nivell cultural o d'instrucció
— Problemàtica econòmica
— Problemes d'habitatge
— Problemes de conducta
— Problemàtica de la dona

El procediment que seguirem en l'anàlisi de les dades anirà des d'una perspectiva de globalitat fins a la concreció de cada una de les problemàtiques en les diferents tipologies dels municipis, menys de mil habitants, de mil a 5.000, de cinc a 10.000, de deu a 25.000 i més de 25.000 habitants.

A nivell global de la Diòcesi, els resultats de l'anàlisi de les enquestes rebudes estableix el següent ordre de prioritats, quant a la problemàtica detectada:

1.- Problemàtica econòmica 25%
2.- Formes de convivència ..... 22'3%
3.- Problemes de conducta ..... 19'2%
4.- Nivells d'instrucció ..... 15'9%
5.- Problemàtica de la dona ..... 9'4%
6.- Problemes d'habitatge ..... 8'1%

No ha d'estranyar gens que de tot el ventall de problemàtiques presentades, les que fan referència a la qüestió econòmica siguin les que es situen en primer lloc. Quan en el començament de l'estudi fèiem les reflexions teòriques, dèiem que parlar de pobresa vol dir parlar de la riquesa dels altres, indicador clar que la vessant econòmica marca essencialment tot el que fa referència a la qüestió de la pobresa. Per aquest motiu no té res d'extrany que la problemàtica econòmica sobresurti per damunt de totes les altres. Es més, crec que moltes de les altres problemàtiques (conducta, instrucció etc.,) tenen ens agradi, o no, una vessant que fa referència a la qüestió econòmica. Tenir un nivell alt d'estudis, influeix determinantment en la perspectiva econòmica.

En la concreció que es fa en l'enquesta, intentant determinar en què consisteix aquest problema econòmic, s'ofereix un ventall de possibilitats que segons com es miri, es fa difícil veure clarament les diferències entre una i altra possibilitat. Situacions de treball precari poden donar-se juntament amb situacions d'atur sense subsidi i també amb situacions d'ingressos insuficients... Aquesta situació darrera, és la que més expressa una situació pobre. Ser pobre vol dir, «no tenir prou diners per cobrir les necessitats mínimes»; això és manca de recursos, recursos insuficients etc. Dins el ventall de la problemàtica econòmica aquesta possibilitat és la que té el percentatge més elevat, 16'6%, seguit de les persones l'ingrés de les quals depèn de les feines eventuals que els van oferint. Aquests representen el 16'2%. En aquest mateix nivell podem situar-hi les persones l'ingrés de les quals depèn d'un treball eventual (concepte que pot anar junt amb el de treball precari) i que és esmentat en un 12'4%. La suma d'aquests tres ens dóna ja un 50'6% de situacions que acumulen la problemàtica econòmica.

Els problemes que específicament fan referència a l'atur (atur subsidiat, i atur sense subsidi, tant si és per esgotament de la pensió com perquè mai no ha sigut subsidiat) acumula el 30'8% de les problemàtiques econòmiques. Tots aquests aspectes tenen una base comuna, i és la manca d'ingressos suficients per fer front a les necessitats mínimes de la vida quotidiana.

Hi ha un altre aspecte de la problemàtica econòmica que també hi és present i que toca més directament a les persones; aquest aspecte és el de la mala administració dels pocs o molts recursos de què es disposa. Aquesta manca de capacitat administrativa representa el 12'8% dels problemes econòmics que, segons els nostres informants, motiva també situacions greus que es podrien evitar amb un mínim d'educació de com administrar els diners existents.

El fet de que la problemàtica econòmica se situi en primer lloc, ens pot semblar molt normal i no ens aporta cap novetat de cara a un coneixement de la realitat pobre i marginada del Bisbat. Però sí que és una clara acusació a la manera habitual com mirem la realitat quotidiana. Massa sovint ens pensem que tothom disposa dels mitjans per viure, i segons podem deduir de les dades aportades són molts els que avui dia tenen problemes per cobrir les necessitats mínimes. Això és fruit de la poca

seguretat que avui dia té l'únic element capaç de generar poder adquisitiu: el treball. Ens hem habituat a conviure amb l'atur, i no en fem cas fins que ens afecta directament. Els pobres d'avui dia s'originen normalment a partir de les situacions d'inseguretat que els canvis contínuament provoquen, i que es poden convertir en situacions cròniques i irreversibles.

Per ordre d'importància, els resultats de l'enquesta ens situen la problemàtica originada per les formes de convivència en segon lloc. Si la qüestió econòmica ens porta directament a pensar en els pobres i la pobresa, les formes de convivència ens apropen més al que podríem dir-ne el món de la marginació. Moltes vegades la diferència entre una i altra situació és inexistent. Però en principi, una persona que visqui sola no té perquè ésser pobre, ni tampoc a un minusvàlid, pel fet de ser-ho, podem considerar-lo inclòs en el món dels pobres. Cal tenir molt present que, la vellesa, les minusvàlues, el viure sol, es pot donar en qualsevol estament de l'estrat social, però també hem de tenir molt clar que és molt diferent el vell, la persona sola, el minusvàlid que disposa d'uns recursos econòmics o de benestar, que el minusvàlid, persona sola o vell que no arriba al mínim necessari o que senzillament no té res. La gravetat que suposa la coincidència de les dues situacions te una influència capital en la qualificació del problema contemplat. Això encara pren un relleu més notable avui en dia quan des de les esferes de les diferents Administracions Públiques es parla sempre d'una normalització dels Serveis Socials. Aquesta normalització s'entén sempre, en la perspectiva d'una població «normal»; tots sabem de sobra que els pobres i marginats no entren en absolut dins aquesta normalitat, són el sector perifèric de la societat, objecte de la beneficència que l'Administració Pública diu que no vol ni ha de fer.

Dins aquest bloc, de problemes a partir de les formes de convivència, el 47'9% fa referència a les persones soles o persones grans soles. Certament és diferent si la persona que està sola és ja d'una edat avançada, o encara es pot valdre d'ella mateixa. El que en el nostre cas concret se'ns fa difícil és saber, realment, el criteri que ha guiat a les persones que han respost l'enquesta. Per aquest motiu hem fet un sol bloc acumulatiu de les respostes. De totes maneres si mantenim la diferència entre un i altre grup, el pes fort s'inclina cap a les persones grans i que estan soles.

Un altres aspecte que es tenia en compte a l'hora de conèixer les diferents problemàtiques dins les formes de convivència, era el que feia referència a les minusvàlues. Aquestes situacions representen el 39'8% de les problemàtiques contemplades en aquest bloc. Les minusvàlues o deficiències amb un pes més fort són sense cap mena de dubte les que es refereixen a les disminucions mentals o psíquiques. Elles soles representen el 22%.

No ens consten dades de l'entorn sòcio-econòmic dels col·lectius anteriorment esmentats: les persones grans soles i les que pateixen algun tipus de disminució. Però la simple constatació de la seva existència i amb un pes important dins el context de les problemàtiques detectades, planteja realment la necessitat de conèixer aquesta situació a fi de detectar i determinar més acuradament el col·lectiu més deteriorat i marginat.

Hi ha un aspecte dins aquest gran bloc de les problemàtiques originades per les formes de convivència que encara que no tingui un pes específic molt notable, val la pena de tenir-lo en compte: les persones transeünts. Es cert que els col·lectius d'aquest tipus són sempre els més difícils de situar dins el context del treball social, però és una realitat que a la Diòcesi de Vic hi és present, i el 8% de les

problemàtiques considerades en les formes de convivència fan referència a aquest col·lectiu.

Els problemes de conducta ocupen el tercer lloc. Cal insistir en les dimensions de marginació, assenyalades anteriorment, per situar aquest tipus de problemes en el context del nostre estudi. No es tracta tant d'especular sobre les conductes desviades, com de conèixer quina és la importància que els nostres informants donen a unes certes conductes que en el context social situen les persones al marge de la societat.

La drogaddicció apareix com el problema principal. Diem en general drogaddicció ja que en aquest concepte cal incloure-hi tant el que específicament anomenem consum de drogues com l'alcoholisme. Aquesta problemàtica específica representa el 42% de tots els problemes. Si desdoblem els dos conceptes ens trobem que, l'alcoholisme representa el 23% i el consum de drogues el 19% restant. No cal fer consideracions sobre la problemàtica que aquestes conductes generen. Els mitjans de comunicació, amb més o menys sensacionalisme, ens van posant al corrent dels drames que contínuament està originant el consum de drogues, i de com aquesta qüestió afecta molt especialment un sector determinat de la nostra societat: la joventut. El sensacionalisme que normalment es dona a la qüestió de les drogues, la normalització del consum i la venda legal de l'alcohol, provoca la no percepció de la gravetat de la problemàtica de l'alcoholisme. Segons els experts és molt difícil trobar una persona drogaddicta sense que al mateix temps sigui un gran consumidor d'alcohol. Això no vol dir que tot alcohòlic és un consumidor de drogues; la realitat dels nostres pobles i ciutats, tal com la reflecteixen els resultats de l'enquesta, ens posa davant d'un problema que potser a vegades hem pensat que només era propi de les grans conurbacions ciutadanes. El joc és un altre element que s'ha detectat important i problemàtic. Caldria pensar si, el joc l'hem de considerar també com una addicció, a l'exemplefde les drogues i l'alcohol, capaç de malmenar el comportament d'una persona, creant algunes vegades unes situacions irreversibles. El joc representa el 15%, de la problemàtica detectada dins el bloc de les marginacions provinents d'un certs tipus de conducta.

Així com la droga, l'alcoholisme, el joc podem trobarlos en persones dites normals (fins que no queden deteriorades pel consum), hi ha un altre tipus de conductes que normalment es donen en els sectors més marginats de la societat. Es tracta de l'anomenada delinqüència i de la persona que ha passat per la presó. Malgrat això, avui dia la delinqüència comporta la majoria de vegades l'addicció a la droga, ja que el seu consum exigeix unes quantitats respectables de diner que no es poden obtenir per la via normal.

Aquest món de la delinqüència afecta majoritàriament el col·lectiu jove, que no en va és també el col·lectiu més consumidor de drogues. El 15% dels problemes de conducta se situen en aquest context de la delinqüència.

Seria molt necessari que aquestes dades ens fessin pensar si no és la societat mateixa que posa en perill de delinquir tot aquest col·lectiu de persones que per les causes que siguin acaba situant-se en aquest món marginal.

Les conductes inestables (en un 9%), i la prostitució (en un 10%) són els altres aspectes que s'han considerat en el bloc de problemàtiques generades per uns tipus de conducta concrets.

En el context d'una anàlisi global de la problemàtica que els nostres informants han detectat, cal situar-hi en quart lloc tot el que fa referència a la cultura, i que

en l'enquesta es concretava en dues línies molt clares. En primer lloc tots els aspectes de l'aprenentatge escolar i el nivell d'instrucció assolit, i en segon lloc els aspectes referents a la qüestió de la immigració. Aquesta darrera qüestió, no és contemplada tant en la seva vessant demogràfica, com des de la perspectiva de la marginació que pot suposar haver de marxar de la pròpia terra per necessitats de supervivència. En absolut pretenem dir que tots els immigrats són marginats, però sí que cal tenir present que molts dels nostres barris ciutadans on hi trobem col·lectius pobres i marginats són preferentment procedents del món de la immigració.

El 15'9% de la problemàtica detectada per les enquestes fa referència a tot aquest aspecte de la cultura que sens cap mena de dubte pot condicionar i situar a les persones a un costat o a l'altre de la pobresa i la marginació.

De tota aquesta problemàtica el 65'7% fa referència a la manca d'un mínim nivell d'instrucció, que pot tenir les vàries que van des d'un analfabetisme total, el 42'3% dels problemes d'aquest tipus, fins a l'endarreriment escolar amb el 25'2%. La inadaptació escolar, és un dels aspectes que també és percebut com a problemàtic amb un 23'4%, i malgrat pugui semblar que avui dia la manca d'escolaritat és una història passada, els nostres informants encara la veuen com un problema actual en un 9% dels problemes que incideixen en els necessaris nivells d'instrucció.

La qüestió immigratòria, que en certs aspectes possiblement també ha estat contemplada en la vessant dels nivells d'instrucció, presenta una qüestió que per la nostra part creiem molt important tenir en compte; les minories ètniques, que es concreten en la presència de marroquís, nord-africans en general i també africans pròpiament dits. Aquesta qüestió de les minories ètniques acapara el 50% dels problemes referents a la qüestió immigratòria.

La importància que donem a aquest aspecte concret del fet immigratori no és fruit del caprici o de la novetat. Estem convençuts que els clixés que ens hem anat forjant del fet immigratori queden totalment trencats i que les problemàtiques que aquesta nova immigració presenta són qualitativament diferents. No podem oblidar la llei d'estrangeria que darrerament el govern de l'Estat Espanyol ha dictaminat i que agreuja molt la situació de marginació i pobresa d'aquests col·lectius cada dia més nombrosos en les nostres ciutats i pobles.

La problemàtica referent a la dona ocupa el cinquè lloc quant a la importància que els nostres informants han donat a les problemàtiques que poden generar situacions de pobresa i marginació. Alguns dels nostres informants han fet constar expressament la situació dels homes que es troben en la mateixa circumstància. Són poques les observacions fetes al respecte, però creiem oportú fer-ho constar. La qüestió de fons presenta dos aspectes; per una part la situació de marginació de la dona i per altra la situació de la família monoparental. Aquesta darrera situació, encara que no és exclusivament de la dona, es més normal trobar-la concretada en ella.

De fet, el pes fort dels problemes queda situat, segons els resultats de les enquestes, en la dona separada o abandonada i amb fills. El 48% dels problemes plantejats en aquest context es concentren en aquest aspecte. En segon lloc cal situar-hi les mares solteres que acumulen el 33% dels problemes referents a la dona. Certament que són dues situacions jurídicament diferents i potser també socialment: però de fet es tracta de dones amb responsabilitat familiar, el que abans hem anomenat famílies monoparentals, constin o no, com a persones casades, separades o vídues. Certament que la situació es molt diferent si es tracta d'una noia que ha tingut un fill, però que la seva vida continua normal en la casa paterna.

El 19% restant de la problemàtica referent a la dona, incideix en la qüestió de les dones maltractades.

Les situacions detectades de maltractament de la dona, normalment no van mai soles. Sempre hi trobem altres problemes que provoquen aquest tipus de comportament; alcoholisme, joc, penúria econòmica,etc., i que moltes vegades són el preludi d'un abandonament de la llar o de separacions legals, o no legals.

En darrer lloc hi trobem les problemàtiques que tenen com a factor determinant l'habitatge. No fa falta recordar que també el dret a un habitatge digne forma part dels drets de la persona. Però, com molts altres drets, solament són reconeguts en el paper. Una real igualtat d'oportunitats per poder-lo exercir no està, ni molt menys, a l'abast de tothom.

Dins el ventall de problemes concrets originats per la qüestió de l'habitatge, el 55'3% fa referència als habitatges insalubres i ruïnosos. La dinàmica del mercat immobiliari no ajuda en absolut al fet que l'habitatge sigui assequible per als col·lectius de persones que són objecte del nostre estudi. Segurament que la majoria de vegades el procés és a la inversa. La situació d'atur obliga a l'abandó d'un habitatge que, amb molts esforços i estalvis s'havia aconseguit. Per a moltes de les persones que en els anys del boom econòmic tenien una feina estable i mínimament remunerada, l'objectiu prioritari va ésser l'habitatge.

Els únics habitatges assequibles són, en la majoria dels casos, els que estan situats en els cascos antics de la ciutat, que, degut a la seva situació deteriorada i precària no entren en la dinàmica de l'especulació. Però un habitatge ruïnós i en males condicions pot trobar-se també en el context del món rural; les condicions mínimes d'habitabilitat d'un habitatge no es poden mesurar avui de la mateixa manera que 50 anys enrera. Unes mínimes condicions i un mínim d'equipament de l'habitatge són alguna cosa més que un sostre que tapi la pluja.

Els habitatges petits i reduïts són un dels altres aspectes importants que s'han detectat en la problemàtica de l'habitatge. Més que el fet físic del poc espai, l'habitatge reduït és problemàtic per l'amuntegament de persones que comporta. Aquesta situació representa el 27'1% dels problemes detectats en la qüestió de l'habitatge.

Els desnonaments, les pensions i el barraquisme son els darrers aspectes considerats en els problemes de l'habitatge. Els desnonaments, acumulen el 7'1% dels problemes de l'habitatge. Segurament que un seguiment mes acurat de moltes famílies en problemes d'atur augmentaria aquest percentatge, ja que la minva del poder adquisitiu no és capaç d'aguantar els pagaments mensuals que suposa un habitatge que es va comprar anys endarrera però que els terminis de pagament encara duren.

Les pensions, també amb un 7'1%, són detectades com a problema d'habitatge. Caldria veure més acuradament de quins tipus de pensions es tracta, quines són les seves condicions d'habitabilitat, etc.

En darrer lloc, hi trobem el barraquisme, el 3'5% dels problemes d'habitatge. Pot semblar que aquest percentatge és insignificant i que no és important, però cal situar aquest problema en les darreries del segle XX i en àrea geogràfica industrialitzada. No som al tercer món, però sí que estem creant el que ara se'n diu el quart món, que no és altra cosa que situacions tercermundistes en un context de desenvolupament i de riquesa.

Fins aquí una visió global de les problemàtiques que les enquestes han assenyalat com a detonants d'un món de pobresa i marginació. Més que una novetat quant als tipus de problemes presentats, creiem que la importància rau en el context en

què aquesta problemàtica es dóna, i en la necessitat de conèixer amb més profunditat què hi ha darrera d'aquests grans blocs dels problemes presentats i detectats per les persones que han respòs l'enquesta. En el Bisbat de Vic hi ha persones que pateixen situacions de pobresa i marginació. Són elles que han de pagar el preu del progrés dels altres o cal prendre consciència de què també tenen dret a viure com a persones i per aquest motiu cal intentar accions que afavoreixin l'exercici d'aquest dret.

3.3.- Dimensionat dels municipis i problemàtica detectada.

L'apartat anterior ens ha situat en el context de la globalitat del Bisbat, i també ens ha apropat a unes situacions de pobresa i marginació que els informants han constatat dins un ordre de prioritats. Tot i que aquestes situacions es poden donar en tots i cada un dels recons del Bisbat, a no tots els llocs poden tenir la mateixa importància i prioritat. Els medis concrets on les persones vivim la nostra quotidianitat poden situar a primer lloc uns problemes que en altres medis no tindrien la mateixa transcendència. Per aquest motiu pensem que l'anàlisi de les dades segons les diferents tipologies de municipis a partir del seu dimensionat de població pot aportar elements que ens ajudin a situar amb més realisme i concreció els problemes detectats.

Les pautes per classificar els municipis seran les que de bon principi, en l'anàlisi demogràfica, ja varem establir.

3.3.1.- Els municipis de menys de 1.000 habitants

Només 25 municipis de menys de 1.000 habitants han respost l'enquesta. Aquests 25 municipis agrupen 33 parròquies. En el gràfic que adjuntem es pot veure la situació geogràfica d'aquests municipis dins els límits territorials del Bisbat. En els comentaris fets anteriorment hem deixat ja molt clar que no podem parlar d'una mostra de municipis. Les respostes, més o menys ben treballades, no les podem globalitzar o generalitzar per tots els municipis d'aquestes dimensions. Això no és obstacle, perquè aquest material ens apropi mínimament a una de les realitats més importants de la Diòcesi.

Les observacions que els nostres informants fan per donar una imatge de quina és la configuració física d'aquests municipis, poden ésser comunes a la majoria dels pobles rurals, sigui quina sigui la seva ubicació geogràfica. Molts d'aquests pobles s'estructuren en base a un petit nucli on hi radica la parròquia i la resta són cases i masies escampades. Alguna vegada són més d'un, els petits nuclis que es troben dins el municipi. En aquest mateix context podríem situar-hi els municipis configurats únicament per cases de pagès aïllades i escampades. Aquest fet podria semblar intranscendent, però si tenim en compte que la majoria d'aquests municipis es troben a 6, 7, 10, 12 o més quilòmetres d'un nucli de població més important i amb una infrastructura viària molt deficient, podem imaginar les dificultats que això suposa per una vida quotidiana.

No tots els municipis d'aquesta dimensió tenen la mateixa configuració. En algun dels casos ens podem trobar amb municipis on hi ha el nucli de població amb

la seva zona rural-agrícola corresponent més una zona industrial, més una zona residencial. Segurament que aquesta configuració comporta unes diferències qualitatives importants amb els municipis descrits anteriorment. En aquest context podem situar-hi també els municipis d'aquesta dimensió poblacional que tenen dins la seva demarcació una colònia fabril, i que actualment està a l'atur. Aquesta situació no té res a veure amb els municipis que tenen ubicada alguna indústria en funcionament, o que tenen dins el seu terme una urbanització que s'omple els caps de setmana i a l'estiu. Municipis de les conques fluvials del Bisbat que en altres temps varen acollir les colònies fabrils, amb el corresponent desenvolupament de la zona que això representava, són avui dia autèntics focus dels problemes ocasionats per l'atur.

En aquestes situacions no és gens estrany que els mateixos informants ens parlin de l'existència d'una economia submergida abundant en aquests municipis de mida tan petita. La sortida de la crisi per part de moltes empreses, principalment del ram fabril o tèxtil ha comportat aquest tipus de treball, dit submergit, i d'unes condicions totalment precàries, però que les persones han hagut d'acceptar per poder sobreviure.

En els municipis on l'activitat és solament agrícola, la supervivència de les persones cal assegurar-la amb altres ingressos provinents de moltes altres i diverses activitats; fer de paleta, criar animals, feines eventuals que moltes vegades s'han d'anar a buscar molt lluny del poble i que generalment són molt mal remunerades, etc.

Enfront d'aquestes situacions no té res d'estrany que els nostres informants siguin molt pessimistes pel que fa referència al futur d'aquests municipis. En molts d'ells només hi queda la gent gran.

La tònica pessimista varia, quan es tracta de municipis que passen dels 500 habitants i que suposen un nucli defpoblació important. Lògicament són aquests els municipis que tenen capacitat per ubicar petites indústries que donen treball a una part de la població, que tenen els comerços mínims necessaris.on les persones poden trobar el que necessiten, etc. Això és així mentre no es tracti de municipiscolònies fabrils on l'atur ha canviat totalment la situació.

No tots els municipis d'aquesta tipologia els podem passar pel mateix raser. Hi ha un factor determinant que canvia totalment la situació. Aquest no és altre que el fet d'estar, o no, prop d'un municipi-ciutat important, o que una important via de comunicació et posa a l'abast, sense gaire dificultat, els serveis necessaris. No és el mateix parlar d'un municipi com Gurb o Malla, Montesquiu, etc., que d'Ogassa o Tregurà o d'altres de les comarques de l'Anoia o del Bages. Hi ha municipis que tenen la farmàcia més propera a 14 quilòmetres o el dispensari més proper a 22.

Ningú pot negar que una vida mínimament digna necessita d'uns serveis i equipaments que han d'estar a l'abast de la gent. Aquests serveis i equipaments, normalment es concentren en els nuclis de població que asseguren un mercat d'usuaris, però això no treu que els municipis petits, tot i que no asseguren aquest mercat, tinguin dret a tots aquests serveis i equipaments. Això exigeix que els tinguin a l'abast de manera fàcil. Quan parlem d'aquests serveis i equipaments ens referim a l'educació, sanitat, etc.,l'absència dels quals situa la persona en una autèntica pobresa i marginació.

La problemàtica que els nostres informants han detectat com a simptomàtica de situacions pobres en aquesta tipologia de municipis no manté el mateix ordre de prioritats que en la visió global que hem analitzat en l'apartat anterior. La problemàtica que apareix com a més important és la que fa referència a les formes de

convivència. Si en l'anàlisi global aquesta problemàtica tenia un percentatge del 22'3%, en els municipis de menys de 1.000 habitants, aquest percentatge es situa en un 34'2%. Més de la tercera part de la problemàtica detectada queda acumulada en les formes de convivència.

I en el conjunt dels problemes originats per les formes de convivència el 54'8% es tracta de persones soles o de persones grans soles, que en el context d'aquest tipus de municipis podem pensar que, amb més o menys anys a sobre, les persones soles seran normalment grans. Dins aquest mateix bloc hi trobem que en un 35'3% del casos, el problema és la disminució psíquica o la disminució física. No seria gens estrany que aquestes situacions de disminució es donessin en les persones grans i soles. L'acumulació de problemes d'aquest tipus en un medi com el que ens ocupa pot entrar dins el camp de la normalitat quotidiana

Quan es parla d'una política social per als vells i ancians es pensa en la realitat d'aquest col·lectiu de població que no viu prop dels centres on aquesta política es gesta?

La problemàtica econòmica ocupa el segon lloc, acumulant el 26'2% dels problemes que en aquest municipis petits ocasiona la pobresa i marginació. En l'anàlisi global, aquesta era la problemàtica que quedava situada en primer lloc. La feina eventual, el treball precari amb un 41%, són els símptomes més clars de la pobresa i marginació dels veïns d'aquests pobles. El resultat d'aquesta precarietat laboral és la manca de recursos i els ingressos insuficients que acumulen el 25'6% dels problemes econòmics d'aquests petits municipis. La problemàtica de l'atur també toca a un cert sector d'aquesta tipologia de municipis. Es tracta principalment dels municipis que tenen o han tingut indústries o que eren colònies fabrils, en altres temps floreixents. Més del 12% de persones en situació d'atur o bé han esgotat el subsidi o no l'han tingut mai. Això és el que ens remarquen els nostres informants. Creiem necessari fer constar que aquesta situació de l'atur ha d'ésser més dura del que reflecteixen aquestes dades, ja que, parròquies situades al bell mig de poblacions industrials de la conca del Ter, no fan cap tipus de menció a la situació, i consta que algunes d'aquestes empreses han fet reduccions dràstiques del personal.

La manca d'un nivell cultural és el tercer factor que en aquestes poblacions situa en condicions de pobresa o marginació. Volem remarcar que els resultats de l'enquesta situen l'analfabetisme com a primer element marginador, segons els nostres informants aquest es situa en un 45% dels casos. Sempre que es parla d'analfabetisme es pensa en aquest món rural i en els col·lectius de gent gran, i és un fet acceptat com a normal sense tenir en compte que la marginació i pobresa que provoca és greu es tracti de qui es tracti.

Dins aquest context de manca de cultura hi ha uns aspectes que volem subrratllar, ja que poden ésser els generadors de l'analfabetisme del futur. Són la manca d'escolaritat (15%), l'endarreriment escolar (10%) i la inadaptació escolar (5%). Anteriorment parlàvem de la manca de serveis i equipaments que pateixen moltes d'aquestes poblacions. Les situacions anteriorment esmentades en poden ésser la mostra.

Encara que sembli estrany, els problemes originats per la immigració són també presents en aquests municipis. Sempre es més fàcil que un immigrat arribi a uns nivells d'integració en el seu nou lloc d'assentament, quan aquest no té les dimensions de les grans conurbacions ciutadanes, però a la vegada la pobresa i marginació que aquesta situació d'immigrat pot provocar té el perill de fer-se més crònica degut

a la manca de possibilitats per sortir de la situació de pobresa i marginació. La presència de minories ètniques , tampoc és absent en el context d'aquests municipis. Com més petit és el lloc i l'univers de persones, més es destaca la presència dels forasters. Alguns dels nostres informants, remarquen la presència de famílies immigrades en les masies abandonades, i la problemàtica que això ha comportat a nivells d'autèntica pobresa i marginació. Aquestes masies on van a parar aquets immigrats ja varen ésser abandonades per poder sortir d'una situació de misèria i marginació; ara es repeteix la història però amb condicions molt pitjors des de tots els punts de vista.

Situacions deteriorades per problemes de conducta, es situa en quart lloc, i queda centrada prioritàriament en dos aspectes, que perquè es considerin habituals en el món rural, no per aquest motiu poden deixar d'ésser conflictius.

L'alcoholisme i el joc són les dues qüestions, que segons els nostres informants, provoquen situacions problemàtiques en les famílies. Les condicions econòmiques que, tal com hem vist anteriorment són les predominants en el món rural, no permeten pensar que es tracti de persones adinerades que centren la seves diversions en el joc. Més aviat cal pensar que l'única sortida per moltes persones dels nostres pobles rurals amb baixos nivells d'instrucció es l'evasió a través del joc i de l'alcohol. Per altra part, tots podem constatar que el joc, és avui en dia, un valor que la nostra societat i les autoritats que regeixen els destins d'aquesta societat, potencien i el presenten com a model per poder sortir de la misèria.

La qüestió de les drogues, també és present en aquests petits municipis. Però aquí cal fer esment d'una circumstància que moltes de les enquestes remarquen. La presència de persones forànies, que van a passar el cap de setmana i l'estiu a la localitat on tenen la seva segona residència, ha sigut un factor que ha influït enormement en l'aparició d'aquest problema. Hem d'ésser conscients que els elements «urbans» amb tot el que això comporta, són presents a tots els racons de la nostra geografia.

L'alcoholisme amb un 27'7%, el joc amb un 22'2% i les drogues amb 16'6% són els tres aspectes més remarcables i incisius en les situacions de pobresa i marginació degudes a una problemàtica de conducta.

En darrer lloc queden situades les problemàtiques que fan referència a l'habitatge i a la situació de la dona. Tant un aspecte com l'altre, tenen molt poca rellevància a nivell quantitatiu. Podem destacar la situació de la dona separada o abandonada amb fills, com la que presenta més problemes de sobrevivència. L'habitatge, no hi ha dubte que en molts d'aquests poblets té unes mancances molt serioses quant a habitabilitat, però els pocs punts de referència existents ja que la majoria dels habitatges estan en les mateixes condicions, difícilment provoquen una consciència de pobresa i de misèria. Això solament queda demostrat quan persones d'altres llocs compren una d'aquestes cases per segona residència i l'arreglen i condicionen per poder-hi viure amb un mínim de comoditat.

El petit quadre que oferim a continuació ens emmarca les diferents problemàtiques d'aquests municipis tot comparantlos amb la globalitat de les respostes obtingudes:

	menys de 1.000 hat.		globalitat
Formes de convivència	Persones soles	54'8%	47'9%
	Deficients	35'3%	39'8%
Problemàtica econòmica	Manca recursos	25'6%	27'5%
	Feines eventuals	41%	38'6%
	Atur	25'6%	30'9%
Nivells culturals	Analfabetisme	60%	42'3%
	Inadaptació		
	Endarreriment		
	Manca d'escolaritat	40%	57'6%

Aquests són els aspectes més remarcables i que pensem que cal accentuar en el context dels munipis que ens ocupa. Crec molt necessari aportar aquí algunes de les observacions que els realitzadors de l'enquesta han afegit a les dades que se'ls ha demanat.

Molts d'ells ens diuen textualment que en aquests pobles «no existeixen conflictes ni carències remarcables». Concretament en un dels municipis més grans se'ns diu textualment que no existeix problemàtica. Això contradiu el que altres informants ens diuen que «en aquests pobles les problemàtiques queden dissimulades i amagades». La realitat de les dades anteriorment analitzades ens demostra clarament que la problemàtica existeix. Moltes vegades la rutina quotidiana ens amaga la realitat de moltes situacions que per habituals que siguin no deixen, per aquests motiu d'ésser un problema greu. Així s'expressen alguns quan diuen que:

— «si les necessitats econòmiques no són molt greus, sí que són greus les deficiències i mancances culturals»

— «El problema de les persones velles, malaltes i soles, és realment un problema molt greu»

— «La manca total d'equipaments i serveis manté les persones d'aquests pobles en unes autèntiques situacions de marginació»

— «Els pocs diners que tenen les persones se'ls gasten en el joc i l'alcohol»

Les parròquies que han contestat l'enquesta responen als municipis que tot seguit enumerem:

— Sant Feliu Sasserra
— Montmaneu
— Rubió
— Jorba
— Argensola
— Sant Martí Sesgueioles
— Bellprat i Fillol
— Prats de Rei
— Castellolí
— Vilallonga de Ter
— Sta Maria de Corcó
— Ogassa

DISTRIBUCIÓ DE LES ENQUESTES CONTESTADES, SEGONS EL TAMANY DELS MUNICIPIS I PARRÒQUIES

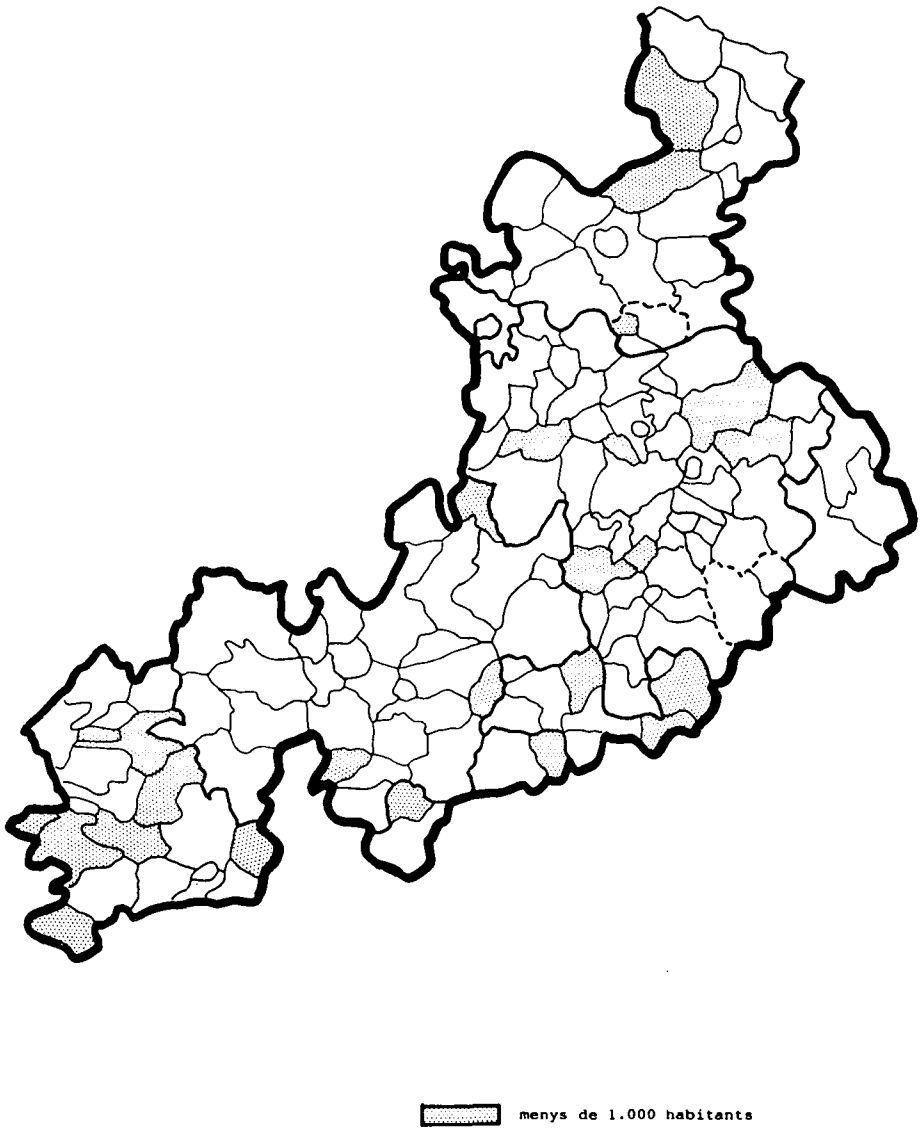

— Monistrol de Calders
— Gallifa
— Castellgalí
— Sta. Cecília de Voltregà
— Tavertet
— La Farga de Bebié
— Montmany-Figaró
— Tagamanent
— Montesquiu
— Malla
— Muntanyola
— Gurb
— Castellcir

3.3.2.- Els municipis de mil a 5.000 habitants

L'enquesta l'han contestada el 55'3% dels municipis del Bisbat de Vic que tenen aquest dimensionat de població. A partir de les observacions que els mateixos informants ens fan arribar, es constata la diferència substancial entre aquesta tipologia de municipis i els contemplats anteriorment.

L'esquema de ruralitat total que trobàvem en els primers queda trencat plenament. La seva situació en el territori ha permès que molta gent de ciutat hagi escollit aquests llocs per pasar-hi els caps de setmana. Normalment es tracta de nuclis de població molt compactats, fet que no exclou la pagesia que viu dins el terme municipal apartada del nucli de població, però hi ha una xarxa viària mínimament correcta que els permet de traslladar-se fàcilment.

Són municipis en què pots trobar amb molta facilitat el casc antic, els barris nous, la pagesia escampada i les zones residencials. Precisament per la seva ubicació geogràfica i per la influència de les vies de comunicació són municipis que han acollit la implantació de les indústries, però que a partir del 1973, moltes d'elles han entrat en crisi, creant la problemàtica que això comporta; reducció de personal (alguna empresa ha pasat de 250 a 40 treballadors), necessitat de marxar del poble per trobar un nou treball, etc. Molts dels veins d'aquests pobles han jugat el doble paper de treballar a la indústria sense deixar el conreu de les seves terres, encara que això no els hagi suposat un gran negoci, però sí que els permetia disposar d'uns productes sense necessitat de comprar-los.

Es constata que molta part de la gent que treballa en el món de la indústria ho fa fora del poble. Així com en uns municipis es palpa el fet anteriorment esmentat de la crisi de les indústries, alguns altres ens diuen que aquesta crisi ha provocat una renovació total de la tecnologia amb el consegüent rellançament i la creació de nous llocs de treball. En la comarca del Bages, les noves vies de comunicació han incidit (i incidiran) en tota aquesta perspectiva de futur. Situació que ara per ara no és constatable en altres comarques del Bisbat (Ripollès).

Aquesta paradoxa que en els aspectes econòmics reflecteixen els nostres informants d'uns pobles amb unes situacions més favorables al costat d'altres amb unes perspectives més desfavorables, es repeteix quan parlen dels equipaments i serveis. Els elements que fan que les situacions es repeteixin són normalment els mateixos;

la bona ubicació del municipi en una zona ben comunicada i amb una bona xarxa viària, situació molt a prop de la capital de comarca o d'una ciutat important. Quan aquests elements no es donen es fa palesa la manca de serveis, que pot anar des de residències per vells fins a locals per esplai o altres activitats. Segurament que l'embalum més considerable d'habitants fa que la majoria de mancances d'aquest tipus facin referència a les qüestions del lleure, i no tant als equipaments bàsics d'escola i salut, situació que no vol pas dir que l'assistència tant a nivell d'escolaritat com a nivell sanitari no tinguin també la seva problemàtica.

Seguint l'esquema ja establert i d'acord amb les pautes que han regit en la confecció i realització de l'enquesta, les situacions més clarament definitòries d'uns col·lectius amb risc de pobresa i marginació són els afectats per la situació econòmica. En els municipis de menys de mil habitants hem constatat que les formes de convivència era el més prioritari; aquí l'ordre s'inverteix.

Els gran blocs de problemes en els municipis d'aquesta població, i segons les dades que ens han facilitat els nostres informants té el següent ordre de prioritats:

PROBLEMES ECONÒMICS	24'3%	(global 25%)
FORMES DE CONVIVÈNCIA	22'6%	(global 22'3%)
PROBLEMES DE CONDUCTA	19'3%	(global 19'2%)
NIVELL CULTURAL	16'9%	(global 15'9%)
PROBLEMES D'HABITATGE	8'6%	(global 8'1%)
PROBLEMÀTICA DE LA DONA	8'2%	(global 9'4%)

Hem comentat ja anteriorment que dins el conjunt de problemàtica econòmica hi ha situacions difícils de diferenciar, com poden ésser manca de recursos econòmics, ingressos insuficients, etc.; per aquest motiu preferim donar els percentatges agrupant en un mateix concepte situacions que poden ésser molt semblants o quasi iguals.

El pes fort dels problemes econòmics recau sobre l'atur amb 30'6%. Recordem que en les observacions que els mateixos enquestats ens donaven, hi havia la constatació de les greus crisis que moltes indústries ubicades en aquests municipis han patit des del 1973. No hi ha dubte que una situació d'atur provoca la manca d'ingressos econòmics, o com a mínim uns ingressos del tot insuficients; en aquest concepte cal situar-hi el 28'8% dels problemes econòmics. Les feines eventuals o precàries que solament ajuden a mal viure, acumula el 27'1% dels problemes, i la mala administració dels pocs recursos el 13'5%.

Aquets índexs referents a les diferents situacions que generen problemàtica econòmica, tot i que es mantenen lleugerament inferiors als que trobem en les anàlisis de la totalitat de les enquestes, s'acosten ja al que podríem anomenar els índexs globals. El tipus de població que ens ocupa comporta ja que dins el mateix municipi es marquin unes zones diferenciades de les altres no solament per característiques físiques, sinó també perquè en uns llocs més que en els altres hi podem trobar la presència d'uns col·lectius afectats amb més gravetat per tots aquests problemes.

La segona situació generadora de marginació i pobresa per un col·lectiu important de població, és el que fa referència a les formes de convivència; el 22'6% dels problemes que ells creuen importants, venen donats o provocats per aquestes situacions. Com és de suposar també en aquests municipis el pes fort del problema recau en les persones grans i soles. Aquest grup acumula el 52'7% de tota la problemàtica

referent a les formes de convivència. Les disminucions acumulen el 38'1%, (23'6% les disminucions psíquiques i el 14'5% les disminucions físiques).

La presència dels anomenats «transeünts», també té una certa importància, el 5'4% en el context d'aquest tipus de problemàtica, però és impossible esbrinar si aquest transeünt és la persona que periòdicament passa demanant caritat, (els coneguts captaires dels nostres pobles) o bé té ja les connotacions típiques dels transeünts del món urbà.

Els col·lectius afectats per la problemàtica de conductes dites associals, té també un pes significatiu; el 19'3%. Les drogues, amb un 21'3%, l'alcoholisme amb un 27'6% i el joc amb el 21'3%, són els aspectes considerats més problemàtics. Entre els tres acumulen el 70'2% de tota la problemàtica d'aquest tipus. Sense cap mena de dubte l'alcoholisme s'emporta el lideratge. En més d'una de les enquestes se'ns fa referència a la coincidència que existeix entre la joventut en atur, el consum de drogues i l'alcohol. Cal tenir molt present aquesta observació, ja que en pobles com els que ara estem contemplant, també es dóna aquesta situació. La delinqüència, en un 10'6% i la prostitució en un 8'5%, són altres de les realitats que els nostres informants donen com a preocupants.

Els aspectes culturals, la manca d'un cert nivell d'instrucció són també situacions que han generat i generen uns col·lectius que poden quedar cada cop més a la perifèria de la societat. L'analfabetisme en un 26'8% , ocupa el primer lloc.

Així com en els municipis de menys de 1.000 habitants, la manca d'escolaritat tenia una importància rellevant, aquesta situació es quasi inexistent en els municipis de mil a 5.000 habitants. En canvi l'endarreriment escolar, en un 19'5% i la inadaptació escolar en un 14'6% són dades molt significatives que amb molta facilitat poden ésser detonants de situacions marginals.

En aquest mateix bloc dels aspectes culturals, es situa la qüestió immigratòria com element susceptible de crear marginació. No cal repetir el que anteriorment hem dit de la diferència qualitativa que pot significar la immigració en un context de poble de dimensions reduïdes si es compara amb les connotacions que el mateix fet pot tenir en les grans conurbacions ciutadanes.

El que sí cal remarcar, ja que és una constant en moltes de les enquestes, és la presència de la immigració nordafricana i centrafricana. El 17'1% de les problemàtiques que fan referència a la qüestió cultural s'ubiquen en aquesta qüestió. Municipis com Sant Joan de les Abadesses entre d'altres constaten amb molta força l'existència del problema.

Els problemes que més sobresurten en la qüestió d'habitatge són: l'habitatge vell i insalubre amb un 47'5%, propi dels nuclis vells de població, els habitatges petits, 28'5%, i els desnonaments amb 14'2%. En algunes poblacions hi podem trobar les promocions d'habitatges oficials, que caldria veure si, com en molts d'altres llocs, aquí també han originat diferents tipus de problemàtica.

En darrer lloc hi trobem els problemes referents a la situació de la dona, que fan referència de manera quasi total a la dona separada o abandonada i amb fills; aquí s'acumulen el 55% de tota la problemàtica referent a la dona, que ha de patir els problemes de tot ordre que comporta la família monoparental. El fet, problemàtic o no, de la mare soltera, els nostres informants el constaten en un 40% dels casos. El 5% restant, és la dona maltractada, que segurament va acompanyat de situacions econòmiques o de conducta també problemàtiques.

Fent un intent d'inducció de les problemàtiques més significatives del col·lectiu de municipis analitzat, trobem que:

Problemàtica econòmica	Manca de recursos	
	Ingressos insuficients	28'8%
	(global 27'5%)	
	Atur	30'6%
	(global 30'9%)	
Convivència	Persones soles	
	Persones grans	52'7%
	(global 47'9%)	
Problemes de conducta	Alcohol i drogues	48'9%
	(global 42%)	
	joc	21'3%
	(global 15%)	
Nivell cultural	Analfabetisme	26'8%
	(global 42'3%)	
	Endarreriment escolar	
	Inadaptació escolar	34'1%
	(global 48'6%)	

Volem insistir, per evitar confusions o males interpretacions, que aquestes dades i percentatges no fan referència a un nombre de persones sinó al nivell o importància que els nostres informants donen a cada de les constatacions o impressions que tenen de la realitat que els envolta.

Els municipis de mil a 5.000 habitants que ens consta han respòs l'enquesta son els següents:

— Sta. Maria d'Oló
— Sant Quirze de Besora
— Taradell
— Calaf
— Prats de Lluçanès
— Olost
— Odena
— Calldetenes
— Sant Joan de les Abadesses
— Campdevànol
— Sant Feliu de Codines
— Moià
— Sant Hilari Sacalm
— Santa Eugènia de Berga
— Santa Maria de Corcó
— Aiguafreda
— Sant Fruitós de Bages
— Sant Pere de Torelló
— Sant Llorenç Savall
— Sant Martí de Tous
— Roda de Ter.

DISTRIBUCIÓ DE LES ENQUESTES CONTESTADES, SEGONS EL TAMANY DELS MUNICIPIS I PARRÒQUIES

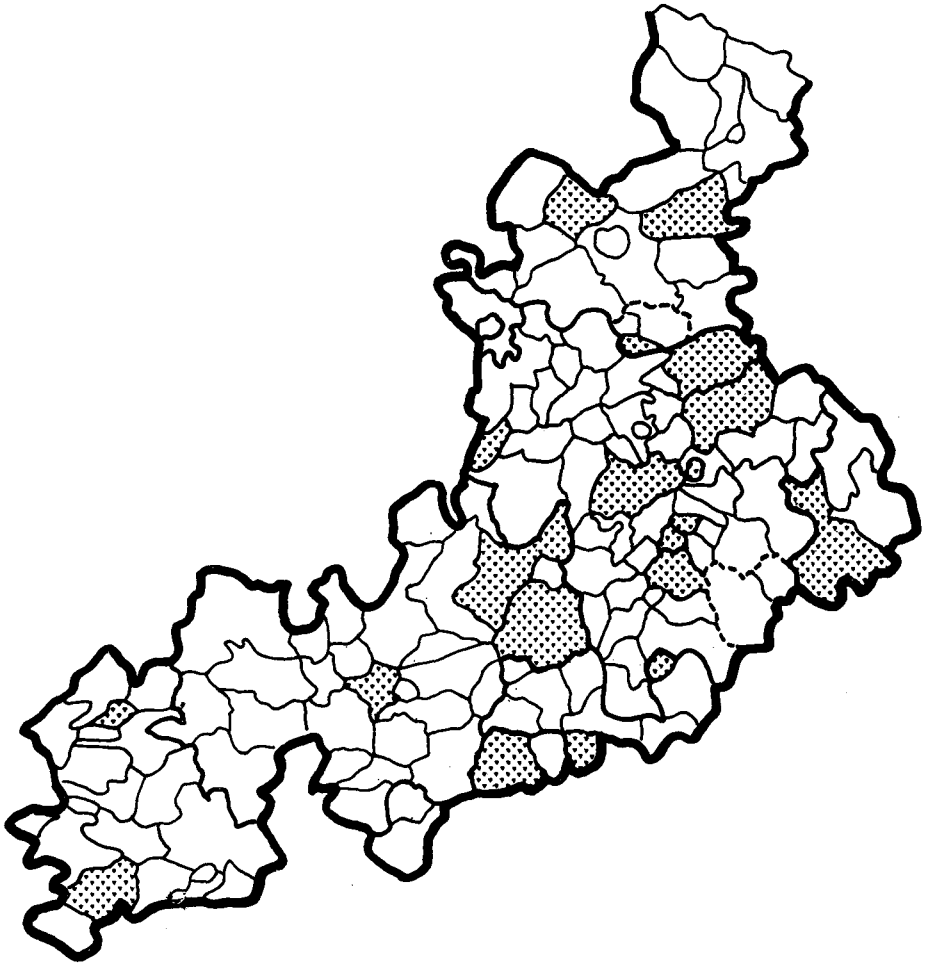

de 1.000 a 5.000 habitants

Malgrat que tots aquests municipis entren dins la categoria que hem establert a partir del seu nombre d'habitants, queda molt evident que les diferències entre cada un d'ells poden ésser molt notòries i essencials. No és en absolut el mateix parlar de Campdevànol, Sant Joan de les Abadesses, Odena,etc., que parlar de Sant Feliu de Codines, Sant Llorenç Savall... com també parlar de Roda de Ter.

En tota l'anàlisi anterior s'insinuava clarament que un tipus de problemàtica seria més propia d'uns municipis que han tingut, o tenen, la presència de la indústria i dels que estan més marcats per la presència dels residents de cap de setmana o bé que la seva gent malgrat treballar en el camp de la indústria, aquesta no esta precisament ubicada en el mateix municipi, i aquest fa solament la funció de residència.

Després de constatar els simptomes d'una realitat problemàtica que els mateixos informants ens han donat, són realment sorprenents algunes de les observacions que ens fan aquests mateixos informants. Dóna la sensació que la pobresa i la marginació formen part de la vida normal de la societat, ja que alguns dels nostres informants ens diuen:

— «No hi ha àrees conflictives o carencials. Les carències que s'observen son les pròpies del medi rural».

— «El control social i l'ajuda mútua eviten que la marginació sigui més forta».

Algun dels nostres informants apunta algun aspecte que ens pot mínimament apropar a la realitat no tan bonica.

— «Els nostres pobles estan mancats de molts tipus d'equipaments i serveis, i això obliga les persones a un constant desplaçament que moltes vegades no es a l'abast de tothom».

Aquesta és la imatge que a partir de l'anàlisi de les dades hem pogut elaborar dels municipis de mil a 5.000 habitants.

3.3.3.- Els municipis de cinc a 10.000 Habitants

Si tenim presents les dades elaborades en el primer capítol d'aquest informe sobre les dades demogràfiques del Bisbat, recordarem que els municipis que acumulen el major nombre de població són els menys nombrosos. Aquesta característica es comença a fer evident a partir de la tipologia que ara ens ocupa. Els municipis de cinc a 10.000 habitants que han contestat l'enquesta son 6, el 75% de tots els que hi ha en el Bisbat amb aquest nombre d'habitants.

El canvi qualitatiu que això suposa quant al medi on es situa la problemàtica, demana una lectura diferent de la mateixa.

Seguint l'ordre de prioritats, aquests municipis situen la problemàtica detectada de la següent manera:

— PROBLEMÀTICA ECONÒMICA	24'7%	(global 25%)
— PROBLEMES DE CONDUCTA	22'7%	(global 19'2%)
— FORMES DE CONVIVÈNCIA	18%	(global 22'3%)
— NIVELLS D'INSTRUCCIÓ	18%	(global 15'9%)
— PROBLEMÀTICA DE LA DONA	9'3%	(global 9'4%)
— PROBLEMES D'HABITATGE.....	7'3%	(global 8'1%)

La prioritat de la problemàtica econòmica és una constant en quasi totes i cadascuna de les tipologies que fins ara hem contemplat. Però el que varia són els aspectes concrets on aquesta problemàtica econòmica es situa. En la tipologia de municipis que ara ens ocupa, la problemàtica econòmica es centra primordialment en la qüestió de l'atur amb un índex del 37'8%. La manca de recursos o ingressos insuficients ocupa el segon lloc amb un 24'3%, i el treball precari o la feina eventual amb 23'3%. Hem repetit contínuament que atur, manca de recursos econòmics,etc., són aspectes diferents d'una mateixa realitat, difícilment separables. Quan els nostres informants aprecien la problemàtica de l'atur amb uns índexs tan elevats, podem suposar que la resta de problemes, malgrat aparèixer amb no tanta rellevància, són també forts.

La segona problemàtica detectada és la que fa referència a les formes de conducta. En cap de les tipologies fins ara analitzades apareixia aquesta qüestió amb un pes tant important. El canvi qualitatiu que anteriorment esmentàvem comença a fer-se notar.

Entre els diferents aspectes contemplats com a problemàtics, sobresurt també l'alcoholisme amb el 20'6%, les drogues amb el 17'6% , i amb el mateix percentatge s'hi situen les conductes delinqüencials. Aquests tres aspectes acumulen ja el 55'8% d'aquests tipus de problemes. No seria desafortunat un coneixemnt més seriós de la relació entre l'atur, nombre de bars existents en les poblacions, utilització dels mateixos etc. Com també seria bo conèixer la relació existent en aquestes poblacions entre droga i delinqüència.

Es també en aquest tipus de municipis que ens apareixen per primera vegada uns percentatges importants, 14'7%, que fan referència a la problemàtica creada per les persones que han passat o són encara a la presó.

Si tenim com a punt de referència els municipis considerats anteriorment, els percentatges del joc baixen, 11'8%, i els de la prostitució, amb el mateix índex que el joc, es situa a uns nivells de certa importància.

Volem recordar, amb el perill de fer-nos pesats, que, quan donem aquests percentatges, no fem cap alusió a un nombre de persones. Unicament al pes que dins el context global de cadascuna de les problemàtiques tenen uns o altres aspectes.

Les formes de convivència i els aspectes culturals, es situen ambdós en el tercer lloc amb un 18%, dins el context global de les problemàtiques considerades.

Les persones soles i les persones grans soles, amb un 44'4% i les disminucions (físiques, 22'2%, psíquiques 22'2%) amb el mateix percentatge acaparen la quasi totalitat dels problemes. Curiosament, els transeünts que en altres tipologies semblaven mantenir una certa importància, aquí són quasi inexistents.

Els nivells culturals o d'instrucció queden centrats en l'endarreriment i la inadaptació escolar; 37% de la problemàtica. L'analfabetisme queda situat en un 25'9%. La manca d'escolaritat no és considerada com un problema pels nostres informants, cosa que no vol dir que tots els nens d'aquestes poblacions asisteixin regularment a l'escola.

Dins el context d'aquests aspectes culturals, la immigració i la presència de les minories ètniques queda situat també a primer terme amb un 37%.

Els aspectes fins ara considerats van dibuixant un col·lectiu molt definit, més si tenim en compte que són un tipus de municipis amb una configuració ja pròpiament urbana i que poden acumular els problemes típics que generen aquestes situacions.

La problemàtica de la dona segueix la mateixa tònica que en les tipologies anteriors, però el maltractament comença ja a tenir una certa importància. El 28'6% d'aquesta problemàtica es centra en els maltractes. La qüestió de les mares solteres i la dona abandonada o separada amb fills, tenen un coeficient del 35'7% cada una.

Curiosament la problemàtica de l'habitatge ocupa el darrer lloc. El fet de tractar-se de poblacions fetes en els darrers anys, no ha donat temps a calibrar suficientment el que suposa una autoconstrucció, o bé també l'adquisició d'un habitatge que hipoteca un pagament que pot durar molts anys.

Els munipis d'aquestes dimensions que han contestat l'enquesta són:

— Centelles
— Sant Joan de Vilatorrada
— Santa Margarida de Montbui
— Vilanova del Camí
— Tona
— Navarcles

Alguns d'aquests municipis, Sant Joan de Vilatorrada, Santa Margarida de Montbui i Vilanova del Camí, ja sobresortien quan portàvem a terme l'anàlisi demogràfica. Són els que concentren la població jove del Bisbat. No en va les enquestes reflecteixen un tipus de problemàtica molt pròpia d'aquest tipus de poblacions. Les observacions dels mateixos informants són potser més aclaridores que les mateixes dades anteriors.

— «L'economia submergida és la forma habitual de malguanyar-se algun diner».
— «Són pobles que s'han fet a partir de les allaus immigratòries dels anys 60».
— «Els baixos nivells culturals i d'instrucció, i les fortes taxes d'atur són els problemes més forts».
— «El fracàs escolar, la gran abundància de joves i adolescents sense alternativa de cap mena, aboquen cap a la delinqüència i al consum de la droga».
— «La presència dels nord-africans és la nova immigració».

3.3.4.- Els municipis de 10.000 a 25.000 habitants

Tenim informació del 100% dels municipis d'aquestes dimensions. Això podria fer pensar que la informació és exhaustiva i que és possible dibuixar de manera molt exacta, i quasi quantitativa el dimensionat dels col·lectius pobres i marginats d'aquestes viles. Les dificultats per procedir d'aquesta manera, han sigut suficiement explicades i esperem que hagin quedat el suficientment clarificades. El procés d'anàlisi serà el mateix que hem seguit en les altres tipologies, pero volem insistir en la qüestió del dimensionat de la població, ja que produeix un canvi en certa manera qualitatiu, ja que tant pel nombre de possibles afectats per la problemàtica com pel medi on aquests col·lectius viuen és diferent.

Els diferents blocs de les problemàtiques que l'enquesta plantejava, es situen en el seguent ordre de prioritats a partir del que els nostres informants ens han dit:

DISTRIBUCIÓ DE LES ENQUESTES CONTESTADES, SEGONS EL TAMANY DELS MUNICIPIS I PARRÒQUIES

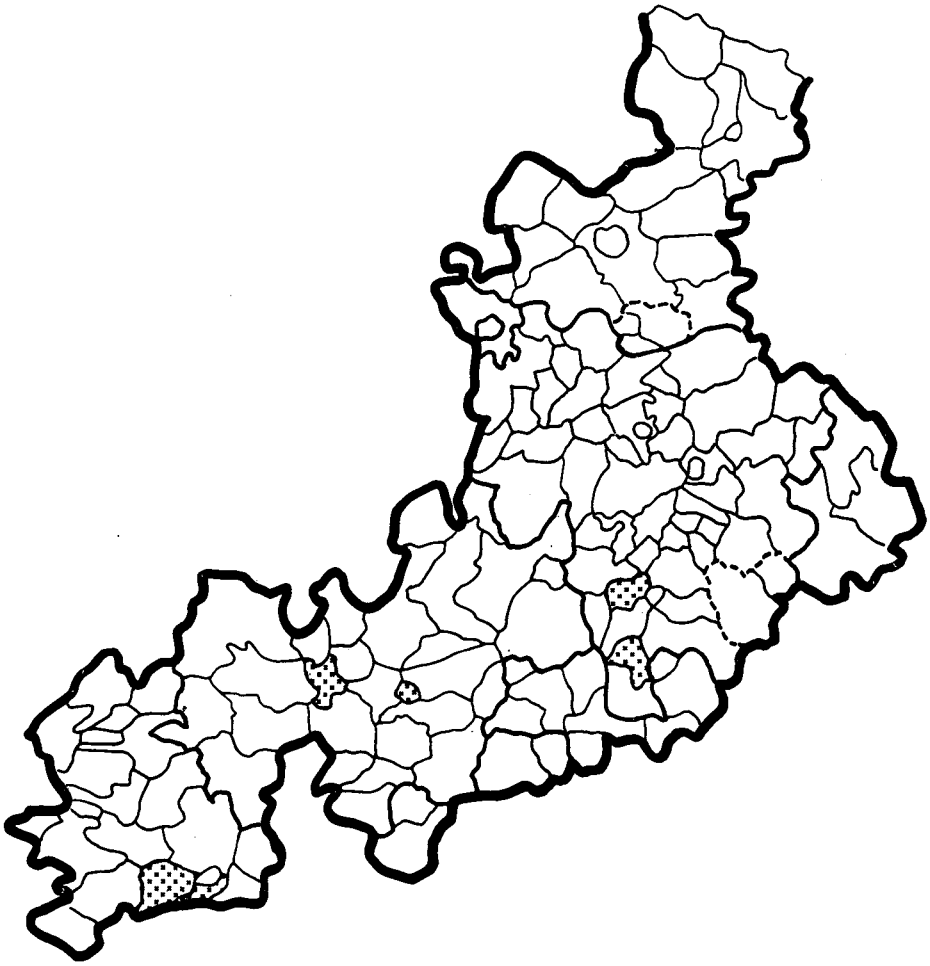

de 5.000 a 10.000 habitants

– PROBLEMÀTICA ECONÒMICA	26'2%	(global 25%)
– PROBLEMES DE CONDUCTA	19'6%	(global 19'2%)
– FORMES DE CONVIVÈNCIA	19'6%	(global 22'3%)
– NIVELLS CULTURALS	15'9%	(global 15'9%)
– PROBLEMÀTICA DE LA DONA	10'3%	(global 9'4%)
– PROBLEMES D'HABITATGE.....	8'4%	(global 8'1%)

A mesura que el dimensionat poblacional dels municipis es més important, les coincidències amb els percentatges que situen els blocs problemàtics segons un ordre de prioritats, s'apropen més. Això no vol dir que hagin forçosament de coincidir, pero sí que és un indicador de què qui marca les pautes són els municipis que acumulen la major part de població del bisbat; i per altra part també reflecteix les diferents problemàtiques que generen una vida i unes relacions socials diferents.

Dins el bloc de problemàtica econòmica, els aspectes que es presenten realment conflictius, malgrat que entre ells sempre van molt entrelligats, són simptomàtics d'uns tipus de població emmarcada dins el món del treball industrial, que és el que ha pagat fortament la crisi. El treball precari i eventual, amb el 28'6% , i l'atur amb el 28'5% són els aspectes que més sobresurten en el conjunt de la problemàtica econòmica. El que anys endarrera va suposar la creació de les indústries, llocs de treball estable, en els darrers anys s'ha convertit en atur o en llocs de treball precari i eventual. Forçosament això deriva a situacions de manca de recursos econòmics i amb ingressos totalemnt insuficients. Quan en la introducció parlàvem dels nous pobres, possiblement els podem trobar en aquestes poblacions on les indústries han fet fallida o bé han reduït dràsticament la seva plantilla de treballadors. Per moltes d'aquestes personesds'ha acabat la seguretat anterior que els permetia una vida humana mínimament digna.

En aquest apartat de la problemàtica econòmica volem remarcar també un índex que segons els nostres informants té una certa importància al respecte. Es la mala administració dels pocs recursos existents. Segons la informació rebuda, aquesta mala administració és la causa en un 17'8% dels problemes econòmics que pateix la població.

Pot semblar que tenir en compte aquest element suposa una censura i reprobació o acusació de les persones que administren malament els seus recursos. No es tracta tant de aprobar o repobrar, sinó de constatar que això es dóna i preguntarnos perquè es dóna. La nostra societat i els seus valors no ajuden massa al fet que les persones en situacions de mínims econòmics, sapiguen i aprenguin a administrar adequadament els seus recursos.

Els problemes originats per les formes de convivència i els problemes de conducta ocupen el segon lloc en l'ordre de prioritats establert. Els dos es situen en un 19'6% dels problemes detectats.

No és cap novetat que en la problemàtica originada per les formes de convivència, és la questió de les persones grans i soles la que acumula la major part de la problemàtica, un 46'6% de la problemàtica rau en aquest col·lectiu. L'altre aspecte es la qüestió de les disminucions, el 42'8%.

A diferència d'altres tipologies de municipis, els transeünts tenen aquí un relleu relativament important, 9'5%. Aquí sí que podem pensar ja amb tipus de transeünt, més proper al tipus del transeünt del món urbà.

Dins el bloc de problemàtiques de conducta, tornem a trobar com a capdavan-

tera la qüestió de l'alcoholisme, 23'8% de la problemàtica. Si hi afegim el 19% atribuït a la drogaddicció ens trobem que el 42'8% dels problemes queden acumulats en aquests dos elements. Es tracta realment d'uns problemes amb un fonament comú però amb connotacions socials i també econòmiques diferents.

A partir de les dades de què disposem sembla que hi ha una tendència a situar en el mateix sac la qüestió de les drogues i la qüestió de la delinqüència. Els nostres informants els hi donen, si tenim en compte els percentatges, el mateix pes a cada una. Les dues situacions es situen en el 19%, quant als problemes originats per les formes de conducta.

En la tipologia de municipis situats entre 5 i 10.000 habitants semblava insinuar-se una tendència a la baixa pel que fa a la problemàtica originada per l'addicció al joc, el que podia fer esperar que com més gran era la població, més disminuiria aquest problema. El fet és que en la tipologia de municipis que ens ocupa, aquest índex torna a pujar a un 19%. No sé si els nostres informants tenen en compte les famoses màquines de joc que es troben en tots i cada un dels racons dels bars dels nostres pobles i ciutats. No hi ha dubte que les connotacions del joc poden ésser, i són, diferents en un medi plenament rural i en un medi urbà, però els efectes que poden produir són realment molt semblants.

La presència de col·lectius afectats per les situacions de presó o ex-presidiaris té un pes del 9'5%, dins el conjunt d'aquest tipus de problemàtica, a l'igual que el fet de la prostitució.

Caldria conèixer fins a quin punt les problemàtiques que fan referència a conductes delictives (drogues, delinqüència) poden tenir alguna relació amb la problemàtica de l'atur dels joves, com també les problemàtiques de formes de convivència fins a quin punt queden afectades per la qüestió econòmica.

Els nivells culturals o d'instrucció ocupen el quart lloc, quant a situacions generadores de possibles col·lectius pobres i marginats. En el context global de les problemàtiques d'aquest tipus de municipis tenen un pes del 15'9%. De tots els aspectes considerats, la inadaptació escolar i l'endarreriment escolar són prioritaris, el 41'1% de la problemàtica té el seu origen en aquests aspectes concrets. Malgrat que ja ens hem habituat a què la inadaptació escolar i l'endarreriment escolar són «normals» en la nostra població jove i adolescent, no podem perdre de vista que són problemes que a més de donar feina a psicòlegs, sociòlegs i treballadors socials, estan generant uns col·lectius que continuaran alimentant els mons de la pobresa i marginació. Sovint estem parlant de la disminució de l'analfabetisme; caldria pensar si no està naixent també un nou tipus d'analfabetisme que ens el trobarem en un futur no gaire llunyà. Aquesta qüestió de l'analfabetisme en concret, el nostres informants el situen en un 23'5% en el conjunt de la problemàtica originada a partir d'un baix nivell cultural o d'instrucció.

Es important remarcar que una de les constatacions que es fan és la manca d'escolaritat; l'índex és només d'un 5'9%, però cal tenir-lo en compte. Es tracta de manca de places escolars, o d'absentisme escolar?. Les dues possibilitats són importants i prou greus com perquè les poquem oblidar.

La problemàtica cultural provocada pel fet immigratori, és també remarcable, amb un pes del 17'6%. També la qüestió de les minories ètniques, amb 11'8%, és constatada pels nostres informants com a una realitat amb possibilitats generadores de pobresa i marginació. Cal tenir en compte que tot i tractar-se d'un mateix fenomen, la immigració, les problemàtiques i situacions que va provocar la immigració

dels anys 60, són plenament diferents de les que la nova immigració de les minories ètniques està ja provocant.

La problemàtica referent a la dona és considerada més important, a nivell general de problemes constatats, que el que es refereix a l'habitatge. Dins el context d'aquesta problemàtica, els aspectes referents a les mares solteres i a la dona maltractada ocupen els primers llocs, amb 36'4% cada un d'ells. La qüestió de la dona separada o abandonada i amb fills queda situada en tercer lloc amb un 27'3%.

Sigui per desconeixement del problema, sigui per altres motius, no apareixen problemes de desnonaments d'habitatge, de barraquisme o d'hostatge en pensions.

Els problemes d'habitatge es reparteixen en situacions de vivenda ruïnosa, insalubre o de dimensions molt reduïdes i que provoquen l'amuntegament. Es molt possible que poblacions de la dimensió que considerem, tinguin un casc antic ja deteriorat i envellit, amb lloguers baixos fins que s'hi portin a terme les actuacions rehabilitadores, i que acullin la població amb menys recursos econòmics.

Centrant i concretant les problemàtiques més sobresortints que els nostres informants han constatat en aquesta tipologia de municipis ens trobem el quadre seguënt:

Problemàtica econòmica:		
Feina eventual		
Treball precari	28'6%	(global 28'6%)
Atur	28'5%	(global 30'9%)
Manca de recursos		
Ingrés insuficient	24'9%	(global 27'5%)
Formes de convivència:		
Persones soles		
Persones grans soles	46'6%	(global 47'9%)
Disminucions	42'8%	(global 39'8%)
Nivells culturals:		
Endarreriment escolar		
Inadaptació escolar	41'1%	(global 31'1%)
Manca d'escolaritat	5'9%	(global 6%)
Analfabetisme	23'5%	(global 27'7%)
Problemes de conducta:		
Alcoholisme i drogues	42'8%	(global 42%)
Delinqüència	19%	(global 15%)

Els municipis del Bisbat de Vic que tenen entre deu i 25.000 habitants i que han contestat l'enquesta són:

— Ripoll
— Manlleu
— Torelló.

Curiosament, els nostres informants no han sigut gens explícits en observacions i s'han ajustat a contestar les preguntes que se'ls feien o, millor dit, a exposar les seves reflexions sobre les qüestions que se'ls plantejaven.

DISTRIBUCIÓ DE LES ENQUESTES CONTESTADES, SEGONS EL TAMANY DELS MUNICIPIS I PARRÒQUIES

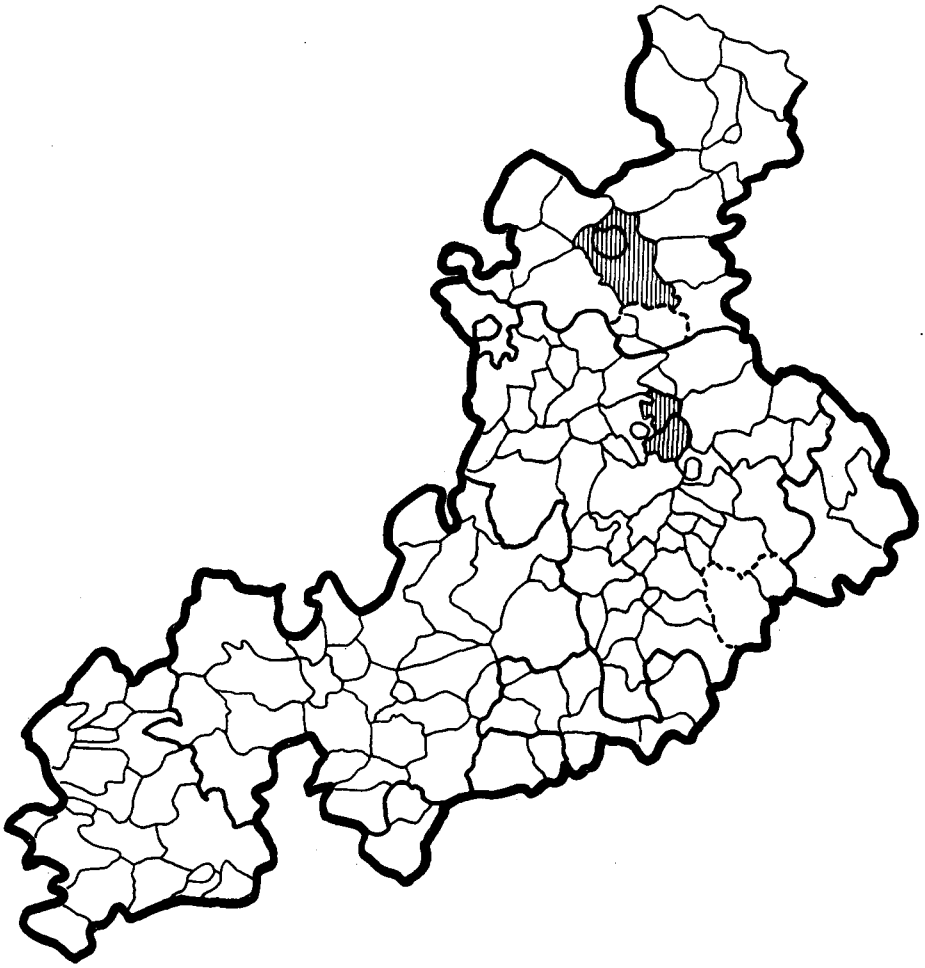

de 10.000 a 25.000 habitants

Hi ha una realitat que sí cal esmentar i que ells ens diuen. Molts d'aquests municipis varen experimentar una expansió notable en els anys 50, 60,i 70. Els anys que es van iniciar els «planes de desarrollo», amb les notables allaus immigratòries que això va suposar. Per altra part, cal també tenir present que aquests municipis ja estaven consolidats en la seva dinàmica industrial des de molts anys enrera.

El que les immigracions dels anys 60-70 va suposar, va ésser l'ocupació de terrenys agrícoles per la construcció de nous habitatges de promoció pública o d'autoconstrucció.

El que sí ens remarquen sensiblement és la presència de la nova immigració de nord-africans i africans en general.

3.3.5.- Els municipis de més de 25.000 habitants.

Recordem que els tres únics municipis del Bisbat de Vic que tenen més de 25.000 habitants, són les tres capitals de les comarques de l'Anoia, Bages i Osona, i que aquests tres municipis concentren més del 40% de la població del Bisbat. Aquesta característica ens pot ja ajudar a comprendre que aquests municipis són els que poden presentar més situacions de pobresa i marginació, però a la vegada ens poden també passar més desapercebudes. No en va, la vida de ciutat et permet un anonimat que t'allibera d'un cert control social, però també et desconnecta de tot el que passa al teu voltant.

Segurament que aquesta situació de grans concentracions de població ens exigiria també una concreció en l'anàlisi de la diferent problemàtica; no ens referim a una concreció dels problemes sinó més aviat a una concreció de diferents àrees geogràfiques dins de la ciutat.

Les dificultats ja explicades en la introducció d'aquest capítol referent a les enquestes no ens permet portar a terme aquesta sectorització, malgrat que hagin sigut les diferents parròquies de la ciutat les que ens han contestat.

Seguint les pautes establertes en la mateixa enquesta, en aquesta tipologia de municipis ens trobem les diferents problemàtiques prioritzades de la manera següent:

PROBLEMÁTICA ECONÓMICA	24'8%	(global 25%)
PROBLEMES DE CONDUCTA	20'4%	(global 19'2%)
FORMES DE CONVIVÈNCIA	19'9%	(global 22'3%)
NIVELLS D'INSTRUCCIÓ	15'6%	(global 15'9%)
PROBLEMÀTICA DE LA DONA	10'2%	(global 9'4%)
PROBLEMES D'HABITATGE	9%	(global 8'1%)

La tendència que a partir dels municipis de més de 5.000 habitants s'insinuava de cara a establir un cert ordre de prioritats, ens pot servir d'indicador per la ubicació d'un tipus de problemàtica a partir de la concentració o dispersió dels habitants. A tot arreu hi hem trobat de tot però no a tot arreu ho hem trobat amb el mateix ordre de prioritats. Les circumstàncies concretes fan que un mateix problema adquireixi dimensions diferents; el tipus de vida que exigeix viure a la ciutat posa per damunt certes carències que en altres llocs passen a segon terme.

La problemàtica econòmica que és prioritària en aquests grans municipis, estableix també un cert ordre quan fa referència als diferents aspectes en què aquesta problemàtica es concreta. L'atur, com hem vist també en els darrers municipis amb un col·lectiu de població respectable, ocupa el primer lloc com aspecte detonador de problemàtica econòmica; 30'3% d'aquests tipus de problemes són detectats o provocats per aquesta situació. Lògicament l'atur provoca o, millor dit, comporta una manca de recursos econòmics que no permet cobrir necessitats, aquest aspecte és valorat pels nostres informants amb un índex del 28'4%. Les feines precàries o eventuals són valorades en un 26'4%, en el context dels diferents aspectes detonants de què existeix una problemàtica econòmica en uns col·lectius concrets de la població.

La mala administració també té un cert pes, segons l'opinió dels informants, en el fet que les persones tinguin problemes econòmics; en un 12'7% dels problemes econòmics, els nostres informants creuen que aquest és l'aspecte més rellevant.

Els problemes provinents de formes de conducta associals i provocadores de marginació queden clarament situades en segon lloc. No es aquí el lloc més adient per teoritzr sobre aquesta realitat que hem trobada clarament detectada en la tipologia de municipis entre 5 i 10.000 habitants, i d'una manera més clara que en els municipis entre 10.000 i 25.000 habitants. Si tenim present de quins municipis es tractava (Sta. Margarida de Montbui, Vilanova del Camí, Sant Joan de Vilatorrada...) ens adonarem que es tracta més dels suburbis de la capital de comarca que no pas de municipis amb una entitat propia i definida com poden ésser Manlleu, Ripoll i Torelló. En els municipis petits o mitjans el pes fort de les problemàtiques referents a la conducta pesaven molt en la qüestió de l'alcoholisme i menys en els altres aspectes que l'enquesta posava com a possibles. En els municipis més grans i en els que ara ens ocupen també l'alcoholisme té un pes important, però no tan fort. Es molt possible que el problema sigui tan o més accentuat i que adquireixi dimensions (com per exemple l'alcoholisme de les dones) del tot ignorades. El mateix podríem dir del joc.

L'alcoholisme i les drogues, conductes que creen una addicció molt forta, tenen un índex del 38'6% sobre tots els problemes originats per les conductes associals. La delinqüència el 15'4%, i molts dels nostres informants asseguren, o almenys ho afirmen , que els fets delictius venen provocats per l'addicció a la droga.

Lògicament, tractant-se de ciutats, el fet de la prostitució és constatable i remarcable: el 16'7%. Dic el fet de la prostitució, ja que caldria aclarir si la problemàtica es situa en el fet mateix de la prostitució, en les persones que es prostitueixen o bé amb els usuaris d'aquests serveis.

Les persones que pels seus delictes, són o han estat en mans de la justícia, també tenen un pes rellevant, 10'7%. En aquest mateix índex s'hi inclou un aspecte, que per ell mateix és difícil de catalogar, com és el de «les persones inestables».

El joc, tot i que és abundant i el tenim a tot arreu, només es considera problemàtic en un 9'5%. Seria bo de saber quantes persones, tant homes com dones, deixen molta part dels seus pocs recursos econòmics tot provant la sort d'ésser rics.

La problemàtica referent a les formes de convivència és considerada en tercer lloc, com a situacions possibles defmarginació i pobresa. Dins el conjunt dels diferents aspectes considerats com possiblement problemàtics, trobem que el primer lloc l'ocupen les situacions de disminució tan psíquiques com físiques; el 41'4% de la problemàtica originada per les formes de convivència recau en aquesta qüestió.

Les possibilitats que el disminuït, sigui quina sigui la seva disminució, es trobi més marginat, augmenten quan les dimensions de la població s'engrandeixen. La dinàmica de les relacions socials que estableix la ciutat, no és gens favorable a la integració de les persones discapacitades. Això queda agreujat quant a la manca de capacitat física o psíquica s'hi afegeix la manca de recursos econòmics que priven l'accés als equipaments o serveis especials.

La situació de les persones soles, que en altres circumstàncies era captada com la més important, ocupa el segon lloc en els municipis que estem analitzant. La diferència és solament d'un punt per sota l'índex atribuït a les disminucions, el 40'4%. Es molt possible que l'existència de serveis i equipaments per la gent gran en les ciutats faciliti una lectura més normalitzada de la situació d'aquestes persones. Però al pensar també que les situacions més pobres i marginals poden quedar molt ben amagades i dissimulades en l'anonimat de les ciutats o poblacions de dimensions mínimament grans.

La presència dels transeünt també és molt més notòria en aquests ambients urbans que en les poblacions on tothom està més o menys controlat. Els que podríem dir pobres itinerants i que el seu estil de vida es ésser transeünts, té un índex de l'11% dins el conjunt de problemàtiques originada per les formes de convivència.

Els problemes que els baixos nivells d'instrucció o els diferents nivells culturals poden originar es concretitzen, segons els resultas de les enquestes, en els següents aspectes concrets.

Si es tenen en compte els nivells d'instrucció, la inadaptació escolar i l'enderreriment ocupen el primer lloc amb el 30'2%. Podem preveure que és en aquestes situacions on s'hi va incubant l'analfabetisme del futur imminent. Pel que respecta a col·lectius ja analfabets, i que aquesta mancança els produeix marginació, és valorat en un 25%.

La manca d'escolaritat que normalment no era present en les poblacionas de dimensions reduïdes, creix també a mesura que creix la mida de la població. El 7'8% que els nostres informants donen a aquest element com a possible símptoma de pobresa i marginació n'és un exemple. Quins són els infants que no van a l'escola, o que no estan escolaritzats?. Quins sons els motius pels que es dóna aquesta situació?. Es problema de les famílies? Es problema econòmic? Es manca d'equipaments escolars?. La qüestió queda sobre la taula, sense dir quants són ni perquè passa això. El que sembla constatar-se és l'existència d'un col·lectiu respectable que no rep cap tipus d'instrucció.

Es important la percepció que els nostres informants tenen de la possible problemàtica originada per la pertinença a minories ètniques. Aquesta queda quasi en la seva totalitat centrada amb els marroquís o nord-africans i els africans propiament dits. L'índex d'aquest aspecte en el context global dels problemes culturals o nivells d'instrucció, és del 21'9%. Es la primera vegada que aquest aspecte té un pes tan fort. La problemàtica que pot tenir el seu origen en el fet migratori viscut a Catalunya en la dècada dels anys 60 i 70, amb el 14'1%, queda molt per sota, quant a importància, de la que pot representaar la de les minories ètniques. Es aquest un problema del qual tothom en parla però que ningú coneix en la seva dimensió i en la seva realitat.

La problemàtica referent a la dona, té una vessant molt clara en els municipis d'aquest dimensionat poblacional; la dona separada o abandonada i amb fills, amb el 42'8% de tota la problemàtica referent a la dona. Són les famílies dites «monopa-

rentals» i que avui dia són cada vegada més abundants. Les dificultats econòmiques, i de molts altres aspectes que aquesta situació pot generar, cal tenir-les en compte a l'hora de pensar en qualsevol programa integrador.

Les mares solteres, amb 33'3%, és el segon punt que les enquestes reflecteixen com a problemàtic. Pot ésser molt semblant a la situació de les dones abandonades i amb fills, però, per altra part, pot tenir unes vessants totalment diferents, com per exemple, les noies adolescents mares solteres, que segons ens diuen els mitjans d'informació, són cada dia més nombroses.

El maltractament de la dona, tot i que és considerat en tercer terme, també manté un percentatge relativament important: 23'8%. En molts casos, la situació de la dona abandonada o separada i amb fills, pot ésser una conseqüència de situacions anteriors de maltractament.

Hem repetit moltes vegades la impossibilitat de destriar i quantificar la problemàtica, per motius que neixen del mateix plantejament de l'enquesta; aquest pot ésser un exemple, entre molts d'altres que podrien sortir. El que sí cal remarcar són les múltiples situacions que van sortint i que demanen un aprofundiment per detectar realment què hi ha darrera tot això que es va intuint en tot el llarg i ample del Bisbat de Vic.

El problema de l'habitatge, tal com era d'esperar, tot i que ocupa el darrer lloc, com en totes les tipologies que hem anat analitzant, presenta amb molta claredat les dues vessants: per una part els problemes dels que tenen habitatge (vivenda ruïnosa 27%, vivenda insalubre 24'3% i poc espai 27%), que representa el 78'3% de tota la problemàtica referent a l'habitatge, i per altra part els problemes dels que no tenen habitatge, com per exemple els desnonaments amb el 8'1%, els que viuen en pensió 10'8% i els que viuen en barraques amb el 2'7%. Aquest aspecte dels que anomenem sense habitatge representa el 21'6% restant. Moltes vegades, quan veiem que els problemes greus no afecten la majoria, ens sembla que ja no són tant problema. Cal ésser molt lúcids i tenir molt clar que un habitatge digne és un dret reconegut per la Constitució i per a tots els ciutadans de l'Estat Espanyol.

He intentat relacionar tots i cada un d'aquests aspectes de les diferents problemàtiques que planteja l'enquesta amb les diferents parròquies de cada una de les ciutats, a fi de detectar diferències més o menys notables segons fos la ubicació de la parròquia. Tal com estan contestades les enquestes no és possible portar a terme aquesta anàlisi, però a ningú no se li escapa que aquestes ciutats amb uns nuclis antics i vells i amb uns barris marginals fruit de l'autoconstrucció o de les promocions públiques d'habitatge, accentuarà uns o altres problemes segons els tipus de població que acumula. A tot arreu hi ha de tot, però no a tot arreu els problemes tenen la mateixa qualitat ni quantitat.

Sintetitzant les dades i referint-les a la globalitat de l'univers analitzat oferim el quadre seguent:

— Problemàtica econòmica:

Atur	30'3%	(global 30'9%)
Manca de recursos	28'4%	(global 27'5%)
Feines eventuals	26'4%	(global 28'6%)

— Problemes de conducta:

Alcoholisme i drogues	36'8%	(global 42%)
Delinqüència-presos	26'1%	(global 24%)

— Formes de convivència:

Deficiències	41'4%	(global 39'8%)
Persones soles	40'4%	(global 47'9%)
Transeünts	11%	(global 8%)

— Nivells d'instrucció:

Inadaptació escolar		
Endarreriment	30'2%	(global 31'9%)
Analfabetisme	25%	(global 27'7%)
Minories ètniques	21'9%	(global 17'3%)

— Problemes habitatge:

Desnonaments		
Barraquisme		
Pensions	21'6%	(global 17'7%)

Les poblacions que formen aquest bloc de municipis són Vic, Manresa i Igualada.

Fins aquí les anàlisis descriptives dels resultats de les enquestes contestades, tenint en compte la mida poblacional dels municipis. Una aproximació a quines són les diferents problemàtiques que despunten en cada una de les tipologies ens les ha deixat força clares. Aquesta aproximació deixa, però, molts interrogants oberts de cara a conèixer i comprendre quina és en realitat la profunditat i la gravetat de la problemàtica i quin és també el col·lectiu realment afectat i a quins nivells. Com a mínim hem constatat que no podem quedar tranquils ni amagar, com es diu vulgarment, el cap sota l'ala. La realitat viscuda per nosaltres no ens deixa veure la majoria de vegades què hi ha darrera de tot el que ens sembla normal.

Aquest estudi té una finalitat operativa clara i definida. Es a partir d'aquesta perspectiva que s'ha d'entendre tota l'anàlisi que hem portat a terme anteriorment. Ens hem mogut a uns nivells molts generals i globals, no hem concretat quantitats de persones ni qualificat col·lectius concrets a partir de la problemàtica que patien, pero sí que han sortit uns indicadors prou vàlids per determinar posteriors plantejaments.

Si algú esperava fer la descoberta d'algun problema nou, és molt possible que tingui un desengany. Els problemes socials fa molts anys que més o menys tenen sempre les mateixes arrels. La novetat no consisteix tant en l'aparició d'un problema desconegut com en la manera de patir-lo a causa dels canvis que es van succeint en la societat, i en els nous col·lectius pobres que aquests mateixos canvis van generant.

Afegim a continuació dos annexos. El primer són dos quadresresum de les dades anteriorment analitzades. Creiem que una visió global de les dades pot ajudar a fer una síntesi de tot el que anteriorment hem comentat. El segon annex fa referència a unes dades extretes del «Mapa de la Pobresa a Catalunya» del Gabinet d'Estudis Socials sobre problemàtica a les comarques del Bisbat de Vic. L'aportació d'aquestes dades no només pot ajudar a emmarcar les dades de les enquestes sinó que també, en alguns aspectes, les pot clarificar i concretar.

DISTRIBUCIÓ DE LES ENQUESTES CONTESTADES, SEGONS EL TAMANY DELS MUNICIPIS I PARRÒQUIES

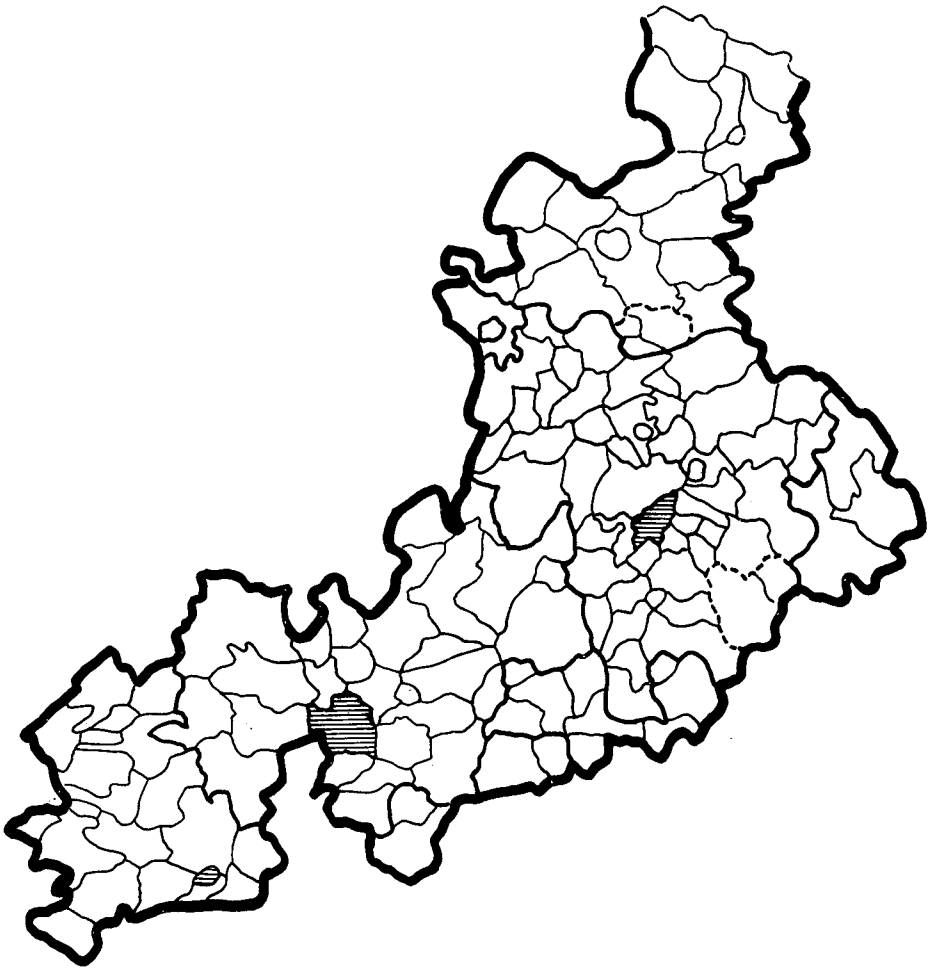

més de 25.000 habitants

Annex 1 - Quadres-resum de les dades de les enquestes

	Formes convivència	Cultura	Econòmics	Vivenda	Conducta	Dona	%
Municipis de -de 1.000 ha.	34'2	13'4	26'2	5'4	12'1	8'7	100
Municipis de mil a 5.000	22'6	16'9	24'3	8'6	19'3	8'2	100
Municipis de 5 a 10.000	18'	18'	24'7	7'3	22'7	9'3	100
Municipis de 10 a 25.000	19'6	15'9	26'2	8'4	19'6	10'3	100
Municipis de més de 25.000	19'9	15'6	24'8	9'	20'4	10'2	100
Global	22'3	15'9	25'	8'1	19'2	9'4	100

En els quadres següents desglosarem cada una de les problemàtiques en els diferents aspectes que eren considerats en les enquestes

	P. Soles	P. Grans	Trans.	D. Ment.	D. Fi.	Altres
Municipis de menys de 1.000	27'4	27'4	7'8	21'6	13'7	2'
Municipis de mil a 5.000	23'6	29'1	5'4	23'6	14'5	3'6
Municipis de 5 a 10.000	22'2	22'2	3'7	22'2	22'2	7'4
Municipis de 10 a 25.000	23'8	23'8	9'5	19'	23'8	—
Municipis de més de 25.000	20'7	20'7	11'	21'9	19'5	6'1
Global	23'3	24'6	8'	22'	17'8	4'2

En l'exposició dels quadres seguim l'ordre establert en les enquestes i no l'ordre de prioritats que hem establert en les anàlisis anteriors.

Nivells culturals

	Anal.	Ina. Esc.	Manca Es.	Endarr. E.	Inm.	M.Etn.
Municipis de - de 1.000	45'	5'	15'	10'	20'	5'
Municipis de mil a 5.000	26'8	14'6	2'4	19'5	19'5	17'1
Municipis de 5 a 10.000	25'9	18'5	18'5	18'5	18'5	18'5
Municipis de 10 a 25.000	23'5	23'5	5'9	17'6	17'6	11'8
Municipis de més de 25.000	25'	15'6	7'8	15'6	14'1	21'9
Global	27'8	15'4	5'9	16'6	17'1	17'1

Problemàtica econòmica

	Manca Recur.	Mala Adminis.	Treball Preca.	Atur
Municipis de 25'6	7'7de	26'2	25'6	1.000
Municipis de mil a 5.000	28'8	13'5	27'1	30'6
Municipis de 5 a 10.000	24'3	13'5	23'3	37'8
Municipis de 10 a 25.000	24'9	17'8	28'6	28'5
Municipis de més de 25.000	28'4	12'7	26'4	30'3
Global	27'5	12'8	28'6	30'9

Problemàtica vivenda

	V. Ruin.	V. Insal.	V. Peti.	Desn.	Barraca.	Pensió
Municipis de - de 1.000	37'5	37'5	25'	—	—	—
Municipis de mil a 5.000	19'	28'5	28'5	14'2	4'8	4'8
Municipis de 5 a 10.000	27'3	36'4	18'2	—	9'1	9'1
Municipis de 10 a 25.000	33'3	33'3	33'3	—	—	—
Municipis de més de 25.000	27'	24'3	27'	8'1	2'7	10'8
Global	27'1	28'2	27'1	7'1	3'5	7'1

Problemàtica de conducta

	Drog.	Delinqüèn.	Presó.	Alcohol.	Prostit.	Joc.
Municipis de - de 1.000	16'6	11'1	—	27'7	—	22'2
Municipis de mil a 5.000	21'3	10'6	4'2	27'6	8'5	21'3
Municipis de 5 a 10.000	17'6	17'6	14'7	20'6	11'8	11'8
Municipis de 10 a 25.000	19'	19'	9'5	23'8	9'5	19'
Municipis de més de 25.000	17'8	15'4	10'7	19'	16'7	9'5
Global	19'	15'	9'	23'	10'	15'

Problemàtica de la dona

Municipis de - de 1.000	15'4	—	84'6
Municipis de mil a 5.000	40'	5'	55'
Municipis de 5 a 10.000	35'7	28'6	35'7
Municipis de 10 a 25.000	36'4	36'4	27'3
Municipis de més de 25.000	33'3	23'8	42'8
Global	33'	19'	48'

Annex 2 - Dades del Mapa de la Pobresa a Catalunya

Les dades que donem a continuació son extretes del «Mapa de la Pobresa a Catalunya» que el Gabinet d'Estudis Socials està portant a terme. Aquestes dades son fruit de la consulta que el Gabinet va portar a terme durant l'any 1987 i que formen part de la primera part de l'estudi. Les consultes es varen fer a diferents centres de les comarques de Catalunya tant de dependència pública com privada.

Del Bisbat de Vic varen ésser consultats els centres següents:

- Càritas d'Igualada- Departament de Serveis Socials de l'Ajuntament d'Igualada
- Càritas de Manresa
- Ajuntament de Manresa
- Ajuntament de Torelló
- Ajuntamnet de Vic
- Càritas Interparroquial de Vic
- Ajuntament de Ripoll
- Tots aquests centres varen donar informació. Un altre centre consultat i que no va respondre és l'Ajuntament de Manlleu.

Les dades que oferim a continuació són les facilitades per aquests centres i elaborades pel Gabinet d'Estudis Socials.

El nombre global d'usuaris d'aquests centres, per comarques, ens ve donat en el quadre següent:

— Comarca	Anoia,	2 centres,	2.237 usuar,	2'86%	de	tota la	pobl.
— »	Bages,	2 »	, 1.699 »	, 1'13%	»	»	
— »	Osona,	4 »	, 2.614 »	, 2'34	»	»	
— »	Ripoll,	1 »	, 829 »	, 2'58	»	»	

Si tenim en compte els diferents col·lectius que aquests centres han atès, les dades són les següents:

ANCIANS

El nombre d'ancians que ha sol·licitat ajuda, sigui del tipus que sigui, en els centres enquestats, durant l'any 1986, és el següent:

Comarca de l'Anoia	1.231 ancians	(12% sobre el total d'atesos)
Comarca del Bages	152 ancians	(0'7% sobre el total d'atesos)
Comarca d'Osona	155 ancians	(1'1% sobre el total d'atesos)
Comarca del Ripollès	61 ancians	(1'1% sobre el total d'atesos)

MENORS

Nombre de menors atesos, de 0 a 14 anys:

Comarca de l'Anoia	400	2'2%	de la pobl.	de 0-14 anys
Comarca del Bages	75	0'2%	»	»
Comarca d'Osona	225	0'9%	»	»
Comarca del Ripollès	29	0'5%	»	»

JOVES

Nombre de joves que han recorregut als centres, de 16-24 anys

Comarca de l'Anoia	148	3'9%	de tota la	població atesa
Comarca del Bages	42	1'1%	»	»
Comarca d'Osona	265	7'%	»	»
Comarca del Ripollès	5	0'1%	»	»

MINORIES ETNIQUES

Comarca de l'Anoia	57 persones
Comarca del Bages	140 persones
Comarca d'Osona	62 persones

JOVES

Possiblement aquest sigui un col·lectiu que per costum no acostumi a passar per els centres de Serveis Socials, depenguin de qui depenguin. Almenys aquesta és la imatge que moltes vegades en tenim.

Si pot servir com a punt de referència, donem les dades que consten en el «Mapa de la Pobresa a Catalunya», facilita «des pels centres anteriorment esmentats i que pertanyen al Bisbat de Vic.

Comarca de l'Anoia	148	de	16-24 anys
Comarca del Bages	42	»	»
Comarca d'Osona	265	»	»
Comarca del Ripollès	5	»	»

NUCLIS FAMILIARS

Les famílies necessitades que han acudit als centres enquestats ens venen expressades no pel nombre de famílies sinó pel total de persones que representen aquests nuclis familiars.

El nombre total de persones que aquests nuclis familiars representen en cada una de les comarques del Bisbat és el següent:

Comarca de l'Anoia	560 persones..	0'7%	pobl. de la	comarca
Comarca del Bages	976	» 0'6%	»	»
Comarca d'Osona	932	» 0'8%	»	»
Comarca del Ripollès	640	» 2' %	»	»

EL PROBLEMA DE L'ATUR

De vegades un no sap si cal tractar l'atur com «un problema», o bé com un fet normalitzat que la nostra societat ja va acceptant amb tota normalitat. El que sí és una veritat ben real és que moltes persones han entrat en aquest món dels aturats i que les seves dificultats per viure són molt greus.

Les dades que oferim a continuació són bàsicament extretes del Mapa de la Pobresa que ha utilitzat les fonts del INEM. Han sigut contrastades amb les que nosaltres teníem, també extretes del INEM i d'estudis que algun sindicat ha portat a terme en alguna de les comarques del Bisbat. Totes elles coincidien i per aquest motiu n'oferim el resum ja elaborat en el Mapa de la Pobresa a Catalunya. Les dades sobre l'atur estan sempre en una constant oscil·lació, i per això cal donar-hi el valor que tenen i prou. A més, les dades fredes mai no ens reflectiran els problemes que hi ha al darrera.

Segons les fonts anteriorment esmentades, les dades referents a l'atur en els inicis de l'any 1987 en les diferents comarques del Bisbat són les següents:

Percentatge d'aturats sobre el total de la població activa.

Comarca de l'Anoia	17'4%
Comarca del Bages	19'9%
Comarca d'Osona	13'5%
Comarca Ripollès	14'3%

A la comarca del Ripollès cal tenir present que les dades que facilita l'INEM fan referència a Ripollès-Cerdanya.

Cobertura de l'atur

Comarca de l'Anoia	45'1%	dels aturats
Comarca del Bages	34'6%	»
Comarca d'Osona	38'9%	»
Comarca del Ripollès	56'6%	(aquest índex fa referència a la província de Girona en genral ja que les dades de l'INEM no estaven elaborades a nivell comarcal)

L'atur juvenil. Nombre d'aturats de menys de 25 anys.

Comarca de l'Anoia	2.192	19'6%	de joves	16-24 anys
Comarca del Bages	5.316	26'3%	»	»
Comarca d'Osona	2.563	16'4%	»	»
Comarca del Ripollès	807	14'7%	»	»

PRINCIPALS PROBLEMÀTIQUES PRESENTADES

Les principals problemàtiques que els diferents sectors anteriorment enumerats han presentat en els centres que els han acollit venen expressades per les prioritats següents:

Sector Vellesa:

— Problemes econòmics	45'7%
— » de salut	27'5%
— » d'habitatge	10'4%
— » de desnonament	0'7%
— Altres	15'7%

Sector infància-adolescència

— Problemes d'alimentació	26'1%
— » de desescolarització	19'5%
— Situació de risc	18' %
— Nens mal atesos	15'9%
— Altres	20'5%

Sector Joventut

— Formació	26'9%
— Problemes d'atur	23'9%
— » econòmics	12'9%
— Delinqüència	12'7%
— Drogodependència	11'1%
— Treball eventual	5'5%
— Altres	7' %

Les Famílies

— Problemes econòmics	40'6%
— » de l'atur	17'4%
— » de salut	15'6%
— » d'habitatge	10'5%
— Desnonaments	2'3%
— Altres	13'6%

Els aturats

— Problemes econòmics	39'9%
— Treball	23'1%
— Atur sense subsidi	17'9%
— Formació	5'4%
— Problemes de salut	5'2%
— » d'habitatge	3'6%
— Desnonaments	1'3%
— Altres	3'6%

Minories Etniques

— Problemes laborals	28'7%
— » d'habitatge	17'6%
— Formació	17'3%
— Problemes econòmics	14'8%
— Problemes de salut	12'7%
— Altres	8'9%

Tant les dades de les enquestes com les que hem ofert en aquests annexos ens deixen molt clar que, tal com deiem en la introducció, no es tracta senzillament que existeixen alguns problemes, sinó que la nostra societat és realment problemàtica, generadora de situacions en què sobreviure és realment difícil. Caldria veure fins a quin punt la població del Bisbat de Vic és conscient de l'existència de la pobresa en els seus pobles i ciutats.

4.- UNS COL·LECTIUS MOLT CONCRETS

En aquest darrer capítol ens aproparem a dos col·lectius molt concrets i determinats. Per una part, els pensionistes del FAS, i, per l'altra, el col·lectiu de persones que en els darrers vuit anys han passat per les Caritas de Vic, Manresa i Igualada. Són dos col·lectius molt diferents, però a la vegada significatius.

Les condicions exigides per tenir dret a la pensió FAS (17.200 ptes. mensuals) son un clar símptoma que es tracta de persones en situacions d'extrema pobresa i necessitat. Això no obsta perquè sigui veritat la dita popular de «feta la llei feta la trampa», i que, a més d'una persona, aquesta pensió li és útil per a les seves despeses supèrflues. Creiem que aquesta situació és cada vegada menys notòria i que les exigències són cada cop més rígides.

Els col·lectius de persones que passen per Caritas, tenen unes connotacions molt diferents. Per Caritas hi pot passar des de la persona que no sap on anar perquè li tramitin els papers necessaris per cobrar una pensió fins a les persones que han fet estil de vida el demanar caritat. En mig d'aquests dos extrems hi podem trobar moltes vegades les famílies i persones que no tenen res, que han fet tot el posible per sortir de la situació però que sols no poden. La problemàtica que la majoria de vegades s'amaga darrera la senzilla petició d'uns diners, és el coll d'ampolla que no permet ni facilita el camí d'una vida en normalitat.

No és d'estranyar que aquestes situacions condueixin a una normalització de la marginació i pobresa sense ànims ni ganes de sortir-ne. Hi ha uns moments en què aquesta situació encara deu ésser evitable, però quan es tanquen tots els camins, el més normal es fer-se client habitual de Caritas. En absolut volem negar la possibilitat de la «picaresca» que troba terreny abonat en la mal entesa caritat i beneficència de persones i institucions, però això no treu la possibilitat que, a partir d'un treball mínimament eficaç, moltes de les persones que avui dia es veuen abocades a situacions marginals, siguin capaces de refer la seva vida.

En el primer apartat d'aquest darrer capítol portarem a terme l'anàlisi de les dades dels pensionistes del FAS i, posteriorment, en un segon apartat, tindrem compte de les dades corresponents a les diferents Caritas del Bisbat.

4.1.- Els Beneficiaris del FAS

Les persones poden ésser beneficiaris del FAS tant per malaltia com per vellesa. Les condicions per una o altra possibilitat són diferents.

Per rebre la pensió FAS per vellesa cal omplir els següents requisits:

- Tenir 69 anys o més.
- Tenir uns ingressos econòmics inferiors a la pensió FAS.
- Que la renda per càpita familiar sigui inferior a 211.680 pta. anuals.
- No posseir cap propietat.

Els requisits per beneficiar-se del FAS malaltia són els següents:

- Que la renda per càpita familiar sigui inferior a l'import de la prestació per malaltia.
- Que el beneficiari no sigui titular de la S.S. per no desenvolupar una activitat laboral.

— Que no tingui dret a beneficiar-se d'altres ajuts anàlegs d'igual o superior quantia.
— Han d'estar compresos entre els 16 i 69 anys.
— Han de tenir un grau de disminució que va des del 65% per els compresos entre els 16 i 55 anys, i del 33% els majors de 65 anys.

Posteriorment entrarem en l'anàlisi de les dades que fan referència als beneficiaris del FAS residents dins l'àmbit geogràfic de la Diòcesi de Vic, però són il·lustratives les dades de l'anteriorment esmentat Mapa de la Pobresa a Catalunya de l'any 1986.

— Comarca de l'Anoia.....2'3% dels majors de 65 anys eren beneficiaris del FAS vellesa
— Comarca del Bages.....1'5% dels majors de 65 anys eren beneficiaris del FAS vellesa.
— Comarca d'Osona.....2'9% de la població major de 65 anys eren beneficiaris del FAS vellesa.
— Comarca del Ripollès....1'3% de la població major de 65 anys eren beneficiaris del FAS vellesa.

Aquestes dades han sigut elaborades a partir de la informació de l'ICASS i de les dades del Padró del 1986.

4.1.1.- Els Pensionistes del FAS en la Diòcesi de Vic

Com ha sigut habitual en tot el llarg de l'estudi, les dades les tractarem a nivell comarcal i a nivell de municipi, segons les tipologies establertes.

Aquest mètode ens exclou sistemàticament les comarques que tenen algun municipi que pertany al Bisbat de Vic, però que a nivell de xifres , i també de territori, tenen un pes molt insignificant. Per aquest motiu, les dades de beneficiaris o pensionistes de FAS pertanyents a aquests municipis seran tractats separadament.

De la comarca del Berguedà, hi ha un municipi, Borredà que té menys de mil habitants i que pertany al Bisbat de Vic. El nombre de beneficiaris del Fas és de tres. Per malaltia hi ha un beneficiari que té menys de 60 anys, i per vellesa dos pensionistes que tenen més de 75 anys.

La comarca de La Selva té dos dels municipis pertanyents al Bisbat de Vic, que acumulen 27 beneficiaris del FAS. Aquests municipis són:

— Susqueda que té menys de mil habitants, i 5 beneficiaris del FAS, dels quals 4 ho són per vellesa i tenen més de 75 anys, i 1 per malaltia que té menys de 60 anys.
— Sant Hilari Sacalm, que té menys de 5.000 habitants, i 22 pensionistes del FAS. D'aquests, 4 ho són per malaltia i tenen menys de 69 anys, i els 18 restants tenen més de 75 anys i reben la pensió per vellesa.

A la comarca del Vallès Oriental que té 8 municipis que pertanyen a la Diòcesi de Vic, ens consta que tres tenen beneficiaris del FAS.

— Aiguafreda, municipi de menys de 5.000 habitants té 5 beneficiaris del FAS, tots en concepte de vellesa i de més de 75 anys.
— Castelltersol, també de menys de 5.000 habitants, té 6 beneficiaris del FAS, 1 per malaltia i de menys de 65 anys i els 5 restants per vellesa i de més de 75 anys.

— Montmany-Figueró, de menys de 1.000 habitants, té 8 beneficiaris del FAS. Els 8 en concepte de vellesa i tots amb més de 75 anys.

Aquests municipis sumen un total de 49 beneficiaris del FAS, dels quals el 83'7% ho són per vellesa i el 16'3% restant per malaltia. Si a aquest col·lectiu hi sumem els 1.352 beneficiaris de les altres comarques, ens trobem que a la Diòcesi de Vic hi ha 1.401 persones que reben aquesta ajuda. La distribució geogràfica dels beneficiaris, tenint en compte la unitat comarca és la següent:

Comarca		Malaltia		Vellesa	
Anoia	97	36'2%	171	63'8%	268
Bages	214	48'5%	227	51'5%	441
Osona	184	33'3%	368	66'7%	552
Ripollès	38	41'7%	53	58'3%	91
Total	533	39'4	819	60.6%	1.352

A totes les comarques el percentatge important és el de vellesa. No obstant les comarques del Ripollès, la més envellida de totes, i la del Bages que també en l'anàlisi demogràfica ens donava uns índexs de gent gran molt importants, mostren uns percentatges de beneficiaris per malaltia notablement superiors al percentatge global de la Diòcesi. No sabem les causes que provoquen aquesta situació, però aquesta és la realitat.

La distribució d'aquest col·lectiu tenint en compte l'edat i la seva ubicació en cada una de les comarques, ofereix el quadre següent:

Grups d'edat	Anoia	Bages	Osona	Ripollès	Total
0-60 a	31-18'2	75-43'8	50-29'2	15-8'8	171-100%-12'5%
61-65 a	12-17'9	31-42'3	19-28'3	5-7'5	67-100%- 4'9%
66-75 a	42-17'2	86-35'2	100-41'	16-6'5	244-100%-17'9%
+76	183-20'8	248-28'2	394-44'8	55-6'2	880-100%-64'6%
Total	268-19'7	440-32'3	563-41'3	91-6'7	1.362-100%.

El pes fort, com era d'esperar, recau sobre les persones de més de 66 anys. Volem advertir que si comparem el nombre total de pensionistes del FAS que ens dóna aquest quadre, amb el nombre total que ens donava el quadre elaborat a partir del concepte malaltia-vellesa, les dades no es corresponen. En aquest quadre de les edats hi trobem 10 persones més. Les causes d'aquest desajust no podem explicar-les; malgrat això, la diferència tampoc és tant extraordinària, com perquè les anàlisis quedin desvirtuades.

En aquest quadre per edats es remarca el fet que les dues comarques amb els símptomes més clars d'envelliment tenen els percentatges relatius més elevats de les persones de menys de 65 anys. L'anàlisi de cada una de les comarques, potser ens aportarà algun element més explicatiu de la qüestió.

4.1.2.- Els beneficiaris del FAS a la comarca de l'Anoia

Dels 20 municipis de la comarca de l'Anoia que pertanyen al Bisbat de Vic, 14 tenen beneficiaris del FAS, que són 268.

La proporció entre vellesa i malaltia és: 36'2% són pensionistes per malaltia i el 63'8 restant per vellesa.

Si tenim en compte el dimensionat de població de cada un d'aquests municipis, la distribució dels beneficiaris del FAS es la següent:

Dimensió	Vellesa	Malaltia	
— Menys de 1.000	10-5'8	5-5'2	15
— de mil a 5.000	33-19'3	14-14'4	47
— de 5 a 10.000	44-25'7	37-38'1	81
— de 10 a 25.000	-	-	—
— més de 25.000	84-49'1	41-42'3	125
Total	171-100'	97-100'	268

Lògicament el pes recau sempre sobre el concepte de vellesa. Només en els municipis de 5 a 10.000 habitants hi trobem una distribució més proporcionada. Si distribuïm el col·lectiu de pensionistes d'aquesta tipologia de municipis segons el concepte de pensió ens trobem el 45'7% que cobren per malatia i el 54'3% per vellesa. En la resta de tipologia de municipis les diferències són molt accentuades; en els de menys de mil habitants, el 33'3% malaltia i el 66'7% vellesa; en els de mil a 5.000, el 29'8% malaltia i el 70.2% vellesa; en els de 5 a 10.000 la relació es situa entre els índexs ja esmentats, i en els municipis de més de 25.000 habitants, la proporció és del 32'8% malaltia i el 67'2% vellesa.

La distribució dels beneficiaris del FAS de la comarca de l'Anoia tenint en compte la variable de l'edat és la següent:

— menys de 60 anys	31
— de 60 a 65 »	12
— de 66 a 75 »	42
— més de 75 »	183

El 83'9% de tots els beneficiaris del FAS de la comarca tenen més de 65 anys. El grup d'edat més buit és el de 60-65 anys. Aquestes proporcions no varien gaire si tenim en compte el dimensionat dels municipis. Cal dir que la capital acumula el 46'3% de tots els pensionistes de la comarca.

4.1.3.- Els beneficiaris del FAS a la comarca del Bages

Es la comarca que, malgrat no pertànyer en la seva totalitat al Bisbat de Vic, acumula el nombre més gran de població. El nombre total de beneficiaris del FAS de la comarca del Bages és de 441. Aquesta xifra és de 440 si tenim en compte el llistat de beneficiaris segons l'edat.

La distribució dels pensionistes segons el tipus de pensió presenta la següent proporció:

Malaltia	214	48'6%
Vellesa	227	51'4%

Aquesta distribució força equilibrada entre malaltia i vellesa es manté també si tenim en compte les diferents categories de municipis.

	Malaltia		Vellesa		Total	
— Municipis de menys — 1.000 habitants	6	2'8%	9	4'%	15	3'4%
— 1.000-5.000 hab	30	14%	30	13'2%	60	13'6%
— 5.000-10.000 hab	63	29'4%	47	20'7%	110	24'9%
— 10.000-25.000 hab	—	—	—	—	—	—
— +25.000 hab	115	53'7%	141	62'1%	256	58'%
Total	214	100%	227	100%	441	100%

En la categoria de municipis entre 5 i 10.000 habitants el nombre de pensionistes per malaltia és superior al nombre de pensionistes per vellesa. Aquesta presència més notòria dels pensionistes per malaltia també la trobem en els municipis de mil a 5.000 habitants. Com era d'esperar, el gruix fort de beneficiaris del FAS queda acumulat en la capital de comarca.

La presència important de beneficiaris del FAS per malaltia, pot fer pensar que un gran nombre dels mateixos tindrà menys de 69 anys. La distribució segons les edats és la següent:

— Menys de 60 anys	75	17'2%
— de 61 1 65 anys	31	7'%
— de 66 a 75 anys	86	19'5%
— més de 76 anys	248	56'3%
Total	440	100' %

Es important constatar la importància relativa que té l'índex dels de menys de 60 anys, malgrat que el pes fort recau a les persones de més de 76 anys.

Aquesta distribució percentual no varia gaire si tenim en compte les diferents categories dels municipis. En totes i cada una de les categories el pes fort recau en les persones que tenen més de 76 anys. Però sí que val la pena assenyalar que en els municipis de menys de mil habitants, el grup de 060 anys, té un índex del 21'4%, quan l'índex global d'aquest grup d'edat és del 17'2%. El mateix passa en els municipis de 5 a 10.000 habitants, en l'índex d'aquest grup de persones que són pensionistes del FAS és del 20%.

En aquesta mateixa categoria de municipis, les persones pensionistes entre 66 i 75 anys, és quasi d'una tercera part de tots els pensionistes, exactament del 30'%. La importància dels pensionistes per malaltia a la comarca del Bages, és una qüestió que ha de tenir alguna explicació. Tant pot ésser una causa real que provoqui aquesta situació, com el fet de les persones que pels mitjans que sigui han pogut tenir accés a una pensió.

4.1.4.- Els pensionistes del FAS a la comarca d'Osona.

Aquesta comarca és l'única de tot el Bisbat que la podem considerar en la seva totalitat. No per això és la que més habitants acumula. Com en la comarca del Bages, també aquí trobem uns petits desajusts en quant al nombre global de beneficiaris del FAS. Si tenim en compte els grups d'edat, en els municipis de menys de mil habitants, ens dóna un col·lectiu de 67 beneficiaris, però si tenim en compte el concepte pel que reben la pensió, vellesa o malaltia, en trobem 69. Més que per la importància de la diferència, ho advertim, per si ens adonem que les xifres no coincideixen quan fem l'anàlisi.

Malgrat la comarca d'Osona no sigui la que té més població sí que és la que té el nombre més important de pensionistes del FAS.

La distribució dels mateixos és la següent:

— Malaltia ..... 184 ..... 33'2%
— Vellesa ..... 368 ..... 66'8%

Podríem dir que la distribució segueix la relació de dos a un; per cada dues persones que cobren la pensió per vellesa en trobem una que cobra la pensió per malaltia.

Aquesta mateixa distribució tenint en compte les categories dels municipis és la següent:

	Malaltia		Vellesa		Total	
— Municipis de menys de 1.000 habitants	15	2'7%	54	9'8%	69	12'5%
— de mil a 5.000 ha	49	8'9%	108	19'6%	157	28'5%
— de 5 a 10.000 hab	14	2'5%	40	7'2%	54	9'7%
— de 10 a 25.000 ha	34	6'2%	38	6'9%	72	13'1%
— més de 25.000 hab	72	13'%	128	23'2%	200	36'2%
Total	184	33'3%	368	66'7%	552	100'%

Una lectura del quadre ens perfila uns trets, que poden ésser característics de la comarca. Per una part la categoria de municipis de mil a 5.000 habitants té una forta presència de pensionistes del Fas. El nombre absolut supera la suma del nombre de pensionistes de les dues categories següents; podríem dir que entre la capital de comarca i aquesta categoria de municipis s'hi troben les dues terceres parts de tots els pensionistes.

Per altra part, el concepte de malaltia el trobem també més present en la categoria de municipis que oscil·len entre 10 i 25.000 habitants (Manlleu, Torelló) que són els municipis de la comarca d'Osona on hi trobem la població demogràficament més jove.

En la distribució segons els grups d'edat s'hi observa una presència molt notable dels grups de més de 76 anys.

Aquesta distribució és la següent:

— de menys de 60 anys	50	8'9%
— de 61 1 65 anys	19	3'5%
— de 66 a 75 anys	100	17'7%
— més de 76 anys	394	70'%
Total	563	100%

Aquesta distribució és també una constant si tenim presents les diferents categories dels municipis. En totes elles, més del 70% dels pensionistes tenen més de 76 anys. Les excepcions ens venen donades pels municipis entre 10 i 25 habitants on aquest grup d'edat només agrupa el 56'9% dels pensionistes i en canvi els de menys de 60 anys tenen un índex del 16'6% i el de 66 a 75 anys un índex del 23'6%. Recordem que és en aquests municipis on també hi trobem més presència de pensionistes per malaltia. Es també remarcaf«ble que en els municipis de 1 a 5.000 habitants el grup de més de 76 anys té un percentatge del 77'7%.

4.1.5. Els beneficiaris del FAS a la comarca del Ripollès.

Es la comarca del Bisbat amb menys població i on hi trobem també la població més envellida demogràficament.

El total de pensionistes del FAS de la comarca del Ripollès és de 91 persones. La seva distribució segons el tipus d'ajut és la següent:

— Malaltia	38	41'7%
— Vellesa	53	58'3%
Total	91	100'%

Sorprèn que tractant-se d'una comarca molt envellida, el percentatge dels que cobren per malaltia sigui tant elevat. Aquesta distribució, segons les categories dels municipis presenta el quadre següent:

	Malaltia		Vellesa		Total	
— de menys de mil habitants	13	34'2%	9	17'%	22	24'2%
— de mil a 5.000 ha	15	39'5%	25	47'2	40	43'9%
— de 5 a 10.000 ha	—	—	—	—	—	—
— de 10 a 25.000 ha	10	26'3%	19	35'8%	29	31'7%
— de més de 25.000 ha	—	—	—	—	—	—
Total	38	100'%	53	100'%	91	100'%

En els municipis més petits és on hi trobem els percentatges relativament més importants de pensionistes que cobren per malaltia. Per altra part, on hi trobem la major concentració de beneficiaris del FAS és en la categoria de municipis que oscil·len entre mil i 5.000 habitants. No és la capital de comarca la que té el major nombre de pensionistes.

La distribució dels pensionistes segons l'edat és la següent:

— de menys de 60 anys	15	16'5%
— de 61 a 65 anys	5	5'5%
— de 66 a 75 anys	16	17'6%
— més de 76 anys	55	60'5%
Total	91	100'%

Malgrat la importància dels pensionistes que cobren en concepte de malaltia, el gruix fort per referència a l'edat és el de més 76 anys, malgrat no tingui una importància tant forta com hem trobat a la comarca d'Osona.

Les diferents categories de municipis no ofereixen cap connotació especial, en la qüestió dels grups d'edat dels pensionistes. Tampoc la comarca, exceptuant la capital, presenta una diversificació forta quant a diferents nuclis de població.

Tota l'anàlisi precedent ens fa adonar que la majoria de pensionistes del Fas es concentren en les capitals de comarca i alhora concentren també el nombre més gran, tant en nombres relatius com absoluts de persones que cobren per vellesa. Aquesta constatació és lògica si tenim present que les capitals de comarca concentren un gran percentatge de tota la població del Bisbat. No per això es poden oblidar la gran quantitat de municipis del Bisbat que tenen menys de mil habitants, i que també acumulen un nombre de persones pensionsites del FAS. Normalment els equipaments i serveis per persones grans les trobem acumulades en les capitals de comarca i ciutats o pobles amb unes certes condicions, tant per nombre d'habitants com per condicions d'accessibilitat o presència d'altres equipaments.

Tota l'anàlisi s'ha basat en les dades i xifres que ens han sigut facilitats, però no s'ha pogut dir res del que hi ha darrera de tot aquest col·lectiu. La problemàtica, necesitats i carències són coses que s'haurien de conèixer i que ajudarien a destriar el possible malentès del que parlàvem al començament; qui cobra per necessitat aquesta pensió del FAS i no li soluciona res, i qui la cobra sense que la necessiti per sobreviure.

4.2 El col·lectiu de persones que han passat per Caritas

Normalment cada any les diferents Caritas del Bisbat fan una memòria de les activitats portades a terme, on s'inclouen les dades de les persones que han passat per la Institució demanant ajuda o assessorament. Seria molt aventurat assegurar que totes i cada una de les persones que han recorregut a Caritas són realment pobres o marginades, i que tenen necessitats o problemes que no els permeten viure amb un mínim de dignitat. Per altra part, ens podem trobar que la clientela de Caritas sigui aquella que ha trobat la seva manera de viure, encara que sigui malviure, anant de tant en tant a Caritas per recollir el que li donin, sigui el que sigui. Suposant que es doni aquesta situació penso que és la Institució que ha de portar a terme una seriosa reflexió de quina és la seva manera d'actuar i de procedir, que provoca la perpetuïtat de la pobresa de les persones que li demanen ajuda.

Les circumstàncies actuals no fan preveure en absolut que la clientela de Caritas disminueixi, tot al contrari. Les situacions de nova pobresa que constantment es van donant, els problemes i necessitats que al llarg de l'estudi han anat apareixent són una mostra palpable que la problemàtica no s'acaba. Es més, les situacions d'extrema pobresa i marginació de molts diferents tipus de col·lectius de la nostra socie-

tat, joves, nens, famílies monoparentals, aturats sense subsidi, la dependència de les drogues, etc., poden ésser les noves realitats que dia darrera dia truquin a les portes de Caritas. Seria un símptoma negatiu que Caritas no s'obrís a tota aquesta nova realitat i que es donés per satisfeta amb les ajudes que el costum ha convertit en rutina. Pensem que aquests nous col·lectius que van apareixent amb greus dificultats per sobreviure, demanen un treball seriós i constant que l'Administració Pública , per les causes que sigui, (entre d'altres la seva poca rendabilitat política), no afronta i delega a les institucions privades, com Caritas, la seva cura i atenció.

Ens ha semblat oportú i necessari veure quina és la imatge dels col·lectius de persones que passen per Caritas durant l'any. No amb la pretensió de fer grans descobertes, però sí pretenent que el coneixement de quina és la imatge d'aquest col·lectiu ajudaria a comprendre millor la realitat de la pobresa present en la Diòcesi a la vegada que pot aportar elements per a una major clarificació de les accions i programes futurs.

La recollida d'informació s'ha portat a terme a partir de les fitxes existents en els arxius de Caritas que responen a les diferents demandes que s'hi efectuen. Aquesta informació ens ve limitada per les dades que consten en cada una de les fitxes. Moltes dades que seria necessari conèixer no consten en les fitxes ja que aquestes responen a uns altres interessos que els del present estudi. Malgrat les deficiències, creiem que són una bona aportació per conèixer «qui ha passat per Caritas» en els darrers anys.

L'espai temporal que hem contemplat comprèn del gener del 1980 al juny del 1988. S'han exclòs les repeticions i només s'han tingut en compte les persones que per primera vegada han recorregut a Caritas, malgrat que posteriorment hagin repetit la visita. Les fitxes corresponen a les Caritas de Vic, Manresa i Igualada.

4.2.1.-Nombre de persones que ha passat per Caritas.

Cada una de les fitxes que obre Caritas respon a una família, i s'hi fan constar les dades que es creuen més importants d'aquesta família.

Durant aquests anys han passat per les diferents Caritas esmentades, 1.273 famílies. Això suposa que cada any, des de 1980 a 1988, han recorregut a una de les Caritas de la Diòcesi, 159 famílies, que vol dir un promig de 13 noves famílies que cada mes han aparegut demanant ajuda.

Una de les dades importants a conèixer per saber el nombre de persones que aquestes 1.273 famílies acumulaven, era veure quina és la seva composició; dit d'una altra manera, veure quants membres hi ha per família.
La distribució és la següent:

— 1 membre per família	201	famílies	15'8%
— 2 membres per família	170	»	13'3%
— 3 membres » »	231	»	18'1%
— 4 membres » »	233	»	18'3%
— 5 membres » »	180	»	14'1%
— 6 membres » »	129	»	10'1%
— 7 membres » »	45	»	3'5%
— 8 membres » »	32	»	2'5%
— 9 i més membres »	52	»	4'1%
Total	1.273	»	100'%

(En el fitxer de la Caritas de Vic hi ha 27 famílies de les que no en consta la seva composició).

Aquestes 1.273 famílies indiquen un col·lectiu de 4.879 persones. Això suposa una mitja matemàtica de 3'8 persones per família. El quadre que oferim a continuació ens pot fer apreciar les diferències existents en cada una de les Caritas, quant al tipus de família que hi ha demanat ajuda. Donem les dades en nombres relatius.

Família	Igualada	Vic	Manresa	Global
— 1 membre	9'3%	19'7%	12'6%	15'8%
— 2 membres	4'6%	14'7%17'3%	13'3%	
— 3 membres	16'9%	15'5%	22'9%	18'1%
— 4 membres	25'2%	15'6%	15'5%	18'3%
— 5 membres	19'6%	12'%	12'3%	14'1%
— 6 membres	13'9%	8'3%	9'4%	10'1%
— 7 membres	6'%	1'5%	5'%	3'5%
— 8 membres	2'%	2'7%	2'3%	2'5%
— 9 i més membres	2'3%	5'8%.2'%	4'1%	

El promig matemàtic de membres per família, tal com hem dit anteriorment, és de 3'8 membres per família. Aquest promig és quasi un punt més alt a la Caritas d'Igualada on hi correspon 4'3 membres per família. No és precisament a Igualada on hi trobem el percentatge més alt de famílies de 9 i més membres, però sí que els nuclis familiars de 4, 5, 6 i 7 membres presenten uns índexs força més elevats que la globalitat. La Caritas de Vic es significa per les famílies d'una sola persona, caldria veure si es tracta de persones soles o persones grans també soles; a la vegada és també a Vic on hi trobem els índexs més alts de famílies amb 9 i més membres per família.

A la Caritas de Manresa hi predomina el nucli familiar de 3 membres per família.

Aquest col·lectiu que en els darrers 8 anys ha passat per les Caritas del Bisbat de Vic, no és gens menyspreable. Podem imaginar-nos alguna població de la Diòcesi que tingui aquest nombre de població, o aproximat, (Roda de Ter, Tona, Odena, Sant Joan de les Abadesses,etc.) i que en un període de 8 anys, totes i cada una de les famílies del poble ha necessitat l'ajuda de Caritas. El fet que hagin passat per Caritas no vol dir precisament que els problemes s'hagin resolt. Es molt possible que si la necessitat era puntual o una simple consulta, la situació hagi quedat resolta; però cal pensar també que algunes o moltes d'aquestes famílies, han quedat ja com a clients de Caritas. Potser per ells els va molt bé aquesta ajuda periòdica, sigui la que sigui, (menjar, roba, almoina...); quan es tracta de «transeünts» o situacions cròniques, segurament que aquesta és l'única possibilitat d'acció, però en altres casos deu ésser possible una intervenció més educativa i promocionadora de les persones.

4.2.2.- Algunes característiques d'aquests col·lectius familiars.

No disposem de totes les dades que permetrien una anàlisi més completa

d'aquests col·lectius familiars. Per altra part algunes de les característiques que analitzarem tenen algunes deficiències quantitatives, ja que no ens consten de tots i cada un dels nuclis familiars. Aquestes limitacions no són obstacle per dibuixar el perfil d'aquestes famílies.

L'edat del cap de família, la situació laboral i el nivell d'instrucció són les tres característiques que tindrem en compte. Parlem de l'edat del cap de família, sense especificar si és el pare o la mare, ja que moltes vegades es tracta, almenys aparentment, d'una dona sola amb fills al seu càrrec.

Els nuclis familiars presenten la imatge següent , a partir de l'edat del cap de família:

	Igualada	Vic	Manresa	Global
— Fins a 30 anys	15'3%	21'7%	23'8%	20'8%
— de 31 a 50 anys	53'2%	41'4%	37'1%	42'9%
— de 51 a 65 anys	13'6%	17'4%	25'6%	18'7%
— mes de 65 anys	5'3%	14'3%	9'8%	11'%
— No consta	12'6%	5'1%	3'7%	6'5%

A partir d'aquestes dades no podem parlar, en absolut, que les famílies que durant aquests darrers anys han passat per les Caritas siguin persones grans i que la seva mateixa situació cronològica els impossibilita algun tipus d'activitat productiva.

A nivell global, el 63'7% dels caps de família tenen menys de 50 anys. Aquest índex és encara molt més alt en el cas d'Igualada, on es situa en el 68'5%.

Manresa és la Caritas que presenta l'índex més baix en aquest grup d'edat, el 60'9%, però, en canvi, el grup d'edat comprès entre 51 i 65 anys supera en 7 punts l'índex global. Això ens permet d'afirmar que es tracta de famílies relativament joves i ens permet entendre que la seva composició es situi majoritariament entre els tres i sis membres per família.

Els nuclis familiars en què el cap de casa té més de 65 anys, tenen una importància relativa en la Caritas de Vic. Recordem que és també aquí on hem trobat l'índex més elevat de nuclis familiars d'una sola persona. Possiblement es tracti, tal com dèiem anteriorment, de persones grans i soles amb una total mancança de recursos, o que necessiten l'assessorament o gestió d'algun tràmit administratiu de cara a cobrar alguna pensió. A l'altre extrem hi podem situar la Caritas d'Igualada, on l'índex de nuclis familiars en què el cap de casa té més de 65 anys és només del 5'3%. Es a Igualada també on hem trobat l'índex més alt de nuclis familiars en què el cap de casa té menys de 50 anys. A Manresa, tot i que l'índex global de menys de 50 anys es situa per sota del global, cal assenyalar que té l'índex més alt dels nuclis familiars en què el cap de casa té menys de 30 anys. Es tracta de famílies molt joves i que han començat molt aviat a viure una situació d'indigència.

En l'anàlisi de la situació laboral, tindrem en compte tres aspectes diferents. Per una part, la situació laboral del pare, la situació laboral de la mare i en darrer lloc si en el nucli familiar hi ha la presència d'algun altre membre que treballi o que aporti algun ingrés econòmic per algun altre concepte.

Referent a la situació laboral del pare de família, ens cal assenyalar que en un

20'5% dels casos no ens consta aquesta dada. Aquest «no consta», és encara més elevat en el cas de Manresa, 40'5%, i en el cas d'Igualada un 26'2%. Cal tenir present aquesta dada, per donar el valor exacte als altres índexs que tot seguit oferim. A Vic l'índex de «no consta» és molt baix, només el 9'7%.

La situació laboral no l'hem cenyida a si el cap de casa treballa o no, sinó que hem ampliat el ventall per conèixer quin era el mitjà que permetia al cap de casa aportar algun ingrés econòmic a la família. Es a partir d'aquí que també hem considerat els diferents tipus de pensió de què el cap de casa n'era beneficiari.

La situació en la qual el cap de casa té un treball, l'hem diferenciat entre treball fix i treball eventual.

	Igualada	Vic	Manresa	Global
Treball fix	9'6%	19'6%	10'1%	13'9%
Treball eventual amb contracte	1'3%	2'6%	1'7%	2'7%
Treball eventual sense contracte	14'9%	7'3%	4'9%	8'5%

La situació que podríem qualificar de més positiva es dóna a la Caritas de Vic, que presenta l'índex de treball fix més elevat, i els índexs de treball eventual més baixos. La situació oposta la trobem a Igualada, amb uns índexs de treball eventual molt alts, principalment de treball eventual sense contracte. Pot donar la impressió que parlar de caps de casa que tenen un treball, sigui el que sigui, es parlar de famílies que ja tenen un mínim per viure. Seria necessari conèixer molts altres aspectes per poder fer aquesta afirmació.

La situació laboral d'aturat té un pes molt més significatiu.

	Igualada	Vic	Manresa	Global
— Atur subsidiat	2'%	6'9%	3'2%	4'5%
— Atur no-subsidiat	34'9%	28'5%	24'6%	28'8%

Vic continua apareixent amb els índexs de les que en podríem dir situacions més positives. Per altra part pensem que és realment dramàtic parlar de situacions positives quan es tracta d'un 35'4% de caps de casa aturats i que només el 6'9% té una situació d'aturat amb subsidi. Els índexs de Manresa són molt menys fiables que la resta, degut a l'índex dels «no consta' esmentat anteriorment i que és del 4%.

L'altra situació que pot permetre un ingrés econòmic per part del pare de família és que sigui beneficiari d'algun tipus de pensió. Les dades són les següents:

	Igualada	Vic	Manresa	Global
— Pensió Invalidesa	5'6%	13'5%	14'4%	11'6%
— Jubilació	2'%	7'7%	3'5%	4'9%
— FAS-LISMI	1'%	0'8%	1'7%	1'1%

Unificant tots els diferents tipus de pensió, Vic té un 22% de pares de família l'ingrés econòmic dels quals és la pensió; Manresa el 19'6% i Igualada el 8'6%. A nivell global aquest índex és del 17'6%. Les pensions més importants són les que es cobren per invalidesa, i les quantitats poden ésser molt oscil·lants ja que depenen del tipus d'invalidesa existent i del dictamen que el professional hagi fet d'aquesta invalidesa.

Mantenint-nos en un nivell purament objectiu, i sense conèixer res més que possibles situacions existents en aquestes famílies, les situacions laborals del pare de família no permeten pensar en una vida quotidiana sense problemes per sobreviure.

La situació laboral dels altres membres de la família pot ésser també una font d'ingressos econòmics, que junt amb la del pare podria ajudar a un nivell de vida més digna. Diferenciarem dues possibilitats; per una part, el treball de la mare i, per altra, el treball o ingrés econòmic sota algun altre concepte, d'altres membres de la família.

Els indicadors seran els mateixos que hem utilitzat en l'anàlisi de la situació laboral del pare. Els índexs dels «no consta» es mouen en els mateixos nivells anteriors.

	Igualada	Vic	Manresa	Global
— Treball fix	3'3%	6'1%	4'9%	5'1%
— Treball eventual amb contracte	0'7%	1'4%	0'9%	1'1%
— Treball eventual sense contracte	28'2%	15'8%	1'4%	17'3%

En la normalitat, els índexs de mares de família que treballen són també sempre inferiors als dels pares de família. No és d'estranyar que en una situació com la que estem analitzant constatem aquesta mateixa realitat. Fixemnos que els índexs més elevats són els del treball sense contracte, que poden ésser amb tota normalitat treballs d'economia submergida de qualsevol tipus. Aquesta qüestió cal tenir-la també present quan es parla del treball eventual sense contracte dels pares de família.

Això queda encara més clar en les situacions d'atur de les mares de família.

	Igualada	Vic	Manresa	Global
— Atur subsidiat	—	1'6%	1'1%	1'1%
— Atur no subsidiat	36'2%	29'4%	19'%	28'1%

Només l'atur no subsidiat mereix l'atenció. Aquest atur és el típic del treball precari o eventual i sense contracte.

Les mares que reben algun tipus de pensió presenten el quadre següent:

	Igualada	Vic	Manresa	Global
— Pensió-Invalidesa	1'%	4'7%	14'1%	6'5%
— Jubilació	—	4'1%	3'7%	3'%
— FAS-LISMI	3'%	2'7%	2'3%	2'7%
— Altres (viudedat)	2'%	22'2%	14'1%	14'8%

Suposant que la mare sigui la responsable de la família a nivell d'ingressos econòmics i que aquests ingressos siguin els que les situacions anteriors ens mostren, la realitat ha d'ésser realment greu.

En el que fa referència a altres membres de la família que aportin algun ingrés econòmic ja sigui perquè treballen o perquè tenen algun tipus de pensió, les dades ens assenyalen que només el 19'2% de les famílies es troben en aquesta situació. Aquest índex varia en cada una de les Caritas que ens han facilitat les dades. A Caritas d'Igualada només el 9% de les famílies ateses té algun membre, descomptant el pare o la mare, que aporti algun ingrés econòic, i en el 8% del casos és gràcies a un treball remunerat. No ens consta si aquest treball és fix, eventual amb contracte o sense contracte.

Tant a Vic com a Manresa la situació és diferent. A Vic són el 22'7% les famílies que compten amb algun membre que fa una aportació econòmica. El 12'4% a partir d'un treball remunerat i la resta amb algun o altre tipus de pensió de la que en són beneficiaris. A Manresa, el 13% aporten una ajuda econòmica a partir d'un treball remunerat, i un 6'2% restant a partir de les pensions.

Totes aquestes dades analitzades, malgrat són un aiguabarreig de moltes coses, reflecteixen clarament unes situacions d'inestabilitat econòmica notable. En cap moment es veu clara l'existència d'un suport el suficientment sòlid i que permeti assegurar els mínims necessaris. Les aportacions fortes es centren en els treballs eventuals amb o sense contracte i amb les pensions. Tots sabem sobradament fins on es pot arribar amb aquests tipus d'ingressos econòmics.

El nivell d'instrucció dels pares era l'altra dada que volíem analitzar, ja que ens semblava ser també molt important a l'hora de situar el nivell de marginació i pobresa d'aquests nuclis familiars. El fet que en la majoria de fitxes no hi consta el nivell d'instrucció no permet fer-ne una valoració. Referent al nivell d'instrucció del pare no- més tenim dades del 31'6% de les famílies; d'aquestes el 7'9% es mou a nivells d'un analfabetisme total, el 17'9% són quasi analfabets, el que ens dona ja un 25'% de pares de família situats a uns nivells d'instrucció quasi nuls. Manresa, d'on tenim referència del 53'4% de famílies, en un 15'1% dels casos els pares son analfabets totals i en el 23'7% dels casos quasi analfabets. La primària completa la tenen només el 14% dels pares de família.

Com és d'esperar la situació encara és pitjor si ens fixem en el nivell d'instrucció de la mare. Del 29'2% de famílies de les que ens consta aquesta dada, el 14'4% de les mares son analfabetes totals i el 18'8% quasi analfabetes. Només el 5'2% han fet la primària completa.

De Manresa tenim dades del 71% de les famílies, en el que es refereix al nivell d'instrucció de la mare. El 26'4% de les mares són analfabetes totals, i el 33'5% quasi analfabetes. Només el 9'6% tenen la primària completa.

El perfil d'aquests nuclis familiars a partir de les dades analitzades, no és precisament un perfil optimista i amb possibilitats de reeixir per elles mateixes. Fallen uns elements bàsics perquè això sigui possible; el treball fix i mínimament ben remunerat i un cert nivell d'instrucció que possibiliti l'accés a nous mitjans de guanyar-se la vida.

L'acció que Caritas hi ha portat a terme és sens dubte positiva i en més d'una ocasió deu haver salvat situacions molt greus. Malgrat això caldria interrogar-se sobre la possibilitat d'accions més transformadores i promocionadores.

4.2.3. Les demandes que aquestes famílies han fet

Quan aquestes famílies han recorregut a Caritas, no hi ha dubte que ha sigut per demamanr alguna cosa. En els inicis d'aquest capítol ja hem fet alguna reflexió de les múltiples causes que poden provocar les demandes. Des del costum i el vici de demanar fins a l'autèntica necessitat. No podem, ni és aquest el lloc adequat, fer una valoració d'aquest fet. S'escapa totalment del nostre àmbit de treball, i exigiria un altre planteig d'estudi; per altra part, són els professionals que dia darrera dia atenen a aquestes persones les que estan més capacitades per fer-ho. Sigui quina sigui la causa, sempre quedarà l'interrogant del perquè aquestes persones estan en la situació que estan i actuen de la manera que actuen. No podem pretendre que les persones en situació de marginació i pobresa raonin i actuin de la mateixa manera que raonen i actuen els que no tenen problemes vitals a resoldre.

Quant a les demandes específiques que aquestes persones han formulat les hem diversificades de la manera següent:

	Igualada	Vic	Manresa	Global
— Econòmiques	95'3%	47'7%	47'6%	57'1%
— Gestió	0'3%	12'%	27'3%	13'3%
— Serveis	3'6%	3'6%	8'%	4'6%
— Prob. Conducta	—	8'2%	3'7%	5'6%
— Pro. Relació	—	10'%	5'4%	7'%
— Altres	0'3%	—	1'1%	0'3%

Es evident que les demandes econòmiques són les que han privat per damunt de totes les altres. Els professionals dels Serveis Socials sempre diuen que darrera aquestes demandes s'hi amaguen altres problemes i situacions que normalment el demanadant mai explicita, i que cal esbrinar. Però també són conscients que moltes vegades la solució econòmica és necessària per poder abordar la problemàtica que hi ha al darrera. El que s'ha d'evitar és la fàcil solució de donar uns diners i treballar més a fons el que hi ha darrera d'aquesta demanda.. Igualada és el lloc en què totes les demandes s'acumulen en aquest aspecte concret. El 3'5% de demandes de serveis és quasi insignificant.

Les demandes de gestió, amb el 13'3% ocupen el segon lloc. Segurament es tracta de gestió de papers per cobrar algun subsidi o per ingressar en alguna institució. A Manresa aquesta demanda és molt significativa, té un índex del 27'3%

Per ordre d'importància trobem que la demanda per problemes de relació ocupa el tercer lloc amb un 7% de totes les demandes. Aquesta problemàtica només queda clar en què consisteix específicament. A Vic té una rellevància molt notòria amb un 10% de totes les demandes fetes.

Les demandes per problemes de conducta, ocupen el quart lloc amb un 5'6%. Aquest tipus de problemes sí que podem, més o menys, situar-los dins els àmbits de la delinqüència, drogues, alcohol, mals tractes,etc. També Vic és capdavantera en aquesta qüestió amb un 8'2% de totes les demandes que ha rebut.

La demanda de Serveis, es refereix principalment a trobar llocs, o potser també persones, que permetin resoldre un problema. Un asil per un ancià, una escola per un infant... En l'índex global, aquesta demanda suposa el 4'6% de totes les demandes, però a Manresa aquest índex creix amb 5 punts arribant a un 8%.

La pregunta que formulàvem fa una estona, queda encara sense resposta. Què hi ha darrera aquestes demandes que unes famílies concretes han fet a les Caritas de Vic, Manresa i Igualada en els darrers vuit anys?

En cada un d'aquests llocs les famílies que hi van contínuament a demanar, no s'han acabat. Es possible que algunes repeteixin visita. Moltes d'altres hi aniran per primera vegada i potser tindran unes característiques diferents de les que hem analitzat en el present estudi. Del que podem estar segurs és que aquestes famílies no formen part dels col·lectius de la nostra societat que tenen un mínim segur i estable. Formen part dels col·lectius pobres i marginats, que cada dia poden tenir unes característiques diferents, i seria molt greu que no sabéssim observar-les.

4.2.4. Ubicació geogràfica dels demandants

En aquest apartat donem les dades referents al lloc on viuen els demandants que han passat per Caritas. Aquest lloc l'hem determinat a partir de la parròquia a què pertanyen. No es tracta tant de controlar la seva residència, com de veure quines són les zones de la ciutat més afectades pels problemes de marginació i pobresa. Segurament que hi ha altres elements, (urbanístics, econòmics,etc.) per determinar aquestes zones, però el que nosaltres tenim a l'abast és la parròquia a queè pertanyen, i pensem que pot ésser molt vàlid.

En primer lloc donem uns quadres amb les dades de cada una de les Caritas, i posteriorment hi adjuntem un mapaplànol de la ciutat amb les divisions parroquials tot grafiant sobre el mateix plànol els punts on s'hi concentra més o menys quantitat de famílies que han recorregut a Caritas.

VIC

Parròquia de Lourdes	96	famílies	14'6%
Parròquia del Remei	78	»	11'8%
Parròquia de Sant Domènec	129	»	19'6%
Parròquia de La Pietat	43	»	6'5%
Parròquia de la Divina Pastora	74	»	11'2%
Parròquia del Carme	44	»	6'8%
Parróquia de Sentfores	1	»	0'1%

Altres parròquies arxiprestat	16	»	..... 2'4%
Parròquies d'altres arxiprest	122	»	..... 18'5%
Sense domicili estable	31	»	..... 4'7%
No consta	25	»	..... 3'8
Total	659	»	..... 100'%

IGUALADA

Parròquia de Sta. Maria	74	famílies	..... 24'6%
Parròquia de La Soletat	35	»	..... 11'6%
Parròquia de la Sgda. Família ...	36	»	..... 12'%
Parròquies de Montbui.....	82	»	..... 27'2%
Parròquia de Vilanova-Camí	55	»	..... 18'3%
Parròquia de Odena	11	»	..... 3'6%
Altres parròquies	8	»	..... 2'7%
Total	301	»	..... 100%

MANRESA

Parròquia de La Seu	85	famílies	..... 25%
Parròquia del Carme.....	46	»	..... 13'6%
Parròquia de Crist Rei	26	»	..... 7'7%
Parròquia de Sant Josep	8	»	..... 2'3%
Parròquia de la Sgda. Família ...	28	»	..... 8'2%
Parròquia de St. Pere Apòstol ..	25	»	..... 7'4%
Parròquia Ntra.Sra. de la Mercè..	14	»	..... 4'1%
Parròquia Ntra.Sra. Valldaura...	17	»	..... 5'%
Parròquia Mare de Déu de l'Esperança	18	»	..... 5'3%
Parròquia Ntra. Sra. de Montserrat	20	»	..... 5'9%
Parròquia de Salelles	21	»	..... 6'2%
Parròquia de Sant Joan.....	3	»	..... 0'9%
Parròquia de Viladordis	3	»	..... 0'9%
No consta la parròquia	25	»	..... 7'4%
Total	339	»	..... 100%

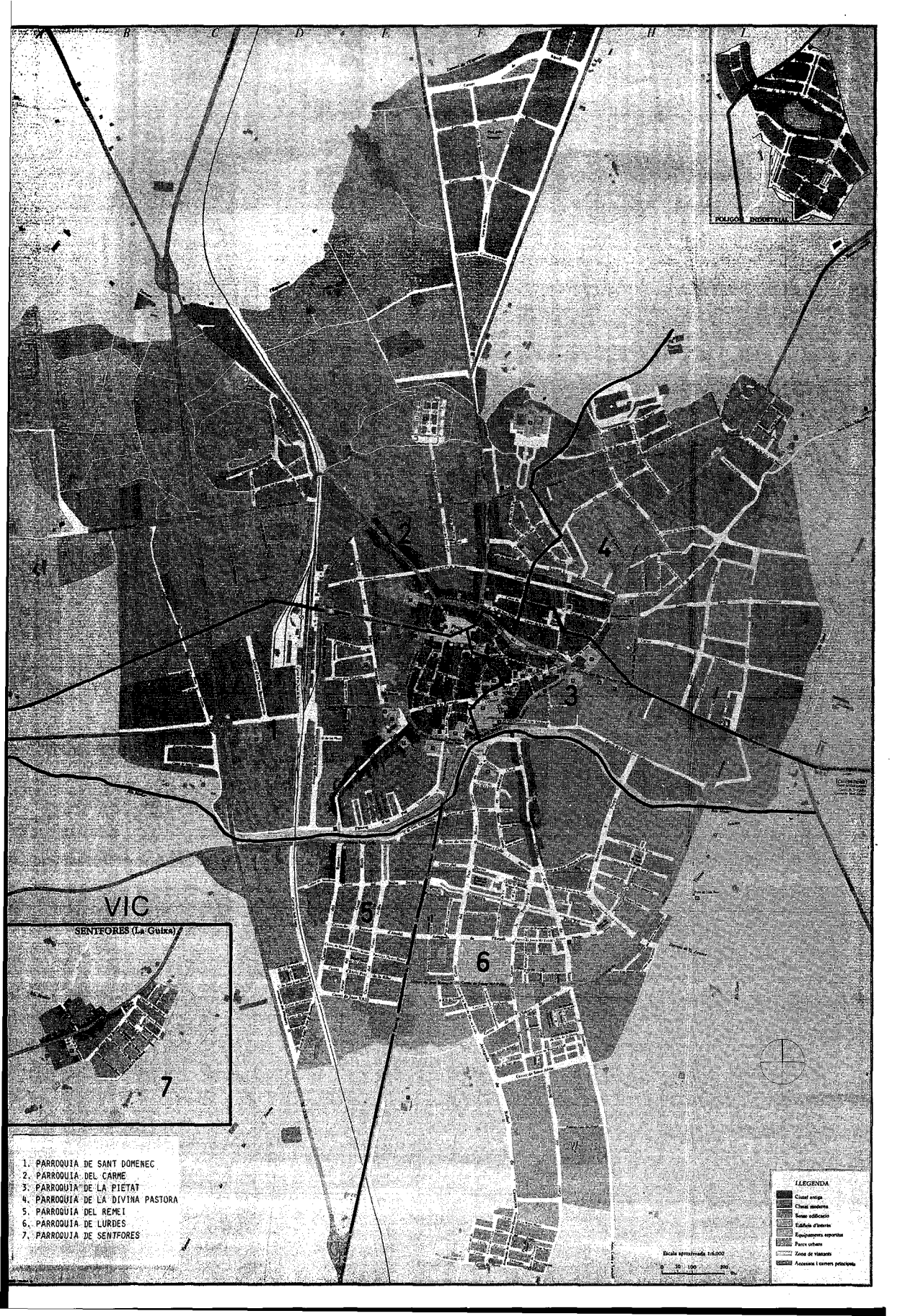
B
C
D
E
F
H
I
POLIGON INDUSTRIAL
1
2
3
4
5
6
7
VIC
SENTFORES (La Guixa)
1. PARROQUIA DE SANT DOMENEC
2. PARROQUIA DEL CARME
3. PARROQUIA DE LA PIETAT
4. PARROQUIA DE LA DIVINA PASTORA
5. PARROQUIA DEL REMEI
6. PARROQUIA DE LURDES
7. PARROQUIA DE SENTFORES
LLEGENDA
Ciutat antiga
Ciutat moderna
Zones edificació
Edificis d'interès
Equipaments esportius
Parcs urbans
Zones de vianants
Accessos i carrers principals
Escala aproximada 1:6.000
0 50 100 200

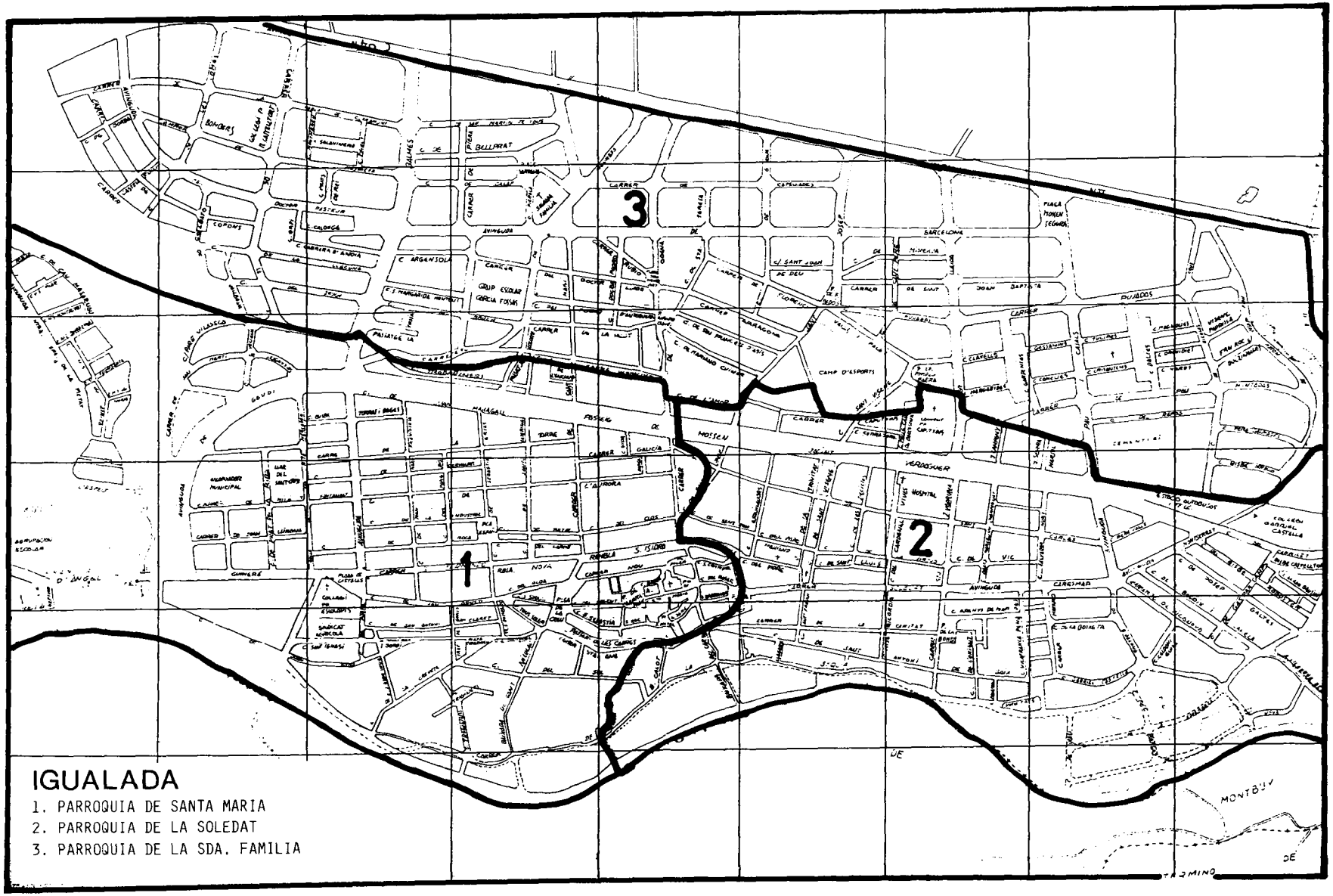

IGUALADA

1. PARROQUIA DE SANTA MARIA
2. PARROQUIA DE LA SOLEDAT
3. PARROQUIA DE LA SDA. FAMILIA

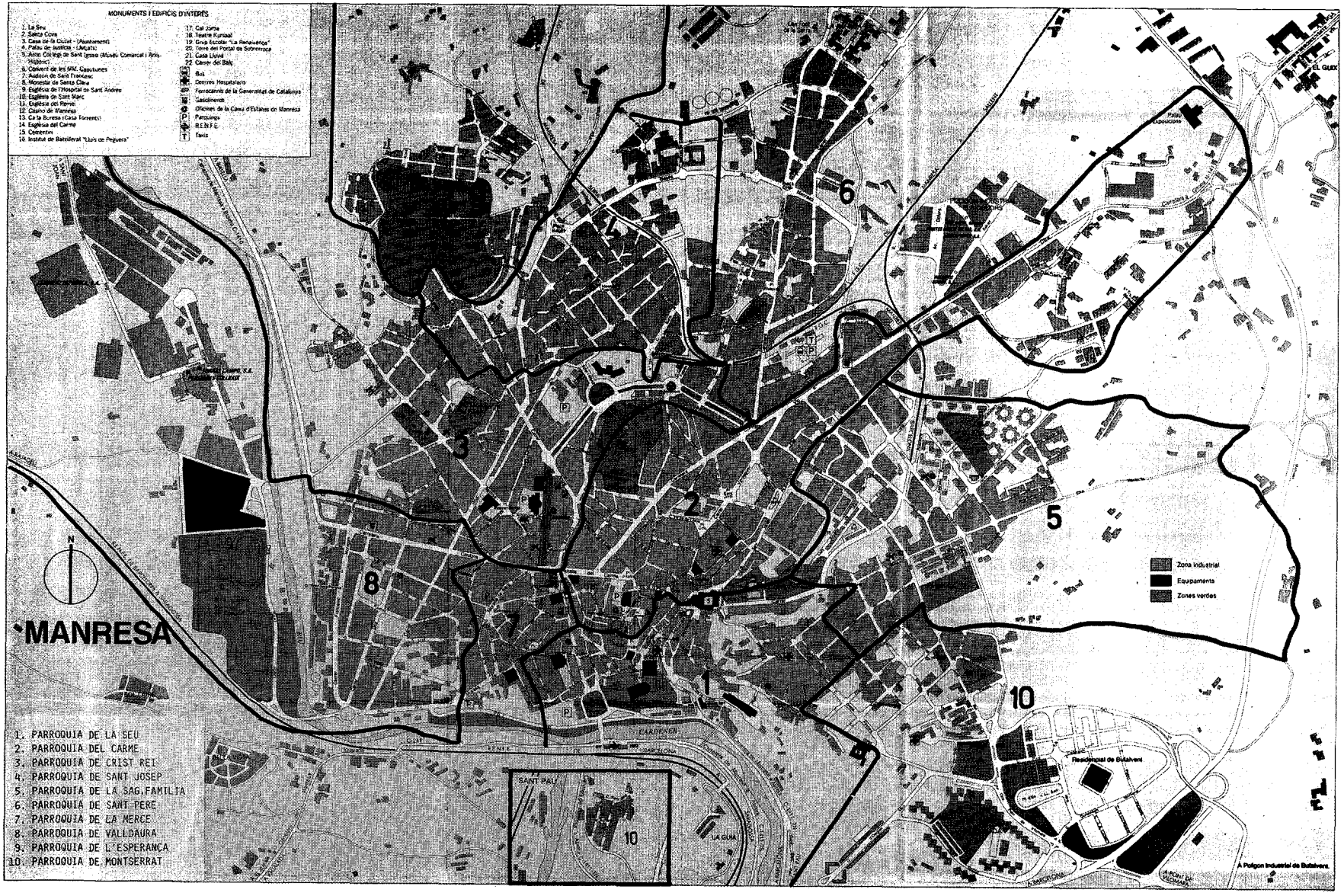
MONUMENTS I EDIFICIS D'INTERÈS
1. La Seu
2. Santa Cova
3. Casa de la Ciutat - (Ajuntament)
4. Palau de Justícia - (Jutjats)
5. Antic Col·legi de Sant Ignasi (Museu Comarcal i Arts Historic)
6. Convent de les MM. Capuchines
7. Auditori de Sant Francesc
8. Monestir de Santa Clara
9. Església de l'Hospital de Sant Andreu
10. Església de Sant Marc
11. Església del Remei
12. Casino de Manresa
13. Ca la Buresa (Casa Torrents)
14. Església del Carme
15. Cementiri
16. Institut de Batxillerat "Lluís de Peguera"
17. Cal Jorba
18. Teatre Kursaal
19. Grup Escolar "La Renaixença"
20. Torre del Portal de Sobrerroca
21. Casa Llovet
22. Carrer del Balç
Bus
Centres Hospitalaris
Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
Gasolineres
Oficines de la Caixa d'Estalvis de Manresa
Parquings
R.E.N.F.E.
Taxis
MANRESA
N
Zona industrial
Equipaments
Zones verdes
1. PARROQUIA DE LA SEU
2. PARROQUIA DEL CARME
3. PARROQUIA DE CRIST REI
4. PARROQUIA DE SANT JOSEP
5. PARROQUIA DE LA SAG.FAMILIA
6. PARROQUIA DE SANT PERE
7. PARROQUIA DE LA MERCE
8. PARROQUIA DE VALLDAURA
9. PARROQUIA DE L'ESPERANÇA
10. PARROQUIA DE MONTSERRAT
SANT PAU
LA GUIA
Residencial de Bufalvent
A Polgon Industrial de Bufalvent
EL GUIX
Palau Exposicions
CARDENER
RENTE
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

5. REFLEXIONS A TALL DE CONCLUSIONS

El procés i la dinàmica que hem seguit en tot el llarg de l'estudi fa veure que no pretenem unes conclusions categòriques i taxatives. Per aquest motiu preferim parlar de reflexions, que no seran altra cosa que un recull dels principals punts que al llarg de l'anàlisi han anat sortint. Pensem qyue les conclusions, que han d'ésser eminentment operatives, són a les mans de la Institució, Caritas, que ha sigut la demandant d'aquest estudi.

Els punts que han aparegut com a importants i que poden donar peu a unes conclusions operatives els concretem de la següent manera.

1. La pobresa no la podem contemplar con un principi filosòfic, sinó com una realitat que es viu i es pateix. Ningú no vol ésser pobre, però els poders fàctis de les lleis econòmiques poden provocar l'entrada en aquest món de la pobresa malgrat la voluntat de no ser-hi.

2. No podem deslligar la pobresa de la desigualtat. Es aquesta la causa de la pobresa. Una desigualtat que no permet assolir els mínims necessaris per viure de manera humanament digna en un context de «cultura de la riquesa» com el que actualment estem vivint.

3. La pobresa no és un fet accidental a la nostra societat. La nostra societat és problemàtica i constantment genera uns col·lectius pobres a qui se'ls nega els drets econòmics i socials, que són tan respectables com els drets d'expressió, de lliure associació i de pensament.

4. La població del Bisbat de Vic està distribuïda de manera desigual en tot el llarg i ample del seu territori. Es toquen dos extrems. Per una part, el 50% de la seva població queda concentrada en el 4'6% de municipis, mentre que l'altre 50% queda dispers en el 95% restant.

5. L'envelliment de la població és una de les característiques importants de la població del Bisbat, principalment en les comarques del Ripollès i del Bages en què la presència molt notòria de persones de més de 50 anys insinua una clara tendència a l'envelliment.

6. Enmig d'aquest context d'envelliment, hi trobem tres nuclis en què la presència de població jove és molt forta: Sta. Margarida de Montbui i Vilanova del Camí a la comarca de l'Anoia i Sant Joan de Vilatorrada a la comarca del Bages.

7. Cal remarcar les dades del Padró del 1986 i que fan referència als índexs d'analfabetisme existents, principalment a les capitals de comarca que són el lloc on es concentra la majoria de la població del Bisbat. Aquests índexs són importants tan a nivell d'analfabetisme absolut com d'analfabetisme funcional.

8. L'enquesta ha sigut contestada per un 35'8% de les parròquies del Bisbat. Les parròquies dels muncipis importants han contestat en la seva quasi totalitat, queda, però, el desconeixement de la problemàtica del món rural, ja que són les parròquies de les que menys respostes hem rebut.

9. Dins l'ample ventall de problemàtiques que l'enquesta apuntava, la qüestió econòmica és el primer i principal problema que s'apunta. Malgrat que això no constituexi cap descobriment, no per aquest motiu deixa de crear unes situacions de carències greus i angoixants. Per ordre d'importància s'hi situen els problemes originats per les formes de convivència, conducta, nivells d'instrucció, i a més distància hi queda tot el que es refereix a la problemàtica de la dona i a l'habitatge.

10. El fet que les problemàtiques hagin sigut tipificades, no comporta cap sentit

d'exclusió entre elles. En més d'una ocasió un tipus de problema pot cavalcar sobre un altre, agreujant qualitativament la situació. Es molt diferent la situació de la persona sola, si a més no es val per ella mateixa i no té cap pensió que li permeti un mínim vital.

11. En la perspectiva global de totes les enquestes contestades i dins la tipologia de les diferents problemàtiques sobresurten uns punts concrets que presenten l'ordre següent:

— la manca de recursos produïda per la manca de treball
— les persones grans que viuen soles
— la drogaddicció, l'alcoholisme i el joc
— l'analfabetisme total i l'endarreriment escolar
— la presència d'ètnies nord i centrafricanes
— les dones abandonades, separades o maltractades
— els habitatges ruïnosos

Aquests són alguns dels punts sobresortints de la gran xarxa problemàtica que enganxa diferents col·lectius de la població.

11. En els municipis de menys de 1.000 habitants el punt problemàtic fort incideix en les persones grans i soles , i en segon terme apareixen les disminucions físiques o psíquiques que en el context rural d'aquestes poblacions poden presentar unes característiques especials.

En aquests municipis, la problemàtica econòmica es centra majoritàriament en el treball precari i eventual amb totes les conseqüències que això comporta. La presència de l'analfabetisme, l'alcoholisme i el joc són també origen de situacions marginadores o, almenys, problemàtiques.

12. En els municipis de mil a 5.000 habitants, l'atur ja es situa a primer pla, amb totes les conseqüències. Això no exclou que les persones grans i soles, l'alcoholisme i el joc hi siguin també presents. Situacions que teòricament són pròpies del món urbà ja comencen a ésser presents en els municipis d'aquestes dimensions; la drogaddicció, els immigrats del centre i del nord de l'Àfrica i les dones separades , maltractades i les mares solteres.

13. En els municipis de 5 a 10.000 habitants continua en primer lloc la problemàtica originada per l'atur, seguint-la per ordre d'importància tota la problemàtica que fa referència a la conducta; drogues, delinqüència, la presència de minories ètniques... La problematica de les persones grans i soles queda situada ja en tercer lloc, i s'apunten ja també com a importants els endarreriments escolars.

14. En els municipis que podem considerar ja plenament urbans, de 10 a 25.000 habitants, l'atur, fruit de les indústries que han fet fallida o bé que han sofert un procés de transformació, és el problema que , segons els nostres informants ha creat molts col·lectius de «nous pobres», que troben la seva única manera de sobreviure en el treball precari eventual. Dins el context d'aquesta problemàtica econòmica apareix , «la mala administració dels pocs recursos existents», com a factor determinant de situacions de pobresa. La presència dels immigrats nord i centrafricans pren més rellevància, així com també la drogaddicció i la delinqüència.

15. Les capitals de comarca, als municipis de més de 25.000 habitants, que acumulen la major part de població dels bisbat, acumulen també tota la tipologia de problemes i les seves difents connotacions.

A partir de la tipologia de municipis de més de 5.000 habitants s'insinuaven ja clarament unes prioritats de problemes que a mesura que augmentava el nombre

d'habitants s'anaven refermant. Quan arribem a les ciutats capitals de comarca, aquesta situació es consolida; l'atur, el treball precari, les conductes delinqüencials, la drogaddicció, van teixint la xarxa d'uns problemes que configuren la vida i les relacions socials d'uns col·lectius importants de població. Enmig de tot això les persones grans i soles i sense recursos econòmics, i els joves amb les mancances que comporten els forts índexs de l'endarreriment escolar, van delimitant un col·lectiu realment preocupant.

En aquestes capitals de comarca adquireixen també un relleu important les minories ètniques anteriorment esmentades. Les famílies monoparentals, i no solament de dones abandonades i mares solteres sinó també d'homes sols i amb fills, tenen també un volum important.

Si fins ara el problema de l'habitatge era quasi inexistent, en les capitals de comarca apareixen els desnonaments, les barraques i les pensions.

16. Dins l'àmbit geogràfic del Bisbat de Vic hi ha 1.362 persones que cobren la pensió del FAS, que són 17.200 ptes. No tothom qui cobra aquesta pensió ha d'ésser forçosament pobre i marginat, però sí que dins aquest col·lectiu s'hi deuen trobar un bon nombre de persones que viuen situacions d'extrema pobresa i que ens passen desapercebudes enmig de l'anonimat de la població. La majoria de persones que cobren aquesta pensió són majors de 70 anys.

17. En el trascurs dels anys passen per Caritas col·lectius de famílies que són, entre altres coses, un exponent de la pobresa moral, espiritual, cultural i material d'un sector de la població del Bisbat. En els darrers 8 anys han passat per les diferents Caritas interparroquials 1.273 famílies, que representa un promig matemàtic de 15 famílies mensuals. El col·lectiu no es gens menyspreable i no podem excusarnos tot dient que són famílies que l'única cosa que saben fer és «viure demanant caritat». Cal pensar que, encara que fos així, darrera d'ells hi ha un munt d'història que ha provocat aquesta situació, i que aquesta història té una dimensió no solament personal sinó també social. Nosaltres com integrants d'aquesta societat, no estem exempts de culpa.

18. Les característiques de les famílies que han demanat ajuda a les Caritas interparroquials, apunten situacions en què el cap de casa no sobrepassa els 50 anys, que està a l'atur, amb uns baixos nivells d'instrucció. Les demandes, lògicament apunten sempre la qüestió econòmica, però tots sabem que la sola ajuda puntual, no els servirà per sortir de la situació en què es troben i que cal una acció més programada per arribar més enllà de la demanda puntual.

Afrontar les situacions de pobresa i marginació no és fàcil. La lectura d'aquesta realitat demana una reflexió i anàlisi molt crítica de la «quotidianitat». Suposa un pas seriós per veure les coses no des d'una actitud passiva sinó des d'una actitud responsable i preocupada.

Esperem que aquesta sigui la manera que la Institució que ha demanat l'estudi adopti enfront de la problemàtica que en el llarg i ample de l'anàlisi portat a terme ha anat sortint.

Imprès a:
F&P Institut Gràfic, S.A.
C/. Quintana, 45, Esplugues de Llobregat (Barcelona)